Türk Edebiyatı / Roman

Nü Peride

HAKAN AKDOĞAN

1998 Yunus Nadi Roman Ödülü

DK DOĞAN KİTAP

NÜ PERİDE
Yazan: Hakan Akdoğan

Dijital Yayın Tarihi: Haziran 2012/ ISBN 978-605-09-0734-6
Kapak tasarımı: DPN Design
Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 1 Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / **Faks** (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Nü Peride

Hakan Akdoğan

Birinci bölüm
Nü Peride

1

Başımı önüme eğerdim âşık olunca; kimi zaman kaldırım taşlarını, kimi zaman yanımdan geçen insanları sayardım. Acı çekmeye razıydım, ölüp ölüp dirilmeye. Susamaya razıydım o zaman, ağlamaya, ağlarken titremeye, kendim olmaya sahtelik katmaksızın, kâbuslar görmeye, kâbuslarda ölmeye, öldürmeye. Evet, adam öldürmeye razıydım o zaman. Âşık olacaksam tam olmalıydım, acılardan kaçmadan, korkuların üzerine giderek, onları ezerek. Ölümcül hastalıklar gibi kanıma işleyen aşkları severdim ben. Gözlerimden yaş yerine diken akıtan aşkları severdim. –Acı çekmeden mutlu olmanın anlamı var mı ?– Adımlarıma yön vermeliydi aşk, düşüncelerime biçim. Kalçalarını davet edercesine sallayan bir orospunun rahatlığı olmalıydı benim aşklarımda, aynı zamanda uzun yoldan gelmiş bir yabancının ürkekliği. Başkalarına muhtaç bir bebeğin yüzündeki saflığın yanında yılların tecrübesini alnındaki kırışıklara sıkıştırmış bir ihtiyarın olgunluğu olmalıydı. Ortası olmamalıydı benim yaşadığım aşkın.

“Acı” denilen o sinsi duygu bir büyüyle yerleşmeli, yerleştirilmeliydi içime çıkmamacasına, çünkü acı mutluluğun kardeşidir. Acı olmazsa mutluluk da olmaz. Sen gözlerinde bu büyüyü taşıyordun. Garip taşlarla ve deniz kabuklarıyla bir sürü mum ışığında yapılmış bu büyüye kapılan insanı içine çekiyor, eritiyor, yok ediyordun. Eski zaman büyücülerinin ardında pusulanmış bir aşk besliyordun gözlerine bakanlara zehirli bir şarap gibi sunmak için. Mutsuzluk veriyordun en tadılmamış mutlulukların yanında. Bir yüreğin kaldıramayacağı heyecanlar vaat ediyordun isteyenlere karşılık beklemeksizin. El uzatışın, yıllar sonra anımsanmış mutlu günlerin adına verilen armağanlara eşdeğerdi. Uzak denizlerin kokusunu taşıyan teninde bir gizem saklıydı; bulunamamış, bulunamadıkça daha da artan bir tutkuyla aranmış yaşamın sırrı gibi. Yüzlerine gülümsediğin insanlar bu gülümseyişin izini taşıyordu ömür boyu. Teninde gezinen titrek parmakların verdiği iç titremelerinin karşılığını, masumiyetinin ardına gizlenmiş çekiciliğinle ödüyordun. İlk sarılıp yatıştaki masumiyetin şeker tadını yıllar sonra da hissettiriyordun. Uykusuz sokak gecelerinde mırıldanılan şarkıların içtenliğini sağlıyordun söyleyene. Tüm bunların yanında, aşkı acısıyla, kalleşliği ve sevinciyle kabullenip seninle birlikte olanlar karabasanları görmeye hazırlanmalıydılar her gece.

Kalabalık kentimin caddelerinde onun bunun omzuna çarpmak istiyordum dalgın dalgın yürürken (yürüyebilsem). Kalabalığa karışmak,

onun bir parçası olmak, bilmediğim sokaklarda kaybolmak istiyordum. Geceleri taşlı kaldırımlarda lambaların soluk sarı ışığını üzerime giyerek yürümek ve olur olmadık konuşmak istiyordum. Yapamıyordum. Utanmadan saygı kılığına girmiş bir acıma bekliyordu beni sokaklarda. Beni sokaklarda kaçamak bakışlarla süzen gözler bekliyordu, benim gibi olmadığı için kendini şanslı varsayan bencil yaratıklar bekliyordu. –Onlar süngülerini hazırlamış mangalarca asker; ben süngülerine çiçek takan çocuk. Süngüye karşı çiçek, savaşmalıyız.–

Benim dünyam iki metrekareden seyredilen bir sokak, birkaç ev, bahçeler, bahçelerdeki çocuklar ve sokak lambalarının soluk sarı ışığıydı. Bana en yakın canlılar, arada bir pencereme uğrayan kelebeklerdi. Yakalıyordum onları, sabırlı ve soğukkanlı hareketlerle. Kurutuyordum sonra bedenimde paketlenen düşmanlıkların verdiği intikam duygusuyla. Geceleri yalnızlığımı daha da uzaklarla paylaşabileyim diye bana hediye ettiğin teleskopla bazı yakın yıldızları seyrediyordum. Kraterlerinin güzelliğine kapılıyordum bazen. Arada bir, “Evet” diyordum, “birisini gördüm, bir kadını, hem de çok güzel bir kadını. Ay’daki evinden, evinin penceresinden, penceresinin önünde hiç kıpırdayamadığı koltuğundan bana bakıyor. Benim ona baktığım gibi !”

“Papatyalar” diyordum, “suyu severler, yağmurda ıslanmayı.” “Papatyalar” diyordum sana en son. Sen de gülümsüyordun. Gülümserken tüylerin ürperiyordu rüzgârda. Deniz kokusunu seviyordun en az hanımeli kokusunca. Gülümsüyordun ve gülümsemek senin için vardı. Oysa acı kemiriyordun, korku emiyordun yaşamın bin bir türlü memesinden. Yüreğin su topluyordu bir işçinin elleri gibi. –Önemli olan acılara gülümseyebilmektir.–

Sen gittikten sonra pencerenin önünde öylece oturdum. Her gün keskin ışıklar yavaşça kızıllığa, sonra da karanlığa dönüşüyordu. Kimi zaman anlamsızca bakakalıyordum. Yokluğun varlığından kat kat fazlaydı, ama ben yokluğuna alışamıyordum. Seni bekliyordum. Biraz bitkin, biraz kırgın. Cesaretle ve korkuyla. Bir kenara itilerek ve o kenarda kinlenerek. Kızgın ama dingin, hep dingin. Başı öne eğik bir öfkeyle. Kendi içinde patlayan bir acıyla. Seni bekliyordum. Pencereden bakıyordum. Pencereden bakarken koşuyor, düşüyor, kanayan dizlerimi ovuşturuyor, kan bulaştırıyordum her tarafıma. Renk renk toplara tekmeler atıyordum. Bir elimde uçan balonlar, çimlerde yuvarlanıyordum. Gülüyordum kahkahalarımı saklamadan. Rüzgâr tenimi okşuyor, yanaklarımdan birer öpücük alıyor, bedenimi

sarmalıyor, ben bilmeden benimle dans ediyordu. Gelmeni bekliyordum ve gelmeni beklerken geçmiş inanılmaz bir ağırlıkla biniyordu sırtıma. Düşlerimi parçalıyor, kurduğum en güzel hayalleri yıkıyordu. Büyülü kelimeler bulamıyordum, büyülü sözler yazamıyordum. Kelimelerim sıradan ama “ben” doluydu. Heyecanlarım ve korkularımla basit “ben” dolu satırlar ve gülümseyişimdi sana tüm verebileceğim. Suskunluğumdu bir de, senden kurulu geçmişim, senden beslenen yaşamım.

Yorgundum, düşünce yorgunuydum. Hep güzel bir müzik duyuyordum pencereme sığan yıldızlara eşlik eden. Tenimde ılık bir rüzgâr güzel bir kadının parmak uçlarınca geziniyordu. Yıllardır tenimde kadın elinin gezmediğini düşünüyordum ister istemez. Şehvet denilen o yasaklı duyguyu yaşamak istiyordum, başkasıyla değil, başkasını düşünerek değil. Rüzgârda dans eden mumun orospu ışığında yıllar öncesine ait o günü anımsıyordum. Sen o gün, içinde bir yerleri acıtan o duygudan sıyrılmaya gelmiştin, yüreğindeki tortuyu törpülemeye, rahat nefes alıp vermeye. Bana sunduğun çıplaklık yalnızca bedenine aitti, sana değil. Sen kendi ellerinle sadece bedenini soydun, benliğini değil. Sen geçmişindeki karabasanla seviştin, vicdanını kemiren hatalarla; benimle değil. Hareketsizlikten incelmiş bacaklarımdaki pantolonu çıkardığında yüzünde beliren acıma yıkmıştı beni. Ben kollarında titrerken geçmişinden sıyrıldığını sandın. Alnından damlayan terleri zevke dönüştürebilecek sağlıklı erkeklerle sevişmeliydin. Olanlar senin suçun değil(miy)di, unutmalıydın.

O günden sonra çok gelmiştin. Düzensiz aralıklarla ziyaret ettin beni. Bazen çiçeklerle, bazen mumlarla. Bir keresinde teleskop getirdin, yalnızlığımı uzaklarla paylaşabileyim diye. Parktaki çocukları seyrettim, ağaçları ve sarhoşları. İtiraf ediyorum, kadınların bacaklarına baktım rüzgârlı havalarda uçuşan eteklerinden yararlanarak. Sokağın köşesine baktım gelişini umarak. Gülümsemeyi unuttum; yürümeyi ve sevişmeyi unuttuğum gibi. Zaten hep eksik olan bir şeyler vardı benim hayatımda, tamamlanması mümkün olmayan şeyler. Gülmek gibi, konuşmak, yürümek, sevişmek gibi.

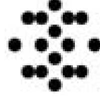
Son kez geliyordun, biliyordum. Ve ben gelişini teleskopumla resmîleştiriyordum. Sana vereceğim hediyeyi gözden geçirdim. Her gelişinde verdiğim hediye mutlaka bir öncekinden güzel olmalıydı. Bir keresinde alacalı bir kelebek kurutmuştum senin için ve sen almamıştın, “Bu kısacık yaşayan hayvanları böyle acımasızca öldürme !” diyerek. Bir keresinde de yüzlerce mantar şişe tıpasından yaptığım koca gemiyi

vermiştim sana. Ya o aylarca biriktirdiğim karton kutuları ezip birbirine yapıştırarak yaptığım koltuk. Büyük yaprakları vernikleyerek koltuğun yanına bir de küçük ağaç kurmuştum. Ama bu hediyem çok farklıydı. Yıllarıma mal olmuştu.

Geliyordun ve ben pencereme sığan yıldızlara teşekkür ediyordum. Girer girmez bir öpücük kondurmuştun yanağıma. “Hediyen” demiştim sana sabırsızca, “aşağıda, mahzene inmeliyiz.” Yanağıma kondurduğun zoraki öpücükten sonra aynı zorakilikle sandalyemi indirmiştin aşağıya. Kasvetli, belki biraz korkutucu mahzende tuğlayla örülmüş duvarlardan birisinin önünde senin için hazırlanmış ve en güzel kuru çiçeklerle süslenmiş masanın yanındaki rahat koltuğa yerleşmiştin. Hiçbir şey söylemeden beklemeye koyulmuştun.

Delirmemiştim. Tutkuyla sarıldığım geçmişin bir parçasını anlatmak istiyordum, sermek anlamsızca bakan gözlerinin önüne. Anlatmaya başladığım öykünün labirentlerinde önce isteksiz, sonra gönüllü gezinmeye başlamıştın.

Hiçbir hediyeye bunca emek harcanmamıştır.

2

Gördüğü her şeyin –bir elma, bir kuş, semaver, duvar, bulutlar, balıklar, yelkenliler, camiler, mezarlıklar, Galata Kulesi, padişah (yine başarısız bir sefer dönüşü uzaktan görebildiği kadarıyla), dilenciler– resmini çiziyordu. Önüne geçilemez bir isteğe ve gizemli bir yeteneğe sahipti. Gizemli bir yetenekti, çünkü resim konusunda en küçük bir eğitim almamasına rağmen resim dersleri alanlara örnek olarak sunulabilecek kadar mükemmeldi çizgileri. Üstelik öyle çocukluğundan beri oraya buraya çizmiyordu. Genç yaşta, durup dururken resim çizmeye başlamıştı. Atının kuyruğundan kestiği kıllar ve değişik tüylerle çeşitli boy ve kalınlıklarda fırçalar yapıyordu. Bazen çok az kişide bulunan, porsuk ve Sibirya sincabından yapılma fırçalar elde ediyor, bazen de ipek fırçalarla çalışıyordu. Tüm bunları resim sanatı üzerine yazılmış bir elyazmasından öğrenmişti. Malzemelerinin çoğunu kendisi sağlamak zorundaydı. Kâğıt üzerine çalışmaktansa keten ve kenevir bezleri yeğliyor, bunların gözenekliliğini azaltmak için de tutkallıyordu. Çok büyük zorluklarla elde edebildiği toz boyaları bir cam tabakası üzerinde saatlerce ezerek hazır hale getiriyordu. Yalnızca bir renk boyanın ezilmesi üç saatini alıyordu. İnsan ve hayvan tasvirleri çizmek yasaktı Osmanlı'da. Ama bu yasak, Saray çevresinde hep delinirdi. Halktan resim yapanlara genellikle manzara resimleri için onay çıkardı. Kimi ressamlar Avrupalı müşterilere el altından satmak için tablolarına Osmanlı yaşamından sahneler çizerdi. İnsan figürleri taşıyan bu tablolara gayrimüslimlere satıldığı için göz yumulurdu. Boğaz resimlerinde insansız, hayvansız görüntüler olurdu. İstanbul için en önemli taşıtlar, Boğaz'ın can damarı kayıklar bu tablolarda yer almazdı ya da boş olarak resmedilirlerdi.

Halil, baskı ve kısıtlamalarla geçen çocukluk döneminin ardından, heyecan ve cinsellikten tamamen uzak bir gençlik geçirdi. Gençliğinin bitimine doğru tek başına kaldığında, koca bir ev, koca bir ev dolusu eşya ve çok derinlerde bir yerlerde hissettiği yalnızlıkla kendini resme adadı. Gündüzleri uyuyor, geceleri resim çiziyordu. Kimseyi rahatsız etmemesine rağmen çevrede huzursuzluk uyandırmıştı. Babası Sadi Bey'in fırtınalı yaşamının durup dururken noktalanması ve annesinin aniden gidişinin Halil'i delirttiğini söyleyenler bile oluyordu. Babası Sadi Bey, zamanının çoğunu sarayda geçiren, padişahın sohbet etmekten hoşlandığı ve sık sık fikirlerinden yararlandığı bir adamdı. Pratik zekâsı sayesinde padişahın

gönlünü, üst düzey yönetimin ise düşmanlığını kazanmıştı. Karısına ve oğluna pek zaman ayırmıyor, birlikte olduklarında da esrar ve şaraptan ayakta duracak halde olmuyordu. Karısını pek çok kez saraya götürmüş, önemli kişilerin karılarıyla tanışmasına olanak sağlamıştı, ama Halil'i saraya gitmesi için bir türlü ikna edememişti. Bir sohbet sırasında Sadi Bey, Halep'te bir sorun olduğunu ve padişahın buraya göndermek üzere bir heyet kurduğunu öğrenmişti. Bu heyetle birlikte Halep'e gitmek istediğini sohbet arasında ima edince olumlu yanıt aldı. Padişah, Sadi Bey'in heyete yardımcı olabileceğini düşünmüştü.

Sadi Bey'in Halep yolculuğu ona ve ailesine yeni bir yaşamın kapılarını açtı. Görüşmeler sırasında heyete ikram edilen kahveyi çok beğenmişti. İstanbul'da bulunmayan ya da çok az bulunabilen bu kahveden bol miktarda satın aldı. İstanbul'a çok daha önce giren kahve yasaklanmıştı. Halk bu nesneyi çok sevmiş, ama katı yasaklar sonucu çok kişi unutmak zorunda kalmıştı. Açılan tek tük kahvehaneler de kapanmıştı. Sadi Bey ne yapıp edip padişahtan izin koparmış, elindeki kahveyi satmaya başlamıştı. Çok kısa sürede elindeki mal bitti. Halep'e giderek yüklü miktarda kahveyle döndü. Bu şekilde büyük bir tiryaki kitlesi edindi. Kahvehaneler açılmaya başladı. Halkın kahvehanelere yoğun ilgisi ulemanın bu işe karışmasına neden oldu. Yasaklar peş peşe geldi, ama kahve tiryakilerini artırmaktan başka işe yaramadı. Sonuçta da delik deşik olmuş yasaklar kaldırıldı. Kahvehaneler yaban otu gibi bitmeye başladığında Sadi Bey inanılmaz bir servet sahibi olmuştu.

Halil, babasının tüm ısrarlarına rağmen onunla birlikte çalışmıyordu. Tüm dünyası çizmeye başladığı resimlerdi. Babasının kazandığı para ve başarıdan çok farklı şeylerdi Halil'in yaşamdan bekledikleri.

3

Bir an için sustum. Bana baktığını hissediyordum. Yüzünü görmediğim halde gözlerindeki ifadeyi seçebiliyordum. Gözlerimi kapattım. Açık olmamalıydı bu durumda. Bir sarhoşluktu bu, kendinden geçiş, o günü, o anı kaybediş. Çığlığın değişik bir şekli. Yaşamın ölüme yaklaştığı, ama teslim olmadığı, aksine güç kazandığı bir yürüyüş. Belki bir kez olabilen ve tüm ömre yetebilen bir andı. Birbirleriyle birleşmek, en azından birleştirilmek zorunda olunan geçmişler, asla özel kalamayacak, kalmaması gereken düşler. Çocukluğumuzu kurdum istemeden, bilmeden. Kapalı gözkapaklarımın ardında bile sen vardın. Gülümsüyordun belli belirsiz. İşte bu gülümseyişti dünyayı pencereme sığdırmama neden olan, işte bu gülümseyişti beni yaşam yerine bir sandalyeye bağlayan. Gözlerim kapalıydı ve geçmişi kuruyordum. Yanımda öylece ses çıkarmadan oturuyordun.

–Evin arkasına dolanıyoruz. Otlar kurumuş, bir kısmı da yanmış (o sevmediğimiz, bizi her gördüklerinde garip garip gülen çocuklar yakmıştır mutlaka). Güneş artık terletmiyor insanı. Hatta serin bir rüzgâr içten içe üşütüyor. Bu terk edilmiş evin bahçesine her gelişimizde mahalledeki çocukların anlattığı korku dolu hikâyeleri unutarak oyunlara dalıyoruz, hep senin istediğin oyunlara ! Benim baba, senin anne olduğun ve bana oyuncak bebeğini zorla sevdirterek garip sözler söylettiğin oyunlara. Çaresiz, bebeğin saçlarını okşuyorum, “Güzel bebeğim, akıllı kızım, canım, agu, hanimiş baba” diyorum ama sıkılıyorum bir süre sonra. Altında oturduğumuz o büyük ağacın dallarına bakıyorsun. Artık meyve yüklü değil (o sevmediğimiz, bizi her gördüklerinde garip garip gülen çocuklar koparmıştır mutlaka). “Bak” diyorsun, “orada iki tane var” üst dallarda asılı duran elmaları işaret ederek. “Çok yüksek” diyorum biraz utanarak. Bebeğine sarılıyor ve “Ağlama yavrum, babamız bize birazdan mama getirecek, korkma seni aç bırakmaz” diyorsun. Direncim, dayanamadığım (o zaman bile) gülümsemen ve dudaklarıma kondurduğun o ilk öpücükle çözülüyor. Ağaca tırmanıyorum. Zayıflığım işe yarıyor, ince dallar beni rahatlıkla taşıyor. Yavaşça ilerliyorum. İçimdeki inanılmaz korku aşağıdan gelen sesinle dağılıyor. “Haydi sevgilim, çocuğumuz acıktı, bak ağlıyor.” “Geliyorum, az kaldı” diyorum, elime batan bir dal parçasını çıkarmaya çalışırken. Kanamaya başlayan elimin verdiği acıyı unutmaya çalışarak elmalara uzanıyorum. Aşağıdan gelen ısrarlı sesin, elimin acısı, elmalar, bebek, içimin boşalması, tiz çığlığın...

Gözkapaklarımı bir ton yük kaldırırmışçasına açtığımda annem yüzüme sıcacık elini konduruyor ve o güne dek bu şekilde gülümseyişini görmediğim babamın içinin parçalandığını hissediyorum. Bir de senin ağlayışını anımsıyorum. Ve dudaklarıma kondurduğun ikinci öpücüğü. Ve varlığıyla yokluğu eşit olan incecik bacaklarımla başlayacağım yeni hayatı.

İçimizde bir yılan besliyoruz ve bu yılanı en zayıf anlarımızda kendi üzerimize salıyoruz. Ne garip yaratıklarız ki biz, bu dev binaların, sonsuz caddelerin, en basiti düşlerimizin içinde bile bir nokta değilken, korkularımız hepsini aşıp tüm yaşamımızı bir demir kafese hapsediyor. İşte o an, acımayla karışık sevecenliğinle yanağıma kondurduğun öpücük, yılanı üzerime salmama neden oldu. Ve o yılan asla deliğine dönmedi, asla uykuya dalmadı. Hep başımda, hep koynumda bekledi. Ama alıştım, hatta yılanla dost olduk diyebilirim. Korkularım ve âcizliğimle yaşamayı öğrendim. Belki artık onsuz yaşayamam.

Tüm bu olanlardan yıllar sonra o loş mahzende gelişinin hediyesini öykümle verirken aramızdaki küçük sırrın anahtarı olan gülümsemelerinden birisini daha sunuyordun bana. Bir elma yüzünden Âdem'in düştüğü durumu düşünüyor ve aramızdaki benzerliğe şaşırıyordum. Gitmek için sabırsızlandığını anlıyordum. Hemen öyküye devam ettim.

4

Sadi Bey doymak bilmiyordu. Büyüyen servetiyle beraber kahve ithalini de artırmış, yalnızca İstanbul'a değil neredeyse bütün büyük şehirlere ulaşır duruma gelmişti. Yoğun işlerden sıkılıp ülke dışına bir yolculuğa çıkmak istediğinde güzel bir ecnebi kadını da düşlemiyor değildi. Fransa'ya gider gitmez Sadi Bey'in zenginliği dilden dile dolaşmış, Paris'teki kadınların gözdesi olmuştu. Daha ilk gece odasında başını döndürecek kadar güzel bir kadın vardı. Sadi Bey kadından yılların intikamını alırcasına sevişti. Kadın neye uğradığını şaşırmıştı. Fransız erkeklerinde görmediği bir şehvet vardı bu zengin Osmanlı'da. Defalarca birlikte olduktan sonra kadın yataktan kalkarak çantasını açtı. İçinden çıkardığı bir kutudan, samana benzer bir nesneyi avucuna doldurdu. Öbür elindeki çubuğun içine tıkıştırarak ateşledi. Önce içine çektiği dumanı Sadi Bey'in suratına doğru üflediğinde adam öksürük krizine tutuldu. Kadın çubuğu Sadi Bey'e uzattı. Sadi Bey onun yaptığını tekrarladı. Yine öksürdü, ama hoşuna gitmişti.

Ertesi gün kadınla birlikte bu nesnenin satıldığı yere giderek nereden geldiğini öğrendi. Tütünün bağımlılık yaptığını anlayınca da İstanbul'da yaratabileceği binlerce yeni bağımlıyı düşündü. Fransa limanlarına yanaşan Amerikan gemilerinden alabildiği kadar tütün aldı. Yolculuğunu yarıda keserek İstanbul'a döndü. Padişaha birkaç balya tütün vererek elindekini satma izni aldı. Ve birkaç ayda İstanbul'u duman bürüdü. Kahve ile tütünün oluşturduğu mükemmel ikili zamanla tüm şehri ele geçirdi. Konulan yasaklar yeni bağımlılar yaratmaktan öteye gidemedi.

Sadi Bey bir süre sonra tütünü Fransa'dan ya da İngiltere'den taşımanın gereksiz olduğunu anladı. Bu memleketlerle iklim benzerlikleri olan yerlerde yetiştirebileceğini hesaplayarak Beyşehir'de bir köy satın aldı. Bu işi de başararak kendi tütününü üretmeye başladı.

Bu arada İstanbul'da sık sık yangın çıkmaktaydı. Bu yangınlar genelde kahvehanelerden başlıyordu. Tulumbacıların yetersizliği, dar ve çıkmaz sokakların engellemesi yangınları iyice büyütüyordu. Yapılarının çoğunluğu ahşap olan İstanbul'dan küme küme siyah dumanlar yükseliyordu. Alınan tüm önlemlere rağmen yangınlar devam etti, sonunda İstanbul'un belini büken bir felaket yaşandı. Bir kahvehaneden başlayan bu yangın padişahın sabrını taşırmıştı. Tütünü yayanların kellelerini vurdurttu. Çok sevdiği dostu Sadi Bey'i bir kereliğine bağışladı. Günler sonra Beyşehir yakınlarında bir köyde kaçak tütün ekildiğini duyunca köy sahibinin

boynunun vurulmasını emretti. Köy sahibinin Sadi Bey olduğunu ancak bedeninden ayrılmış kellesini görünce anladı.

O gece babasının boynuna inen ağır kılıçtan habersiz, Halil, ortadan ikiye bölüp masaya koyduğu bir armudun resmini çiziyordu. Babasının öldürülüşünü sabah öğrendi. Yangından sonraki günlerde tamamen esrarla yaşayan babasının acı duymadığına emindi. Annesi dövünüp dururken Halil, sakince resimler çiziyordu. Kadın, Halil’e kendisiyle birlikte İstanbul’u terk etmesi için yalvarıyordu. Tütün yangınında yakınları ölenler tarafından linç edilme korkusuyla yaşıyordu. Oğlunu razı edemeyeceğini anlayınca taşradaki bir akrabalarına gitmek üzere evden ayrıldı. Halil artık tek başınaydı.

5

Verilen “çamsakızı çoban armağanı” yaşamı sürdürüyor ve itiraz etmiyordum ki büyülü sözcük “kabullenmek”tir, sıradan bir insan gibi küçük umutlar besleyerek sıradan bir ölüme ulaşmak için. İçimde tükenmek üzere olan korkular, çoktan küllenmiş heyecanların yanı sıra hep olmasını istediğim bir dinginlik de vardı. Suskunluk, dinginliğin bir parçası zaten. Düş gücümdeki inanılmaz artış yaşamımı etkilemeye başlamıştı. Geçmişe ait ufacık bir anımsama gerçeğin içine kurmacayı da katarak hayallememe sebep oluyordu. Kimi zaman kurmaca bir mekân, geçmişte bulunduğum gerçek bir mekândan daha yaşanmış geliyordu. Karışıyordu, karıştırıyordum. Gerçeklerden, kurmaca zaman-mekân’a doğru kaçıyordum. Hangisinin daha gerçek olduğunu bulamıyordum. –Belki de düşlerdir gerçek olan !–

Senin duygularının ve geçmişinin büyük bir kısmı deniz kabuklarından daha sağlam bir korunakta saklıydı ve kendin bile ulaşamıyordun çoğu zaman. Korkuyordun. Masumiyetinin gizlediği ve kendinin bile bilmediği bir kötülük gizliydi içinde. Senin bu kötülüğün varlığından bile haberdar olmaman ve bunu bilmeden kullanman, aslında en büyük kötülüktü. İnsanlar örümceğe âşık bir sinek gibi yakalanıyorlardı sana. Her gün biraz daha yapışıyorlar ve zamanı gelince acımasızca yok ediliyorlardı. Herkesi tanıdığını, her şeyi bildiğini sanıyordun. Oysa hiçbir şey bilmiyordun. Sokaklar bitmezdi buralarda, uzar giderdi ulaşılamayan hayaller gibi. Geceler, senin ışıklı gecelerinden farklıydı. Kahkahalar yükselmezdi bu evden. Gece göğü gibi karanlıkta evdekinin yüreği. Rüyalar yatağa gömmez, yataktan sıçratırdı. Adı “karabasan”dı düşlerin, düştekilerin. Bilmiyordun. Geçmiş ve bugün vardı bu evde. Gelecek hep korkuturdu. Yaşananlara saygı vardı, yaşanılacak olanlara değil. Acı değerliydi. Bir acı, bin gülücüktü. Bilmiyordun. Kalemler pembe kâğıtlara aşk mektubu yazmazdı bu evde, samankâğıtlarına kara mürekkeple hayata veda provası yapılırdı. Şiirler su gibiydi. Hele bir de sana yazılmışsa suda yürümek gibiydi. Bilmiyordun, hiçbir şey bilmiyordun.

> Neden bir kuş değildim ben, neden bir tutam kuru ot ya da ölmeye hazırlanan bir çiçek değildim ? Durmak bilmeyen yağmurlar yağıyordu içimde; damarlarımda kan değil, kalleş bir kurşun dolaşıyordu sanki. Gözlerimden yaş değil, diken akıyordu. Gece ! Gece gerekliydi illa ki, yaşamak için en kuytu duyguları, çünkü korkak insanların karanlıkta kalmış cesaretiydim ben. Hummalı gecelerin geçmek bilmeyen saatleriydim arlanmazca sabaha doğru sürüklenen. Fahişe bir hayattı benim sürdüğüm. Yağmur bile yabancıydı bana aslında. Dostum; duvarlarımdı, beni yaşam ve yaşama ait her şeyden uzak tutan. Sen olmasaydın, bir de

> içimdeki adam, tümüyle yalnızdım. Evet, ikinci bir adam taşırdım içimde. Cam gibi keserdi beni, kanatırdı. Sen geldiğinde içimde oyduğu karanlık mağarasına çekilirdi. Senden ve senin içime yaydığın sevecenlikten kaçardı, bilirdim. Bu sevecenlik asit gibi yakardı onu. Senin varlığın onun ölümüydü. Onun ölümü benim kendim oluşum, kurtuluşumdu. Senin yokluğunda hemen mağarasından, o yıllardır beynime kazıdığı karanlık ininden çıkardı. Benimle konuşur, seni anlatırdı. Başkalarını sevdiğini, başkalarıyla seviştiğini, beni bir an bile düşünmediğini, tutmayan bacaklarımdan iğrendiğini, ben seni düşünürken senin sağlam bir erkeğin kollarında inlediğini söylerdi. Sen yokken, ben kendim olamazdım asla. Garip bir yaratığa dönüşürdüm. Sen yokken, ben başka bir adam olur çıkardım.

Gelmiştin ve beni dinliyordun. İçimdeki adam mağarasına kaçmıştı. Ben de seni sevmenin tadını çıkarıyordum. Bin bir güçlükle hazırladığım hediyeyi veriyordum sana. Yıllardır bitirmeye uğraştığım, yaşamlarını kendi yaşamımdan iyi bildiğim tutkulu insanların öyküsünü anlatıyordum sana.

6

Halil o büyük yalnızlığını, yaptığı yüzlerce resimle paylaştı. Gündüzleri kimselerin olmadığı deniz kıyılarında denizi, martıları, balıkçıları çizdi. Sokaklarda gezinerek aklına resmettiği görüntüleri evde tablolarına aktardı. Geceleri mahzeni zeytinyağlı lamba ve mumlarla aydınlatarak hayallerini çizdi. Yaşamı, görüp de çizemediği gerçekler, hayaller ve intihar arasında gidip geliyordu. İnsan ve hatta hayvan figürü kullanmak yasaktı. İnsanı ve yaşamı resmedemedikten sonra dünyada olmanın ne anlamı vardı ki ?

Şarap yapmayı babasından öğrenmişti, tütün içmeyi öğrendiği gibi. Son zamanlarda şarabı da hazır bulabiliyordu. Bir gayrimüslimin meyhanesinden satın alıyordu. Bu Ermeni meyhaneci Halil'in tek dostuydu. Arada bir oturup dertleşiyorlar, sıkıntılarını paylaşıyorlardı. Halil bazı geceler fazla kaçırdığı şarabın etkisiyle bağırıp çağırıyor, hayalinde canlandırdığı güzel kadınlarla konuşuyordu. Onları, çıplak resimlerini çizmek için ikna etmeye çalışıyor, ama kadınları bir türlü razı edemiyordu. Daha doğrusu Halil'in zihninde hem güzel, hem de çıplak bir kadın bulunmadığı için hayallemeyi başaramıyordu. Gerçi o güne dek anadan üryan birkaç kadın görmüştü, ama onları değil resmetmek, hatırlamak bile istemiyordu. Bunlardan birisi Kıvrak Safiye'ydi. Bu kadın yeri gelince padişaha bile meydan okumuş, erkek gibi birisiydi. Fahişelik yaptığı duyulunca padişahın huzuruna çıkarılmış, aman dileyeceğine meydan okuyarak "ölmek istediğini" söylemişti. Padişah onu bağışlamakla kalmamış, çalıştığı yeri birkaç gece ziyaret bile etmişti. O zamanlar Kıvrak Safiye'nin dillere destan bir güzelliği olduğu söylenirdi. Halil, Safiye'yle birlikte olduğunda bu olayın üzerinden tam on bir yıl geçmişti. Kıvrak Safiye'nin üzerinden ise en az beş bin erkek. Yani bu kadının Halil'in belleğinde yer edecek bir güzelliği kalmamıştı. Bir başka kadın ise Rum'du. Halil'e anlattığına göre gençliğinde kendisine bir vezir âşıkmış. Ama o kendisi gibi bir Rum gencini seviyormuş. Kadın bu gençle evlenince vezir küplere binmiş. Kuyumcu olan bu gençten intikamını almak için çok hain bir yola başvurmuş. Yeniçerileri, Rumların, özellikle de kuyumculuk yapanların Osmanlı'da Osmanlı halkından iyi yaşadığını söyleyerek kışkırtmış. Bazılarına da para vererek Yeniçeri Ocağı'nı içeriden de ele geçirmiş. Birkaç gece sonra Rum kuyumcuların olduğu çarşı talan edilmiş ve birkaçı da öldürülmüş. Kadın uzun süre direnmesine rağmen bu yola düşmüş. Bu yarı deli, yüz kiloluk kadın büyük olasılıkla hayal kuruyordu.

Halil bu kadının çok güzel olduğunu söylediği gençlik yıllarını hayal etmeye çalıştı, ama beceremedi. Hayal gücünü zorlamak bir sokak veya manzara resmi için yetiyordu, çünkü bunların en güzellerini görebiliyordu. Büyüleyici bir kadın bedeni yaratamıyordu hayalinde. Karanlık mahzenden günlerce çıkmadığı oluyordu. Gözleri kan çanağı, bir deri bir kemik, saçı sakalına karışmış, her tarafı boya içinde tuhaf bir yaratığa dönüşmüştü. Mahalleli pek seyrek gördüğü bu adamdan ürkmeye, babasının neden olduğu yangınlarda ölenlerin ruhlarının onu rahat bırakmadığını söylemeye başlamıştı. Halil yalnızca malzeme ve şarap almak, bir de mesireye giden kadınları gözetlemek için evden çıkar olmuştu. Kıyılara yakın ağaçların arkasına gizlenerek üzerlerindeki ipekten biçilmiş bol elbiselerle denize giren kadınları gözetliyordu. İçinde beslediği tutku gittikçe körükleniyordu. Bu şehvet değildi, şehvet olsa da suç değildi. Bir kadının, belki de tüm kadınların yüzünde ve bedeninde gizlediği derin anlamlar, ezme boyalarla keten tuvallere işlenip ölümsüzleştirilmeliydi. Bir yolu olmalıydı. Yoksa ölecekti.

7

Koca bir duvar taşıyordun yüreğinde kimsenin aşamayacağı, aşmaya cesaret bile edemeyeceği. Dışa karşı güçlüydü, ama içe, kendi yüreğine yıkılmak üzereydi. Anılarla örülmüş, acılarla harçlanmış bu duvara tırmanmak, onu aşabilmenin ilk şartıydı. Vazgeçmek kolaydı, ertelemek de. Ama tırmanmaya başlandı mı bitirilmeli ! Çünkü her seferinde acımasız bir geriye dönüş vardı. Bıraktığın her sefer bir başlangıca gebeydi. Bir aşsaydım bu duvarı benim olacaktın, kucaklayacaktın beni. Kırgınlıkların, korkuların eriyip gidecekti, hepsi benim olacak, bana geçecekti. Ben kıvranacaktım, ben acı çekip işkencelere gönüllü katlanacaktım senin yerine, sen bilmeden.

Benim yüreğim de duvar taşıyordu. Aşmaya yeltenen olmadı. Ben bu duvarı taşıyan birçok insan gördüm ve aşmaya değil yıkmaya çalıştım; ama ne ben haberdardım bu duvarın yıkılamayacağından ne de duvarı taşıyan haberdardı bu duvarı taşıdığından. Sen de haberdar değildin ve ben hayatımda ilk kez yıkmaya değil aşmaya çalışıyordum. İzin vermiyor, engeller koyuyordun. Dikenli tellerle çeviriyordun bu duvarı. Yaralanıyordum tırmanırken, kanıyordum. Kırılıyordum, acıyordum, ama bırakmıyordum. Korkmuyordum etimin kesilmesinden, duygularımın can çekişmesinden. Yalnızca tırmanıyordum ardıma bakmadan, belki de bakmaya cesaret edemeden.

Sandalyemin tekerleklerini çevirerek koltuğunun önüne gelmiştim. Gülümsüyordun. Ellerimi bacaklarına koyduğumda sanki yeniden büyük bir ağacın en üst dalından düşmüştüm. Sanki lunaparklarda insanın içini ürperten dev oyuncaklardan birisinin en tepesindeydim. Işıklar yanıp sönüyor, yüksek tonda sevmediğim bir müzik çalıyordu. Çığlıklar, korku, mutluluk; bozma bu anı, konuşma, gülümseme, hiçbir şey yapma. Konuşmadın, kızmadın, hiçbir şey yapmadın. Bir terslik vardı. Kaçmaktı en iyisi. Evet, kaçmak istiyordum. En çabuk nasıl gidebilirdim ? Nasıl hızla uzaklaşabilirdim ? Koşsam gücüm yeter miydi ? Nefesimi sonuna dek bıraksam havaya ! Sıyırıp atabilir miydim yaşadıklarımın tortusunu üzerimden ? Ya da koşmak, kaçmak çare miydi kurtulmaya ? Kendinden ne kadar uzaklaşabilir ki insan ? Nereye gidebilir yaşadıklarını bırakıp ? İhanet edebilir mi yaşadıklarına ya da yüzüstü bırakabilir mi geleceğini ? Her yere kendisiyle birlikte taşımaz mı içindeki o sinsi acıları ? Korkmaz mı yalnızken, terk etmişken ya da terk edilmişken ?

Ellerimi bacaklarından çektim. Bu ben değildim. Ben yere bakmazdım. Gözüne gözüne bakardım insanların. Kızgınken korkarlardı, çekinirlerdi benden. Yalan ! Koca bir yalan ! Gözlerine bakamazdım ben insanların. Korkaktım ben. Ben onlardan korkardım, kızgınken bile. Kızınca bir çocuk kadar bile olamazdım. Bir tenekeye tekme atamazdım mesela. Kaçamazdım sonra. Kaçarken sövemezdim beni kızdıran insanların anasına avradına. Koşamazdım uzaklara doğru. Bağıramazdım koşarken, derin soluyamazdım, terleyemezdim damla damla. Ben kızgınken sakin sakin yere bakardım, susardım, soluğum bile duyulmazdı. Ben kızgınken tam önüme bakardım aslında, senin gözlerine değil.

İstemiyordun. Beni istemiyordun artık, biliyordum. Korkularını, benim bedenimde hayat bulan karabasanları istemiyordun. Her gelişinde bacaklarına dokunmaya yeltenen bu adamı istemiyordun artık. Dudaklarına aç bir yaban hayvanı gibi uzanan dudaklarımı istemiyordun. Haklıydın. En basiti, birlikte dolaşmak bile ıstıraptı senin için. Sokakta birlikte olmak için sandalyemi itmen gerekiyordu.

Konuşmuyordun. Konuşmuyordum. Ellerimi ansızın çekip sandalyemi uzaklaştırdım senden. Utanmıştım.

“Halil” demiştin, “neler yaptı ?”

8

Halil’in kadın bedeni çizme tutkusu yaşama amacı haline gelmişti, ama içinde bulunduğu ortamda bunu başarabilmesi neredeyse olanaksızdı. Çareler düşünüyor, bulamıyordu. Artık bir şey çizemez olmuştu. İlla ki kadın bedeninin gizemi olmalıydı gözlerinin önünde ve tabloya yalnızca bu aktarılmalıydı. Altı ay önce bitirdiği bir resmi uzun süre dayanması ve renklerini koruması için verniklediği bir gece ansızın bir tekme savurarak üst kata çıktı. Hiçbir tablosu değerli değildi onun için. Çocukları gibi sevdiği resimlerine kolayca tekme atabiliyordu artık. Üst katta babasının çalışma odasına girdi. Onun ölümünden beri ilk kez girdiği bu odayı ağır bir koku kaplamıştı. Küf kokusunu andıran bu havayı içine çekmemek için soluğunu tuttu. Padişahın, babasına hediye ettiği hançeri duvardan alarak dışarı fırladı. Odadan çıkar çıkmaz derin soluk alıp dinlendi. Ağır ağır merdivenleri indi. Dışarı çıktı. Sokağın başına kadar yürüdü. Birden koşmaya başladı. Bu geç vakitte bile ortalıkta dolaşanlar vardı, ama Halil’le ilgilenmiyorlardı. Bu koşan adamın arkasından öylesine bakıyorlar, sonra da yollarına devam ediyorlardı. Halil, epeyce koştuktan sonra yüksekçe bir duvardan atlayarak mahallenin dışındaki kadınlar hamamının bahçesine girdi. Çevreyi iyice kolaçan ettiğinde hamamın girişinde yanan bir lambayı fark etti. Köpekler, bahçenin öbür tarafında olmalarına rağmen havlamaya başlamışlardı. Zincirleri çözülmemişti, ama her an koparabilirlerdi. Halil terasa çıkmasını sağlayacak demir merdivene yöneldi hızla. Basamakları tırmanırken ayağı kaydı. Dizini bir üst basamağın köşesine çarptı. Büyük bir acıyla inlemeye başladı. Neredeyse sürünerek terasa çıkmayı başardı. Bir süre olduğu yerde kıvrandı. Dizinin acısı hafifleyince karanlığa yeni yeni alışan gözlerini açtı. Büyük terasın tam ortasından birkaç çamaşır ipi geçiyordu. Bunlar iki uçtaki demirlere tutturulmuştu. İplerde havlular ve peştamallar asılıydı. Hafif rüzgârda sallanan bezler harika bir sabun kokusu yayıyordu çevreye. Topallayarak gezinmeye başlayan Halil, derin bir nefes çekti bu güzel kokulu havadan. Az önce midesini bulandıran küf kokusundan sonra çok iyi gelmişti. Köşede duran eski, kırık kurnaları ve tuvalet taşlarını görünce hemen işe girişti. Bunları ses çıkarmamaya çalışarak düzenledi. Kuşku uyandırmamak amacıyla eski hallerini de pek bozmadan, kolay kolay fark edilemeyecek güvenli bir köşe oluşturdu.

Halil günlerce hamamı gözledi. Hamamcının karısı olduğunu sandığı kadın günde iki kez terasa çıkarak havlu ve peştamalları asıyor, topluyordu.

Sabah çok erken saatte bir önceki akşam gün batmadan hemen önce astığı çamaşırları toplamaya çıkıyordu ve doğal olarak da gün batmadan o günkü çamaşırları asmak için geliyordu. Hamamın sorumlusu bu kadındı; kocası mahallenin öbür ucunda bulunan erkekler hamamıyla ilgileniyordu. Halil, kadın çamaşırları astıktan sonra bekliyor ve hava kararınca terasa çıkıyordu. Gün ağarana dek uğraşıyor ve kadın terasa çıkmadan önce kaçıyordu. Haftalarca uğraştıktan sonra terastan hamama uzanan bir delik açmayı başardı. Bunu yaparken de paha biçilmez hediyesini hurdaya çıkardı.

Artık gündüzleri terasta kalmak zorundaydı, çünkü hamam gündüzleri açıktı. Dikkat çekmemek için geceden gidip terasa gizleniyordu. Hamamcı kadın geldiğinde iyice kıvrılarak köşede soluğunu tutuyordu. Zaten kadın akşamdan astığı çamaşırları aceleyle topluyor ve çevresine hiç bakmadan hemen gidiyordu. Halil'i görmesi olanaksızdı. Açtığı delikten haftalarca yıkanan kadınları gözetledi, ama koca memeli ve yağlı kadınlardan başka pek bir şey göremiyordu. Zaten açtığı delik umumî kısma denk geliyordu. Kadınlar oldukça kapalıydılar. Bu Halil'e yeterli malzemeyi veremiyordu. Hususî banyolar diğer köşede olmalıydı. Yine bir yanlışlık yapmamak için içeriye girip hususî banyoların tam yerini öğrenmeliydi. Çarşıdan satın aldığı çarşaflarla geceden giderek terasa saklandı. Sabah kadınlar gelmeye başlayınca çarşafları giyerek terastan indi. Kimseye belli etmden duvardan dışarı atladı. Hamamın girişine yöneldi. Parasını ödedi. Peştamal, havlu ve takunyasını hamamcı kadından alarak hususî banyoların yerini sordu oldukça inceltiği sesiyle. Kendisini banyolardan birisine attığında soluk soluğa kalmıştı. Önce biraz oturdu. Sonra duvara sırtını verdi ve adımlayarak yukarıdan deliği açacağı yeri hesapladı. Dikkat çekici bir yerde olmamalıydı. Biraz daha bekledi. Peştamalı ve havluyu ıslatarak banyodan çıktı. "Ne çabuk ?" dedi hamamcı. Korkuyla titredi Halil peçenin ardında. Acele hareketlerle malzemeleri teslim ederek çıktı. Hamamcı ıslak peştamal ve havluyu sepete atarken takunyaların nasıl kuru kaldığına şaşırdı.

Halil gecelerce uğraşarak belirlediği yere bir delik daha açtı. Deliği açtığı yerde de eski takunyalar yığılıydı. Bunların altındaki delik en az öbürü kadar güvenliydi. Gündüzleri hususî banyolara giren kadınları gözetlemekle geçiyordu. Yine istediği kişiyi bir türlü görememişti, ama aylarca sabrettikten sonra gözetlediği bir kadın soluğunu daralttı, tüyleri diken diken oldu. Durup dururken titremeye başladı. Kadının yüzünü beynine kazıdı. Peştamalını çıkarmasını bekliyordu. Halil işkencedeydi, ama sonunda kadın peştamalını çıkarmaya başlamıştı. Ancak, aylardır

çamaşır saatlerinde değişiklik yapmayan hamamcı, inanılmaz bir şekilde terasa çıkıyordu. Ayağındaki takunyaların sesi duyulmasa Halil az daha yakalanacaktı.

Geceler boyu bir yerlerden yüzünü hatırladığı bu kadının kim olduğunu bulmaya çalıştı. Zihninde canlanan güzel yüzün altında çıplak bir beden hayal edip resmedemiyordu. Delirmek üzereydi. Bir kez daha gelir umuduyla hususî banyonun üzerindeki deliğin başında günlerce bekledi, ama kadını bir daha göremedi. Ermeni Ante olmasa intihar edecek duruma gelmişti. Halil her gün şarap satın almaya gidiyor, bu bahaneyle de tek dostu olan Ante'yle konuşuyordu. Ante bu genç ressamın her sırrını biliyor ve onu çok iyi anlıyordu. Hayal etme gücünü kaybetmemesini söyleyerek sürekli resim çizmesini telkin ediyordu. Halil boyalarını ve bezlerini Ermeni Ante'nin meyhanesinin yedi sokak aşağısındaki bir nakışçı dükkânından alıyordu. Nakışçı çok yaşlı bir adamdı ve kendisine kızı yardımcı oluyordu. Sayısı oldukça fazla olan kadın müşterilerle bu kız ilgileniyordu. Halil bir gün yine saatlerce meyhanenin mahzeninde Ante'yle içip dertleştikten sonra ağır ağır nakışçıya yürüdü. Kafasında kendi derdinin yanında Ante'ninki de vardı. Ante hastaydı ve bu hastalığı onu sevdiği kızı elde etmekten alıkoyuyordu. Meyhanesinden dışarı çıkamıyordu. Nakışçıya girerken, "Hiç olmazsa ben sokaklarda gezinebiliyorum" diye mırıldandı. Yaşlı adamı göremedi. Dükkânın sonunda adamın kızı bir müşteriye oya örnekleri gösteriyordu. Halil'in geldiğini fark etmediler. Halil de içtiği içkilerin etkisiyle kadınlara bir şaka yapmaya karar verdi. Tezgâhın arkasına girerek kadınların olduğu tarafa dolandı. Birden önlerine çıkıp onları korkutacaktı. Başka kimse olmadığından iki kadının da yüzü açıktı. Halil onları korkutacağı yere geldiğinde donakaldı. Elleri, ayakları titremeye başladı. Terastaki delikten gördüğü kadın karşısındaydı. Halil yavaşça ayağa kalktı. Kadınlar ne yapacaklarını şaşırdılar. "Boya" dedi Halil titreyen bir sesle, "bez alacağım, şarap alacağım, hamam..." Bir anda bu yüzü nereden tanıdığını hatırladı. Hususî banyoda gördüğü bu kadın mahalleden komşularıydı. Eğer o büyük yangın çıkmamış olsaydı ve Halil'in babası bir iki gün daha yaşasaydı, birkaç ev ötelerinde oturan bu kızı oğlu için isteyecekti. Halil çocukluğunu birlikte geçirdiği bu kızı gençliğe adım attıktan sonra hiç görmemişti. Annesi her misafirliğe gidişinde Peride'yi anlata anlata bitiremez, tam Halil'e göre bir kız olduğunu söyleyip dururdu.

Halil nakışçıdan hızla çıktı. Evine doğru deli gibi koşarken amacına biraz daha yaklaşmanın sevincini yaşıyordu. Artık biliyordu en azından, aradığı kişi Peride’ydi.

9

Bir yanım senden nefret ediyor, kin kusuyor, anılarını, yaşattıklarını, hatta varlığını yadsıyor; bir yanım seni çok seviyor, kucaklıyor, kurmaca odalarda, kurmaca müzikler eşliğinde seninle dans ediyordu. Hep yaşamöykülerini okuduğumuz, birden çok kişilik taşıyan insanlara benziyordum gitgide. Yokluğunda seni yadsıyan yanım öbürüne yenik düşüyordu ve geçmişe ait imlerden yararlanarak seni yaratıyordum yanı başımda. Seninle konuşuyor, dans ediyor, sevişiyordum. Düşsel yaşamım gerçek yaşamımı gölgelemeye başlamıştı.

Geceleri hiç ummadığım dostlar ziyarete geliyordu. Kapım çalındığında karşımda duran yüzü hatırlamaya çalışıyordum, ama öyle zorlanıyordum ki, eski dostum adını ve nerede tanıştığımızı söylemek zorunda kalıyordu. Benim için çok utandırıcı bir durum olmasına rağmen oralı olmuyordum. Benim hatırlamayışımdan dostum utanacak hale geliyordu. Sohbete başlayınca doğal olarak geçmişten, ortak anılardan konuşuyorduk. Hepsi sakatlığımı anımsatacak kelimelerden özenle kaçınıyordu. Ben de özenle sakatlığımı anımsatacak cümleler kuruyordum geçmişe ilişkin görüntüleri hatırlatarak. Büyük bir zevkle karşımdakinin duyduğu huzursuzluğu hissediyordum. Benim yerime içi burkuluyordu. Üzerine gittikçe sinirleniyor ve bir daha asla kapımı çalmayacağını düşünerek gitmeden önce bana öldürücü bir darbe vurup intikam almaya hazırlanıyordu. Hemen en etkili silahını çekerek konuyu sana getiriyordu: “Ee, Beril’i gördün mü son zamanlarda ?” Karşımda oturan ürkek, duygusal kişi gidiyor, yerine intikam hırsıyla gözleri parlayan bir canavar geliyordu. Nerede olduğunu bilmediğimi söylüyor ve kestirip atıyordum ama, eski dost ısrarla seni sormaya devam ediyordu. Gitmek, kaçmak isteyen bedenime tutmayan iki bacak engel oluyordu. Orada öylece oturup sevgili eski dostumun acımasız intikamına malzeme oluyordum. Senin nerede olduğunu bildiğini söylüyor ve hatta tam adresini bile veriyordu. Bu adreste seni bulamayacağımı da ekliyordu. Artık kendi evinde kalmadığını, son zamanlarda birlikte olduğun bir adamın evine taşındığını, istersem bu adresi de bulabileceğini söylüyordu. Yüzüme bakarak iğrenç bir gülümseyişle intikamını perçinliyor ve gidiyordu. Evet, intikamını alıyordu. Beni ağlatıyor, içimi kanatıyor, bilmediğim yerlerden tuhaf bir acı hissettiriyordu. Sabaha kadar titriyordum, susuyordum (konuşmuyordum), susuyordum (boğazım kuruyordu).

Sen bana anlatamıyordun. Anlatmanı istemiyordum zaten. “Benim olmadığını” senin sesinden duymak amaçsız bırakırdı beni. Ne olursa olsun yine gelmeli, yine yoklamalıydın beni. Küçük bir umut kalmalıydı içimde en azından. Heyecanla bir sonraki gelişine hazırlanmalıydım. (Sen yine o adamla aynı yatağa girebilirdin her gece. Düşsel yaşamımdaki ben, düşsel yaşamımdaki seninle zaten her gece sevişiyor olacaktı. Beni istemediğini söylemen “düşsel sen”i alırdı elimden. İnan o zaman anlam taşımazdı yaşamım.)

Hiç kıpırdamadan oturuyordun. Bir şeyler anlatacaktın, ama öyküyü bitirmemi bekliyordun. Ben de parçası olduğum bu oyunu bozmadın. Öyküye devam ettim.

10

Halil mahzende baktığı her yerde Peride’nin yüzünü görerek sabaha kadar oturdu. Acıdan kıvrandı. Resim çizmeye çalıştı, beceremedi. Duvarları yumrukladı. İçti, Ante’den aldığı tüm şarabı bitirdi. Bağırdı. Gördüğünü sandığı böceklerden kaçtı köşe bucak. Adam öldürdüğünü sandı, öldürüldüğünü sonra. Kahve içince kendine gelebileceğini düşünerek mahzenden çıktı. Yukarıda, babasının odasında çuvallarla kahve vardı. Gün ağarmıştı. Odadaki iğrenç kokudan kurtulmak için ağzını ve burnunu kapatacak biçimde bir eşarp bağladı. Odaya girer girmez büyük dolabı açtı. Dolabın içindeki çuvaldan bir avuç kahve aldı. Şimdi bir de bu kahveyi çekmesi gerekiyordu, ama kahve değirmeninin nerede olduğunu bilmediği gibi bulacağını da sanmıyordu. Avucundaki kahveyi odanın diğer köşesine savururken pencereye konan kelebeği fark etti. Ağır ağır pencereye yürüdü. Bu güzel yaratığı ürkütmeden nasıl yakalayabilirdi ? Nasıl açabilirdi pencereyi ? Derken kelebek havalandı ve sokağın öbür ucuna doğru uçmaya başladı. Kelebeğin uçuşunu izlerken Peride’nin evden çıktığını gördü. Görünmemek için hemen duvara yaslandı. Göğsü hızla inip kalkıyordu. Elleri titremeye başladı. Ani bir hareketle merdivene koştu. İlk dört basamağı tek adımda inebildi, ama bastığı yerde bileği burkuldu. Dengesini kaybederek yuvarlanmaya başladı. Aşağıya vardığında alnı ve bacağı kanıyordu. Kırılan basamakların tahtaları her tarafını kan içinde bırakmıştı. Hemen girişe bıraktığı hançeri aldı. Padişahın hediye ettiği hançerden oldukça farklıydı. Hamamın terasındaki iki delik için iki zümrüt kaybetmişti. Kapıya koştu, hafifçe araladı. Alnından gözlerine doğru akan kanı sildi, burnundan akan pıhtılaşmaya yüz tutmuş kanı içine çekti. Yaklaşan ayak seslerini dinlemeye koyuldu. Soluğunu tutuyordu, ama arada bir derin soluk alıp vermesi gerekiyordu. Bu saatte sokak boş olmalıydı.

Peride nakışçı kızla sözleşmişti. Erkenden buluşacaklar, nakışçının köydeki halasına gidip hazırladığı dokumaları getireceklerdi. Geç kalmış olmanın kaygısıyla küçük, ama çabuk adımlar atan Peride tam kapının önüne geldiğinde, olacakları kimsenin görmemesini umut ederek kapıyı açan Halil, kızın bağırmasına izin vermeden boğazına sarılarak onu içeri çekti. Arkasından sarıldığı kızın belini bir eliyle kavrıyor, ötekiyle de hançeri tutarken ağzını kapatıyordu. Kapıyı ayağıyla tekmeleyerek kapatırken sokağa baktı. Hiç kimse yoktu. “Bağırırsan keserim boğazını” dedi kızın kulağına. Peride korkudan bayılmak üzereydi. “Tamam”

dercesine başını salladı. Halil resim yaparken kullandığı eşarbı çıkardı cebinden. Kızın ağzını bağladı. Kıpırdamasına izin vermeden mahzene indirdi. Büyük koltuğun yanına geldiklerinde Halil, Peride'den oturmasını istedi. Peride oturmak için arkasını döner dönmez yüzü kan içindeki adamı görünce gözleri kaydı, hafifçe yana doğru devrildi.

Halil baygın yatan kızı bir süre seyretti. Kızın ağzındaki eşarbı çözüp kendi alnından akan kanı onunla sildi. Kırılan basamaktan kopup bacağına saplanan tahta parçalarını çıkardı tek tek. Kanayan yerlerine boyalı bir bezi bastı. Sonra koltukta yatan Peride'ye yaklaştı. İncitmekten korkarak ince feracesini sıyırdı üzerinden. Kadife entarisini de yumuşak hareketlerle çıkardıktan sonra beline bağladığı kuşağı çözdü. İpekten biçilmiş iç gömleğinin düğmelerini açtı. Kollarını yukarı kaldırarak gömleği de aldı. Şalvarını çıkardı bacaklarından. Yalnızca çamaşırları kalmıştı üzerinde. Heyecandan yutkunamıyordu. Yıllardır hayalini kurduğu ana, Peride'nin çamaşırlarını çıkardıktan sonra kavuştu. Kutsal bir iş yapıyormuşçasına mumlardan birkaçını Peride'nin yattığı koltuğun uçlarına yerleştirdi. Dinî bir törendeymişçesine boyalarını hazırladı. Elleri titreyerek resmi çizmeye başladı. Bacağındaki kanama durmuştu, ama alnından kan damlıyordu boyaların arasına.

Yıllardır içini kemiren tutkuyu dindirmenin heyecanının yanında, yaptığı resmin güzel olmayacağı kaygısını taşıyordu. Neredeyse bitmiş olan resimden vazgeçti. Ten rengini tutturamadığını sanıyordu. Yeni bir resim içinse boyaya ihtiyacı vardı. Peride'yi sıkıca bağlayarak bulabildiği kâğıtlara sardığı tabloyu koltuğunun altına sıkıştırdı. Boyaları almak için nakışçı dükkânının yolunu tuttu. Dükkâna vardığında kapalı olduğunu gördü. İhtiyar hastaydı. Kızı da Peride'yi saatlerce bekledikten sonra köydeki halasına tek başına gitmişti. Halil biraz zaman geçirmek için Ante'nin meyhanesine koştu. Meyhanenin mahzenine inerek tüm olan biteni Ante'ye anlattı. Kâğıtlara sardığı tabloyu saklaması için ona verdi. Nakışçının gelmiş olabileceğini söyleyerek hemen ayrıldı.

Halil gitmeden Ermeni Ante mahzendeki tüm lambaları ve mumları yaktı. Halil'in bir sürü kâğıda aceleyle sardığı tabloyu özenle çıkardı. Daha boyaları bile kurumamış olan bu resme baktığında soluğu sıklaştı. Peride'nin inanılmaz güzelliğinden öte şeyler saklıydı bu gizemli resimde. Halil ten rengini tutturamadığını sanmıştı, oysa Peride'nin ten rengi mükemmele yakındı. Halil'in bu yanlış düşüncesinin nedeni, şarabın bulandırdığı gözleri ile sönmekte olan mumlardı. Ante bu şaheseri

mahzenin en gizli köşesine yerleştirdi ve bu olayın içinden Halil'i kurtarmanın yollarını düşünmeye başladı.

11

Aradıklarını bulabilmek için dönüp bakmalısın “unut” diyenlere inat. “Unut” diyenlere inat, geçtiklerini önüne sermeli, bir bir yaşamalısın ucundan köşesinde de olsa. Acıdan kıvranmayı bile göze almalısın gururlu bir hesaplaşmanın yüreğe su serpen rahatlığını yaşamak için. Kuşun kanadında bir tüy olabilmek için bir ton anı ezmeli seni, toz olana, görünmeyene dek. Göklerde gezinmek, rahatlıktan uçabilmek için yerin dibine girmelisin önce. Bir aynanın karşısında anımsamalısın en korkunç, en karabasanlı günlerini. Kendi gözlerinin içine bakmalısın, kendi bakışlarınla kendini tehdit etmelisin. Utandıklarından bin kez daha utanmalısın kendi yüzüne baka baka. Aynadaki yüzün buruşup acı çekerken ve aynadaki yüzün ağlarken sen kendine bakarak gülümsemelisin. Kendini seyretmelisin başka gözlerle. Zaten hep yapmaya çalıştığın, ama yapamadığın bu değil miydi ? Başka nasıl hafifleyebilir ki insan, nasıl atabilir onca berbat yükü üzerinden ?

Nasıl sevebilir kendini, nefret etmeyi öğrenmedikçe aynadaki yüzünün sakladıklarından ?

Yine kaçıyordun, biliyordum, kaçıyordun dönmemecesine. Ama senin kaçtığın ben değildim, kendi yaşamındı. Evet, sen kendi yaşamından kurtulmaya çalışıyordun. Sen yürek değil, koca bir diken taşıyordun ve her atışta daha beter acıtıyordu. Ben ise kim bilir kaçıncı kez aldanıyordum yaşamın albenisine; kaçıncı kez sunuyordum kendimi sorgusuz sualsiz, art niyetsiz. Karanlık mahzende geçirdiğim kin dolu günleri silip atıverdim bir kalemde. Böyle olmamalıydı, hüzünlü ve bildik sonları istemiyordum artık yaşamımda. Sakin ve şaşırtmacasız bir sevgiydi tüm istediğim. Dingin bir yaşam buna bağlı olarak. Kendini bırakmış, beklentisiz, yaşama sokakta rastlamış gibi bakan ve neredeyse ölümden medet uman, koskoca bir yalnızlıkta boğulmak üzereyken sana tutunan birisini nasıl itiverdin elinin tersiyle ve nasıl arkana bile bakmadın çırpınırken ? Biliyordum, gidecektin.

Çok eski bir şey hatırlamıştım, basit belki, ama gülümseten. “Mutluyüztaşırçocukken” ben, acı henüz kambur değilken yüreğimde, konserve kutularına hayata vururmuşçasına tekme atabilirken, gözlerimdeki çocukluk pırıltısı “erkenadamacısı”na dönüşmemişken yaşadığım günlere ait. Şıpıdık terlikli kadınım eteklerini toplayıp geçerdi mahallemizden üzerindeki onca çift gözün erkekli kadınlı iç çekişlerini bilmeden. Bakışları davranışlarının aksine ürkekti. Yırtıcı konuşmalarının yanında çekingendi

tavırları. Şıpıdık terliklerini dünyanın en ağır yükü gibi taşırdı. Etekleri zil çalardı. Yürümez, telaşlı telaşlı koştururdu. Ağzındaki sakızı keyifle çiğnerken ve arsızca gülerken aslında ne büyük acıları hazmederdi yüreği. Hayat sanki bir kamburdu sırtının en orta yerinde. Rüyalarıma girerdi koca kara gözleri ile salınan memeleri. O zaman bile düşlerim gerçeklerle karışırdı ve çocuk bilincime yerleşenler ya da ulaşamadığım, ama olmasını istediklerim geceleri ortaya çıkardı dudaklarımdan. Sayıklamalarım anı defterimdi annemin her gece beni uyurken dinleyip çimdiği basmasına neden olan: “Elâlemin memelerinden sana ne bu yaşta ?” O kadın yaşamla arası olmayan hislerinin yanında bir yerlerde çelimsiz de olsa bir mutluluk taşırdı, bilirdim. Bir ağacın dibine düşmüş kuru bir yaprak bile olmak yeterdi ona ya da yağmurun bir çisesi. Rüzgâr hafiften esip eteğini kaldırsa, biraz ürperse teni, gülümserdi. Genzine deniz kokusu doluverse mutlu olurdu. Bir akşam evini gözetlemeye gittiğimde perdesiz pencerelerini gördüm. İçimde bir eziklik duydum o anda. Kendimi ihanet edilmiş gibi hissetmiştim. Gitmişti. “Fahişelik yapıyormuş” dediler. Günlerce ağladım. Çok kızmıştım, iğrenmiştim ondan. O gece sabaha dek kusmuştum. Hastalığımın nedenini asla anlayamadılar.

Şimdi düşünüyorum da o kara gözlü, koca memeli kadın iyi yapmış. Bu orospu ruhlu insanlar arasında içinden gelerek, saklamadan, saklanmadan, gururla orospuluk yapmak; gizliden gizliye, saklanarak, korkarak düşünce orospuluğu yapmaktan iyi değil mi ?

Gidecektin ve gidince yokluğun çöreklenecekti evime, beynime, düşlerime. Zaten eğri bir aşktı benimki. Çıkmazlarla dolu, iğreti bir kent ya da yangından henüz çıkmış bir çiçek tarlası. Bulanık bir denizdi aslında, köpüklü dalgaları ve dipten kazınmış kumlarıyla. Ben, bulanık denizde bir o yana, bir bu yana salınan bir takaydım (denizde kabuk). Rüzgâr ve rüzgârın getirdiği korkulardı, duvara inat mı inat bir sarmaşık gibi tutunmamı sağlayan (taka denize âşık). Gözlerindi bir de, ucu bucağı olmayan gözlerin, koskoca denizde döküntü takayı yaşatan.

Yokluğun öyle ustaydı ki bana işkence etmede. Öyle usta bir katildi ki kendi gölgesinden bile korkan benim gibi bir kurban için. Gidecek miydin ? Söylememeliydin öykümü bitirene kadar.

Söylemedin.

12

Peride epey gecikmişti, ama annesi çok telaşlanmadı. Kızının nakışçı Safiye'yle İstanbul'a bir saat uzaklıktaki köye gidip dokuma alacağını biliyordu. Köyde oyalanmış olabilirlerdi. Köylüler konuksever insanlardı. Köylerine gelen insanlara ikramlarda bulunuyorlardı, hele bu konuk saygın bir aileden geliyorsa. Ayrıca Peride, Safiye'yle dükkânda muhabbete dalmış, zamanı unutmuş da olabilirdi. Zaten bunu sık sık yapar ve eve gecikirdi. Şerife Hanım ağır hareketlerle hazırlanmaya başladı. Çarşıdan alacakları vardı. Hem işlerini görecek, hem de dönüşte Peride'yi nakışçıdan alıp eve gelecekti. Bu sırada Halil boyaları almak için tabloyu Ante'ye vererek meyhaneden çıkmıştı. Dükkânın hâlâ kapalı olduğunu görünce hemen eve gitmeye karar verdi. Peride'yi serbest bırakmalıydı ki kızcağızın başına bir iş gelmesin. Pantolonu ve ayakkabısı sızan kandan ıslanmıştı. Yaraların içindeki küçük tahta parçalarını temizleyememişti. Kuytu bir yerde dinlenmek zorunda kaldığında kan kaybından bayılacağını anlayamamıştı.

Peride kendine geldiğinde sıkıca bağlandığı iplerden kurtulmaya çalıştı. Ağzına bağlanan bezi çıkarabilse bağıracaktı. Karanlığa alışan gözleriyle çevresine baktığında sönmek üzere olan mumların yarı karanlık ışığında duvarlardaki yüzlerce tabloyu gördü. Aralarında onlarca çıplak kadın resmi vardı. Kurna başında yıkanan kadınlar arasında annesinin resmini ayırt ettiğinde dışarıdan gelen seslerin ne için olduğunu anladı. Mahalleli kendisini arıyor olmalıydı. O ise elleri ve ayakları bağlı, çırılçıplak yatıyordu. Bileklerini koltuğun başında duran muma uzattı. İplerle birlikte bilekleri de yanıyordu. Dişlerini sıktı Peride. Kendi çıplaklığından utanıyordu. Tüm bu resimler tanıdığı kadınlara aitti. Hamama giden kadınlar öylece çizilmişti.

Helvacıların Piri İzmitli Sağır Salih'in önderlik ettiği arama ekibi, tüm kuytu köşeleri ve kuşkulu evleri araştırdıktan sonra, çaresizce yuvalarına çekilirken, vaktiyle Halil'le omuz omuza çarpışma davası yüzünden kavga edip ona kin beslemiş Marangoz Yahya Kalfa'nın sesiyle durakladı: "Sadi Bey'in çatlak oğlu Halil'in evine bakalım." Kalabalık büyük gri eve yöneldi. Kapıya yumruklar atıldı, ama açan olmadı. Kapıyı kırmaya yeltenenler omuzlarını sakatladılar, çünkü kapı taş bina kadar sağlamdı. Taşlar, kalaslar kâr etmedi. Demirci Kadim Usta'nın dükkânından getirilen balyozlar az da olsa kapının menteşelerini zayıflattı.

Peride'nin bileklerindeki ipler tamamen yanıp koptuğunda ortalığı mangalda pişmiş et kokusu sarmıştı. Kapıya yüklenen kalabalıktan çıkan sesler kızı iyice ürkütmüştü. Ayağındaki ipleri çözdüğünde kapı kırılmıştı. Mahallenin erkekleri giriş kattan sonra üst katı aradıklarında dolaplara gizlenmiş yüzlerce torbada tütün ve kahveden başka hiçbir şey bulamadılar. Tam evi terk ederlerken et kokusun alan bir çocuk mahzene giden kapıyı buldu.

Halil kendine geldiğinde ayağındaki kanamalar durmuştu. Olanları hatırlaması biraz zaman aldı. Bu arada bilinçsizce yürümeye başlamıştı, hem de evinin tam tersi yöne doğru. Evine doğru dönüp koşmaya başladığında dayanılmaz bir ağrı hissetti. Bacağındaki keskin sızılar yüzünden de sık sık durmak zorunda kalıyordu.

"Biri lamba getirsin !" dedi Helvacıların Piri İzmitli Sağır Salih. Lamba geldiğinde kalabalığın gözlerinin karanlığa alışması sırasında Peride yerde sürünerek köşeye kıvrıldı. Duvarlardaki tabloları seçmeye başlayan kalabalıktan homurtular yükseldi. Karılarının çıplak resimlerini gören adamlar deliye döndü. İzmitli Sağır Salih karısının kurna başındaki çıplak resmini görür görmez kulakları sağır eden bir nara attı. Pek iyi duymazdı Sağır Salih, ama bu narayı kendi bile duymuştu. Tüm bu pisliği temizlemenin tek yolu vardı: hepsini yakmak. Önce Peride'yi fark etmediler, ama mahzendeki karanlığa alışan yüzlerce çift gözün bu titreyen çıplak bedeni görmemesi olanaksızdı. Tablolar dışarı çıkarıldı önce. Kimisi evi yakmak istiyordu, ama ev taş ve tuğladan yapılmaydı. Ayrıca mahalledeki evlerin çoğu ahşaptı. Yangın büyüyebilir, herkese zarar verebilirdi. En iyisi mahallenin en emniyetli yerinde bu tabloları yakmaktı. Yüzlerce tablo Halil'in evinin önündeki büyük boşluğa yığıldı. Dökülen zeytinyağı ve gazla alevlenen resimlerin çıkardığı duman mahalleyi baştan sona kaplamıştı.

Halil, ağır aksak koşarken mahalleye yaklaştığında yükselen dumanları ve çığlıkları duyunca olanların farkına vardı. Bağırmaya, ağzından salyalar akıtmaya başladı. Sokağın köşesine geldiğinde gizlenerek tablolarının yanışına baktı. Kurtarmaya çalışmalı mıydı tablolarını, yoksa kaçmalı mıydı yenilerini yapabilmek için ? Evet, kaçmalıydı, kurtulmalıydı bu nedensiz bir intikam için naralar atan kalabalıktan. Yüzlerce resim yapabilirdi. Elindekileri yitirmek yenilerini yapmak için bir engel değildi ki ! Kaçacaktı, kaçmak üzereydi, Peride'yi ateşe sürükleyen adamları görmesiydi. Başı döndü, soluğu sıklaştı. Çaresiz kalmıştı. Kaçamazdı. Ağzından çıkan

köpüklerle topallayarak kalabalığa doğru koşmaya başladı. Tiz çığlıklar atıyordu. Kalabalık önce açıldı, geriledi. Bağırarak üzerlerine doğru gelen bu adamdan korkanlar arkalara geçtiler. Halil ateşe atılan Peride'yi kurtarmak için koşuyordu. Kalabalığın içine girdiğinde bedenine inen tekme ve yumruklarla kendisini de ateşin içinde buldu.

Artık Peride'nin çığlıkları duyulmuyordu. Halil ona sarılmış, ateşin dışına çekmeye çalışıyordu. Bedeninde hissettiği acı, yanmaya başlayan etinin acısı değil, tutkuyla bağlandığı kadının ve tablolarının acısıydı.

13

Sessizce çıkıyordun hayatımdan. Eksiliyordum. Daha doğrusu eksikliğim artıyordu. Hazırlanıyordun ve ben hazırlanışın uzun sürsün istiyordum. O çok sevdiğin alacalı kalemini masanın üzerinden alıp saklamak bile geçiyordu aklımdan. Konuşmadan çıkıp gitmen en iyisiydi, bana bakmadan, gülümsemeden. Yanıma geldin. Bir süre önümde durdun. Gözlerimin hizasındaki belinin inceliği soluğumu hızlandırdı nedensiz. Elini saçımda gezdirdin. Derin soluklar alıyordum. Bir ayin havasındaydı her şey. Sen ayini yöneten o tuhaf, biraz korkunç, ama gizemli liderdin. Her hareketinde kutsal gizler vardı ve tüm bunlar kalabalığı coşturuyordu. Ben ise bu ayinin suçsuz ve çaresiz kurbanıydım. İtiraz etmeden başıma geleceklere boyun eğiyordum. Dudaklarıma öpücük kondurduğunda büyük bir korkuyla sonun yaklaştığını anladım. Sen beni ne zaman öpsen başıma kötü şeyler geldi. Merdivenlere yöneldin acele etmeden. Kaçmaya yeltenmiyordun, ağır ve soğukkanlı davranıyordun. Sanki sıradan, alışık olduğun bir iş yapıyordun ya da beni terk etmenin tadını çıkarıyordun. Her adımın beni biraz daha eziyor, küçültüyor, acıtıyordu. Yukarı çıkan merdivenin ilk basamağına adım atar atmaz durmuştun.

– Hayal gücüne hayranım. Senin gibi olabilmeyi çok isterdim. Sakın bırakma düşlemeyi. Düş gücü, yaşam gücü kadar önemlidir. Belki de düş gücüdür yaşam gücünün öteki adı. Düşler senin ekmeğin, suyun. Onlarsız yaşayamazsın. Hep düşün, hep yarat.

– Ama hayal gücüyle ilgisi yok bu anlattıklarımın. Yanıldın. Hepsi gerçek, hepsi yaşanmış.

– İşte en sevdiğim yanın. Öylesine inanıyorsun ki düşlerine, sonunda gerçekle kurmacayı karıştırıyorsun. Ama gönüllü yapıyorsun bunu. Bilerek katılıyorsun bu kandırmacaya. Belki de düşünde Halil sensin, Peride de ben. İsimleri değiştirerek anlatıyorsun. Aslında bu öykünün sonunda birlikte yanıyoruz tabloların içinde, değil mi ? Çok romantik bir son ve bir o kadar da ürkütücü. Bundan yüzyıllar öncesinde yeni bir sen ve yeni bir ben yaratman çok hoş. Bu öyküyü armağana dönüştürmen eşsizliğini gösteriyor. Bugüne dek aldığım en güzel armağan. Hiç unutmayacağım.

– İnan bana, Halil ve Peride yaşadı. Hem de bu evde, bu mahzende. Hem bunca şeyi nasıl hayal edebilirim. Benim hayal gücüm bile bu kadarına yetmez. Daha anlatmadıklarım da var üstelik.

– Evet bu evde yaşadılar. Ama senin kafanda, senin iç dünyanda. İç dünyanın genişliğini çok iyi biliyorum. Zaten... Önemi yok. Hoşça kal.

Merdivenleri gıcırdatarak çıktın. Sokak kapısının sesi geldi. Artık yoktun. Sandalyemin tekerleklerini çevirerek köşedeki dolaba yöneldim. Kapaklarını açarak birkaç mum ışığında yapılmış ve ten rengi tutturulmuş mükemmel bir nü tabloyu çıkardım.

İkinci bölüm
“Ermeni Ante”

1

Yürüdüğü sokaklardaki pencerelerden sarkan mavi salkımların ve bahçelerde yeni yeni filizlenen asmaların uyumlu görünümü uzaklardan gelen şeftali ağacı kokusuyla birleştiğinde nedeni olmayan çocuksu bir mutluluk bürüyordu içini. Her ilkbahar yeni başlangıçlar demekti onun için. Sıkıntılarını bir yana bırakır ve duyularını açardı becerebildiğince. Doğadan alabileceği her şeyi almaya çalışırdı baharlarda. Ama genelde her bahar başına bir iş gelir ve tüm neşesi kaçıverirdi. Bu kez de aynı şey oldu. Ermeni Ante sabahın erken vaktinde, yaşadığı bahar gününün nimetlerinden sonuna dek yararlanabilmek için yürüyerek Kâğıthane'deki Lalezar Mesiresi'ne gidiyordu. Burada ilkbaharlarda belki de dünyanın en güzel laleleri yetişirdi ve bunların seyrine doyum olmazdı. Laleleri kendinden geçerek seyrederken arkasında beliren iki adamın yaşamını değiştireceğini bilemezdi. Adamlardan kısa boylu ve şişman olanı vergi tahsildarıydı. Öbürü iri yapılı ve tok sesli bir yeniçeriydi. Besbelli vergi tahsildarının hizmetine verilmişti. Ermeni Ante yıllardır vergisini ödemiyordu. Parası vardı, ama sanki vergi tahsildarından kaçmak ona zevk veriyordu. Bundan önceki yakalanışında geçmişe ait tüm vergi borcunu ödeyerek kurtulmayı başarmıştı. Onun gibi gayrimüslimlerden Osmanlı'da yaşamak karşılığında alınan cizyeyi ödemesi için, tüccar olan dayısı Ante'ye altın bırakıyordu. Bu kez dayısının bıraktığı parayı harcamıştı. Cizyesini birkaç gün içinde ödeyeceğini pişkin pişkin söylediğinde Ermeni Ante'nin koluna yapışan azman yeniçeri onu sürükleyerek kadıya götürdü. Kadıya durumu anlatan vergi tahsildarı artık hoşgörü gösterilemeyeceğini ve cezasının verilmesini istedi. Bu gibi durumlarda padişahın buyruğu kesindi. Cizyesini aksatan gayrimüslimler en ağır biçimde cezalandırılmalıydı ki ötekilere örnek olsun. Üstelik Ante'nin kaçıncı kusuruydu bu. Belki de kellesi tehlikeydi. Keskin zekâsı hemen çareyi buldu ve karşısında çatık kaşlarla oturan kadıya can alıcı cümleyi söyleyiverdi: “Müslüman olmak istiyorum. Ne zamandır kendimi Müslüman gibi hissediyorum. Vergi ödemek içimden gelmiyor.” Kadı mest olmuştu, çünkü bir gayrimüslimi Müslim yapmak önemli bir başarıydı. Hemen en yakındaki caminin imamını getirtti. İmamın peşinden hiç anlamadığı Arapça kelimeleri tekrar eden Ermeni Ante, ellerini, ayaklarını, ensesini, ağzını, burnunu bu ağırbaşlı adamın peşi sıra yıkadı. Tüm bunları yaparken kendi kendine telkinde bulunuyor, Arapça bir iki cümle söyleyip elini ayağını yıkamakla bir şey olmayacağını düşünüyordu.

Önemli olan içindeki inançtı. İmam kadının yanına oturduğunda Ante gitmek için izin istedi, ama kadı gidemeyeceğini bakışlarıyla anlattı. Kısa bir süre sonra vergi tahsildarının yanındaki yeniçeriyle birlikte sürekli gülümseyen, sıska ama uzun bir adam geldi. Elindeki bez çantadakileri çıkarmaya başladığında Ermeni Ante başına geleni anlamakta gecikmedi. İri yaplı yençirenin kollarında kapana kısılmış bir fareden farkı yoktu. Bayılırken hayal meyal hatırladığı son şey sünnetçinin elindeki erkeklik organıydı.

Kendisine geldiğinde üzerinde ancak dizine kadar inen beyaz bir gömlek ve başında koca tüylü bir şapkayla küçük bir odadaki beyaz bir yataktaydı. Yatağın hemen karşısındaki koltukta uyuklayan yeniçeri, Ermeni Ante'nin kıpırdanışıyla uyandı. Neredeyse kahkahalarla gülerek Ante'yi bahçeye, oradan da sokağa çıkardı. Ante tüm yalvarmalarına rağmen elbiselerini alamadı. Bu kıyafetle evine nasıl gidecekti ? Bu durumu nasıl izah edecekti kendisini tanıyanlara ? En kötüsü Ermenilerdi. Bunu dinlerine ve toplumlarına bir ihanet olarak düşüneceklerdi. Onu dışlayacaklardı. Havanın kararmasını beklese bile onu burada göreceklerin sayısı çok daha fazla olurdu. Şimdiden onu seyretmeye başlayanlar keyifle sırıtıyorlardı. Hava kararıncaya kadar Ante, şehirdeki sirkten çok seyirci toplardı. En iyisi hızla eve yollanmaktı. Yürümek büyük bir acı veriyordu, ama katlanmalıydı. Geçtiği sokaklardan kadın ve çocuk kahkahaları yükseliyordu. Yaraya yapışmaması için eliyle gömleği tutmak zorundaydı ve bu, komikliğine komiklik katıyordu. Önünden geçtiği kahvehanelerden sataşmalar bile oluyordu. Yeni yetme kabadayılar peşine takılıyor, kendilerini kanıtlamak için bu güçsüz insana erkeklik taslıyorlardı. Tütün dumanları yükselen bir kahvenin önünden geçerken kahvehane şairi Hayali Hakkı Efendi'nin söyleyiverdiği bir manzume Ante'yi yerin dibine geçirdi. Yalnızca Müslümanların değil, gayrimüslim ahalinin de diline düşmesini sağladı. Bu manzume evinin önüne kadar, peşine giderek artan kalabalıkla takılan çocuklar tarafından söylendi:

Portakalın sarısı
Kimde kaldı yarısı
Senin işin bitti
Bizim oğlana darısı.

Eve girdiğinde derin bir soluk alarak kendisini kâbuslarla dolu uzun bir uykunun kollarına bıraktı. Uyandığında kahvehanelerin ve kadınların dedikodu yaptığı mahalle köşelerinin önünden geçmemeye çalışarak

Yeniköy’deki halasının evine gitti. Peşine takılan çocuklardan kurtulabilmek için cebindeki tüm parayı vermek zorunda kaldı. Günlerini güzel bahçeli evde geçirerek rahatlamaya çalıştı. Zaman bir ilaç gibiydi. Olanlar unutuldu. Ermeni Ante evine döndüğünde birçok şeyin zamana yenildiğini gördü. Rahatlamıştı ve sıkıntısını üzerinden atmıştı. Yaşamında bazı değişiklikler yapması gerekiyordu, ama o yine eskisi gibi davranıyordu. Gayrimüslimlerin giymemeleri gereken giysileri giymiyor, ata ve üç çifte kayığa binmiyordu. Camilerin yakınından geçmiyordu. Oysa kendisini Müslümanlığa kazandıran kadı, Ante’yi denetlettiriyordu. Ante’yi yanına çağırttığı gün ondan Müslümanlığa yakışır biçimde davranmasını istedi. Artık bulunduğu mahalleden taşınmalıydı. Ne de olsa burası Yahudi ve Ermenilerin yaşadığı bir yerdi. Bu konularda Ante’yi bir daha uyarmayacağını söyleyerek huzurundan çekilmesini emretti. Ermeni Ante çaresizdi. Kadının isteklerini yerine getirse bir daha asla Ermenilerin arasına giremezdi. Oysa aylardır istemeden Müslüman olduğunu, sünnet olmaya da mecbur kaldığını anlatmaya çalışıyordu. Üstelik yavaş yavaş inananlar ve Ante’yi aralarına alanlar bile vardı. Üzerindeki mor çuhadan giysisini, kısa kalpağını çıkarıp ata binerse ve bir de mahalleden taşınırsa onu öldürmek isteyen Ermeniler bile olabilirdi. Kendisiyle uzun süre mücadele etti. Gayrimüslim gibi davranmaya devam etti. Arada bir gelip kendisini denetleyen yeniçerileri umursamadı. Ve zamanla tekrar Ermenilerin güvenini kazandı.

Kadı sabırla Ante’nin Müslümanlığa uygun bir şekilde davranmasını bekledi. Ona biçtiği zaman dolduğunda kapısına iki yeniçeri dayandı. Ante kapıyı açtığında başına kötü şeyler geleceğini anlamıştı, ama yaşamının altüst olacağını kestirememişti.

– Artık cizye ödemeyeceksin.

– Biliyorum. Sen neysen, ben de oyum Osmanlı’da. Bir daha gelmeyin. Rahat bırakın beni.

– Askerlik yapacaksın !

– Neden ? Mecbur olmadığımı biliyorum. Yapmak da istemiyorum.

– Mecbur değilsin, ama emir var.

– Kimin emri bu ? Bana kimse zorla bir şey yaptıramaz.

– Emir kadı efendiden. Seni Müslüman eden kadı efendiden. Yarın sabah hazır ol ! Gelip alacağız. Kaçmaya kalkma. Yakalanırsan kellen gider !

Kadı, Ante'nin Ermeniler ve Yahudilerle dolu mahallede kendini Müslüman gibi hissedemediğine karar verdi, onu kendisini hem Müslüman, hem de Osmanlı gibi hissedeceği bir yere göndermeyi uygun bulup Edincik'teki tersaneye yollanmasını buyurdu.

Ermeni Ante içinde bulunduğu zor durumdan kurtulmanın çaresini düşünüyor, ama aklına iyi bir fikir gelmiyordu. Zaten sakin değildi. Bilinçaltı, gönderileceği yer dışında bir şey düşünmesine engel oluyordu.

Kapı çalındığında daha gece yarısıydı. Gelenler yeniçeriler olamazdı. Açmak istemedi, ama kapıya inen ısrarlı yumruktan korkarak kolu aşağıya indirdi. Gıcırtıyla açılan kapının ardındaki kişi, dayısı Apraham'dı. Derin bir soluk alarak dayısına sarıldı. Bir kurtuluş yolu bulmuştu sonunda. Apraham Polonya'dan İran'a kadar uzanan bir ticaret ağının önemli kişilerinden birisiydi. İstanbul da bu ticaret ağının bir parçasıydı. Ermeni tüccarlar bu ağda büyük pay sahibiydi ve yolları sık sık İstanbul'a düşerdi. Hepsi birkaç günlüğüne İstanbul'a dağılır, eşlerini, dostlarını ziyaret ederlerdi. Apraham da her seferinde Ante'ye uğrar, ablasının emaneti olan yeğenini yoklardı. Bu arada kervan yoluna ağır ağır devam ederdi. İstanbul'da kalanlar, kervanı iki gün içinde yakalarlardı. Ante dayısıyla birlikte kayıplara karışabilirdi. Sıkıca sarıldığı dayısı, Ante'yi iterek uzaklaştırdı kendisinden. İlk kez böyle davranıyordu. Ters giden bir şey vardı...

– İstanbul'a girmeden duydum.

– Neyi ?

– Müslüman olduğunu. Sünnet bile ettirmişsin kendini. Nasıl, iyi mi Müslümanlık ?

– Beni dinlesene !..

– Haklısın aslında. Bu koca ülkenin başkentinde gayrimüslimlik zor. Müslüman olup rahat rahat yaşamak varken ! Kendini satmak en kolayı, kendini satıp rahat etmek. Ama unutma, kendini satarken dinini ve halkını da satıyorsun. Azınlık da olsak biz varız, unutma. Ve biz asla yok olmayacağız. Senin gibi döneklere rağmen.

– Dayı...

– Kes ! Ne dayısı. Bitti artık. Apraham diye bir dayın yok, benim de Ante diye bir yeğenim. Bunca yıldır zorlukla elde ettiğim şeyleri senin yüzünden kaybedemem. Hepsini geç, bu gurur meselesi. Annen sağ olsaydı kahrından ölürdü zavallı. Şimdi kimseye görünmeden gitmem lazım. Ben, koskoca tüccar Apraham, Ermeni mahallesinden kaçarak gidiyorum. Olacak

şey değil. Kabara kabara çıkardım bu evden oysa. Etraftakiler birbirlerine beni işaret ederlerdi. Aslında yine işaret edecekler. "Bak, döneğin dayısı Tüccar Apraham" diyerek.

– Ben istemedim Müslüman olmayı. Beni yakalayıp kadıya götürdüler.

– Kim götürdü seni durup dururken.

– Vergi tahsildarı ile bir yeniçeri. Cizyemi ödemiyordum. Daha önceleri de ödememiştim, ama yakalanınca cezasıyla verip kurtulmuştum. Bu sefer öyle olmadı.

– Tüccar Apraham'ın yeğeni cizyesini ödemiyor. Yazıklar olsun sana. Her geçişimde kese kese altın bıraktım sana. Bu yaşına kadar çalışmadan yaşamını sağladım. Bunu nasıl yaparsın ?

– Ödememekten, vergi tahsildarıyla kovalamaca oynamaktan garip bir zevk alıyordum. Şimdi izah edemem bunu. Son yakalanışımda ya kellem gidecekti ya da bu şekilde kurtulacaktım. Cezasıyla ödememi kabul etmedi kadı. Ama mahallede kime istersen sor, yaşayışımda değişiklik olmadı. Yine Ermeni gibi, yine Katolik gibi yaşıyorum. Zaten artık bunların önemi yok. Sabah beni Edincik'e gönderiyorlar. Kadı, Müslüman gibi yaşamadığım için beni askere gönderiyor. Yardımına ihtiyacım var. Kaçır beni buradan. Kervanına kat. Başka bir ülkede yaşamalıyım artık.

– Benden bir şey bekleme. Bu son gelişim. Mazeretin ne olursa olsun bunu yapamam. Belki kendine göre haklısın, ama ben kendime leke sürdürtmem. Tüccar Apraham'ı unut. Benim seni unuttuğum gibi. Annenin hatırına sana son kez altın bırakıyorum. Bunlar sana ömür boyu yeter. Uğurlar olsun.

Apraham gün ağarmaya başladığı için neredeyse koşarak uzaklaştı mahalleden. Ante ağlamak ihtiyacı duyuyordu. Önce belli belirsiz kıpırdayan dudakları giderek büzüşmeye başladı. Kendini tutamayarak birden boşalıverdi. Hıçkırarak ağlıyordu. Masayı yumrukladı, sandalyeleri duvarlara fırlattı. Kilimleri yerlerinden çekti. Bakır ibriği, seramik vazoyu yere attı. Hırsı geçtiğinde de kıvrılıp uyudu.

Sabah ezanıyla uyanan Ante, gerekli olduğunu düşündüğü eşyaları hazırlayarak kendisini bundan sonraki yaşamına götürecek adamları beklemeye koyuldu. Çok geçmeden kapı çalındı. Gelen gece bekçisiydi. Ases denilen bu adam mahallenin asayişinden sorumluydu. Kadı, asesi, Ante'yi gözetlemekle görevlendirmiş, Müslüman olduktan sonraki her adımını öğrenmişti. "Benimle geleceksin" dedi ases sert olmaya çalışarak. Cevaplamadı Ante. Sessizce torbasını attı sırtına, kapıyı çekti ve adamın

yanında yürümeye başladı. Mahallenin bir kısmı uyanmış, işleri için yola çıkmaya hazırlanıyorlardı. Sebze satıcıları küfelerini tanzim ediyorlardı. Yedikule'de kasap dükkânı olanlar kesecekleri koyunları ağıldan çıkarıyorlardı. Fırıncı, dükkânı çoktan açmış, ilk çıkan ekmekleri tezgâha koymuştu bile. Ante'nin ases tarafından götürüldüğünü görenler işi gücü bırakıp ne olduğunu anlamaya çalıştılar. Ante kimsenin yüzüne bakmadan, belki de bir daha dönemeyeceği mahallesinden ayrılıyordu. Çocukluğundan beri burada yaşamıştı. Annesini, babasını burada yitirmişti. Acılarını, mutluluklarını, hatta ilk aşkını bu mahallede yaşamıştı. Aslında gitmiyordu Ante, yüreğini burada bırakıyordu.

Ante'yi tersaneye teslim eden ases geri dönerken bu genç adamın sandığı gibi kötü niyetli olmadığını düşündü. Yol boyunca birbirlerine pek çok şey anlatmış, neredeyse ahbap olmuşlardı. Elvan adındaki ases, bir arkadaşının Edincik Tersanesi'nde daha önce bulunduğunu söylemiş ve ondan edindiği bilgileri Ante'ye anlatmıştı. Tersanedeki Arapların çok tehlikeli olduğunu öğrenmişti. Kendilerinden olmayanlara, hele ki Yahudi ve Ermenilere düşmanlık beslediklerini söylemişti. Ante her yerde gözünü dört açmalıydı.

Ermeni Ante ilk günden başlayarak gemi yapım ve onarımının inceliklerini öğrenmeye başladı. Bekçi Elvan'ın söylediği gibi tersanede Araplar çoğunluktaydı ve yalnızca kendi aralarında konuşuyorlardı. Ante, Elvan'ın uyarılarını dikkate alarak tedbiri elden bırakmıyordu. Nitekim bir gün sudan bir nedenle Mahmud adındaki elebaşıyla takıştı. Gece uyurken bir gözü açıktı. "Geceleri dikkatli ol. Araplar hep uykuda vururlarmış adamı" demişti Elvan. Hançeri yastığının altındaydı. Yanına yaklaşan gölgeyi son anda fark etti. Arka taraftan sinsice geliyordu Mahmud. Rüzgârda çırpınan mumun ışığında beliren gölge tam Ante'yi vuracakken hançerle onun midesini deliverdi. Garip sesler çıkararak kıvranan adamın ölümünü seyretti. Sonra adamı sürükleyerek denize attı. Ertesi sabah Mahmud'u bulamayan Araplar sakin sakin çayını yudumlayan Ante'ye baktılar. Genç Ermeni bu kez kurtulmuştu, ama mutlaka intikam almaya çalışacaklardı. Günler geçtikçe Ante sabırlı ve sakin bir kişiliğe bürünüyor, eskiden olduğu gibi en küçük olay karşısında paniğe kapılmıyordu. Eskiden mahallede ona birisi ters baksa bütün gece uyuyamaz, dayaktan kurtulmanın yollarını arardı. Oysa şimdi ölümle burun buruna yaşıyordu ve hiç olmadığı kadar sakindi. Üstelik tersanede öyle garip olaylar oluyordu ki artık Araplar Ante'den korkmaya başlamıştı. Mahmud'un cesedinin

balıkçılar tarafından bulunup getirilmesinden sonra defalarca tuzağa düşürmeye çalıştıkları Ante hep kurtuluyordu. Yatağında sandıkları Ermeni, onarımdaki geminin filikalarından birinde uyuyor oluyordu. Kazayla başına düşmesi gereken bir demir ya da kalas hep boşluğa iniyor, bir de gemiye hasar veriyordu ve bu işi yapan Arap verdiği hasardan ötürü cezaya çarptırılıyordu. Ve işin ilginç yanı tersanedeki Arap nüfusu esrarengiz bir biçimde azalıyordu. Hemen her hafta bir Arap ortadan kayboluyordu. Tersane kumandanı Selim Paşa bir türlü kanıt bulamıyordu ve bu ölümleri mecburen kaza diye rapor ediyordu. Ermeni Ante'nin varlığı, tersanedeki Arapların yaşamını ve Selim Paşa'nın kumandanlığını tehdit edici boyutlara ulaştığında onu bir yelkenli gemiye naklettiler. Bu bir ateş gemisiydi. Kimi zaman işe yaramayan, kimi zaman da çarpışmanın kaderini değiştiren bir görevi vardı. Ağzına kadar yanıcı maddeyle dolu olan bu tür yelkenliler hedeflenen düşman gemisine yaklaştıktan sonra mürettebat yedeklenen kayığa geçiyordu. Ateşe verdikleri gemileri kendisiyle birlikte çarptığı düşman gemisini de yakıyordu. Bu arada kayığa geçen mürettebatın şansı varsa Osmanlı donanmasına ait bir gemiye ulaşıp kurtuluyordu.

Ermeni Ante giderek kendisini kabul ettiriyordu. Gemi onarımı ve yapımından sonra burada da büyük bir ustalık kazandı. Ateş gemisinde çok seviliyordu. Bu sakin adam hemen herkesle dost olmuştu. Bir gece tüm ateş gemisi mürettebatı şarkılar söyleyip şarap içerken sefer emri geldi. Çabucak toparlanıp Akdeniz'e açılmaları ve Tunus açıklarında donanmaya katılmaları isteniyordu. Uzun bir yolculuktan sonra donanmayla buluştular. Yine günlerce yol aldılar. Bir dolunay gecesi küçük bir adanın açıklarında demirleyerek uzun bir bekleyişe başladılar. Donanmadaki zincirli kürekçilerden Donanma Kumandanı Kaptanpaşa Mustafa Paşa'ya kadar herkesin sabrının tükendiği sıcak bir günde düşman donanmasını ilk gören levendin tiz çığlığı bu sıkıntıyı heyecana ve biraz da ölüm korkusuna dönüştürdü. Ante her zaman olduğu gibi sakin görünüyordu, ama ellerinin titrediğini hissediyordu. Ateş gemisi en gerideydi. Önünde onlarca kalyon vardı. Düşman donanması oldukça uzakta demirleyerek Osmanlı donanmasının gücünü görmeye çalışıyordu. Çarpışma, ertesi sabah düşman donanmasının ilk top atışıyla başladı. Çarpışmaya katılmayan tek gemi ateş gemisiydi. Bu durum düşman donanmasının kumandanının gözünden kaçmamıştı. Batan gemiler, top sesleri, yaralıların acı dolu inlemeleri, barutun kana karışan kokusu ateş gemisindekileri elden ayaktan düşürdü. Bu savaşmaktan da zordu. Her yaralıyla acı çekiyor, her ölenle ölüyorlardı.

Çığlıklar, yakarmalar, inlemeler arasında kıpırdamadan durmak, ölüm sırasını beklemek savaşmaktan beterdi. Çarpışmanın gidişatı iyi değildi. Gün boyu süren çarpışmada denize daha çok kan akıtan ve kalyonlarında daha çok ateş yükselen taraf Osmanlı donanmasıydı. Çarpışma, hafiflemesine rağmen gece boyu sürdü. Gün ağarmadan önce büyük kalyonda bulunan Donanma Kumandanı Kaptanpaşa Mustafa Paşa'nın emriyle ateş gemisi harekete geçti. Telaşlıydılar, ama donanmanın son kozu olduklarını bildiklerinden hata yapmamaya çalışıyorlardı. Birbirleriyle kavgalı olanlar harekete geçmeden önce barıştılar. Düşman olanlar bile sarılıp helalleşti. Ölüme gittiklerini biliyorlardı. Hedefleri düşman donanma kumandanının da bulunduğu kalyondu ve bu büyük kalyon, çarpışmanın kaderini değiştirmişti. Üç ambarlığında yüz yirmi top vardı. Normal koşullarda saldırısını tek taraftan gerçekleştirebildiği için bu topların yarısını kullanabiliyordu, ama Osmanlı'da olmayan bir teknikle bu toplar iki tarafa da dönebildiğinden, kalyon hedeflediği gemiyi batırmakta gecikmiyordu. Ateş gemisi, açığında bulunduğu adanın etrafından dolanarak düşman donanmasının arkasına çıkacaktı. Şansları yaver giderse bu yüz yirmi toplu kalyona iyice yaklaşacaklardı. Bu arada Osmanlı donanması son bir çırpınışla çarpışmayı şiddetlendirecek ve ateş gemisinin geç fark edilmesini sağlayacaktı.

Adanın arkasından dolanmaya başladıklarında patlama sesleri, feryatlar, kan ve barut kokusu Ante'nin içine işlemişti. Kaptanpaşa Mustafa Paşa ateş gemisinin kaptanı Halim Paşa'ya, dolanma sürelerine göre çarpışmayı iyice şiddetlendireceğini söylemişti. Son döneme geldiklerinde de öyle oldu. Artan top seslerini Musullu Atmaca Latif'in tok sesi böldü: "Sağda düşman gemisi !" Tüm kafalar Atmaca Latif'in işaret ettiği yöne döndü. Düşman donanmasının en küçük yelkenlisi olmalıydı bu. Kumandanları ateş gemisinin tehdidini fark edip adanın arka tarafına bu küçük yelkenliyi çarpışma bitene dek kıpırdamama koşuluyla yerleştirmişti. Halim Paşa "dur" emri verdi. Bütün lambalar söndürüldü. Kürekler yavaşça sudan çekildi. Gün ışımak üzereydi. Donanma ise son gücünü kullanıyordu öbür tarafta. Top sesleri iyice artmıştı. Ateş gemisinin fark edilmesi an meselesiydi. Onları bekleyen geminin açacağı bir ateş, gemidekilerin ve daha önemlisi donanmanın sonu olacaktı. Ateş gemisi ağzına kadar yanıcı maddeyle doluydu. Halim Paşa her şeyi göze alıp hareket etme emri verdiği sırada durup dururken şiddetlenen çarpışmada yardım gerekebileceğini düşünen düşman yelkenlisi çarpışmanın olduğu tarafa doğru hızla

ilerlemeye başladı. Bu yelkenlinin gözden kaybolmasını bekleyemezlerdi. Onlara görünmemeye çalışarak adanın yakınından ilerlemeye başladılar. İyi tanımadıkları bu bölgede kayalara bindirmekte gecikmediler. Gemi su almaya başladı. Kayadan kurtulur kurtulmaz suyu boşaltmaya çalıştılar. Bir yandan da küreklere asılıyorlardı. Gemi batmadan hedeflerine ulaşmaları olanaksız gibiydi. Ermeni Ante öyle yüksek bir tempoyla su boşaltıyordu ki ölüm korkusunu düşünemez hale gelmişti. Gemiden atlayanlar bile olmuştu, ama o zerre kadar korkmuyordu. Dönemece geldiklerinde kürekçilerin gücü tükenmişti. Ateş gemisini çarpışmanın ortasındaki dev kalyona götürmek için mucize gerekliydi. Geminin burnu tam olarak hedeflerine döndüğünde Ante ansızın işini bıraktı. Gökyüzüne baktı. Adanın çevresinden dolanırken tam karşılarından esen rüzgârdan ve onları bekleyen düşman gemisinden kurtulmak için yelkenlerini indirmişlerdi. Ama adayı dolanıp tam ters yöne döndükleri için rüzgâr arkalarındaydı. Hem de çok şiddetlenmişti. Musullu Atmaca Latif'le birlikte yelkenleri açtılar. Birden hız kazanan ateş gemisi doğruca hedefine ilerlemeye başladı. Fark edilene kadar yolu yarılamışlardı bile. Kaptan Halim Paşa mürettebata gemiyi terk etme emri verdiğinde suya bir filika indirildi. Gemi yoğun ateş altındaydı ve bir an önce atlayıp denize indirilen filikaya yüzmeliydiler.

Herkes filikaya çıktığında düşman gemisine iyice yaklaşan ateş gemisinin hâlâ yanmadığını gördüler. Filika her an isabet alabilirdi. Filikadaki ikinci kaptan Giritli Nusret kürek çekme emri verdi. Bir yandan da elbiselerini çıkarıyordu. Mutlaka Halim Paşa'nın başına bir şey gelmişti. Görev tamamlanmalıydı. Tam Giritli Nusret denize atlayacakken yakına düşen bir top filikanın en ucundaki Ermeni Ante'nin dengesini kaybederek denize düşmesine neden oldu. Ante önce filikaya doğru hareketlendi, ama devam eden top atışı onu ters yöndeki ateş gemisine yüzmeye zorladı. Gemiye tırmandığında Halim Paşa'yı aradı. Paşa, kıç tarafta yerde yatıyordu. Heyecandan kalbine yenik düşmüştü. Şimdi ateş gemisine yapılan top atışı da durmuştu. Arkasına aldığı rüzgârla kalyona doğru ilerleyen gemiyi vurmak onlar için de tehlikeliydi. Henüz ateş almayan geminin yolundan keskin bir manevrayla çekilip onu dosdoğru Osmanlı donanmasının üzerine göndermenin hesaplarını yapıyorlardı. Üstelik arkasından vurup Osmanlı'yı kendi kazdığı kuyuya düşüreceklerdi. Kalyon sola doğru keskin bir manevraya başladığında ateş gemisi de sola yöneldi. Boş sandıkları gemi, nereye manevra yapsalar oraya yöneliyordu. Ateş gemisi kalyona çarpmak üzereydi. Ermeni Ante dümeni bırakıp gemiyi

kendisine öğretildiği gibi ateşe verdi. Koşarak kıç taraftan suya atladı. O anda büyük bir gürültüyle birlikte denizi ve gökyüzünü kızıla boyayan ateş yükseldi. Ermeni Ante adaya doğru yüzüyordu. Onun ateş gemisinden atladığını gören olmamıştı. Leventleri gemileriyle birlikte telef olmuş, neredeyse savaşı bırakmış olan Osmanlı donanması, belkemiğini kaybeden düşman donanmasına yavaş yavaş üstünlük sağlamaya başlamıştı.

Adada ayrı bir savaş sürmekteydi. Gemileri batan ya da denize düşen iki donanmanın askerleri yüzdükleri bu küçük adada kıyasıya bir ölüm kalım savaşı veriyorlardı. Kimisi taşla, kimisi belindeki bıçakla karşısındakini öldürüp hayatta kalmaya çalışıyordu. Yalnızca deniz değil adanın kayaları bile kan rengindeydi. Ermeni Ante boğulmak üzereyken güçlü bir dalga onu kayalara taşıdı. Ante omzunu yırtan kaya parçasına sıkıca tutunarak soluklandı. Bedeninde kalan son gücü de harcayarak kayaya tırmanmaya başladı. Tam dizini kayanın üzerine koymuştu ki başına yediği bir taşla yığıldı.

2

El sıkışıldı. Tahta masaya konan kâğıtlara imzalar atıldı. Paralar sayıldı. Aynı paralar başka bir çift elde bir daha sayıldı. Hafif dalgalı sarı saçları dağılmış, oldukça kilolu, tombul yüzlü yaşlı adam başıyla onayladı. “Tapuyu” dedi, “tapuyu da hallettik mi tamamdır. Yalnız merakımı bağışla, burayı ne yapacaksın ? Senelerdir öylece duruyordu. Sen gelene kadar ben bile buranın varlığını unutmuştum.” Nevtan ihtiyarın çenesine bakıyordu. Tam ortada bir çukur vardı. Adama bir saygınlık kazandırıyordu sanki bu çukurcuk. Nevtan ihtiyarın sözleri üzerine gülümsedi. Çekik gözleri gülümseyince iyice kapanıyor, neredeyse görünmez oluyordu. Zaten aklı karışık olan ihtiyarın bilmediği çok önemli şeyler varmış ya da bir sır saklıymış gibi konuşması adamcağızın beynini bulandırdı. “Böyle eski bir yer ne olabilir sizce ? Önce barındırdığı gizler ortaya çıkarılmalı. Hiçbir şey sır olarak kalmamalı. Sonra ne yapacağımı düşüneceğim.” Sorusuna aldığı tuhaf yanıtla fazla üstelememesi gerektiğini anladı. Umulmadık bir biçimde, umulmadık bir yerden gelen parayı cebine koydu. Aklındaki soru işaretleri onu rahatsız ediyordu. Ne olabilirdi bu eski ahşap yapıyı bunca değerli kılan ? Yoksa değerli bir şey mi vardı bilmediği bir yere gizlenmiş olan ? Mahzeni pek araştırmamıştı. Bir şey varsa orada olmalıydı. Karşısına geçip ukalalık yapan bu genci dövmek geldi içinden ama gücü yetmezdi. Hem yıllardır satamadığı dükkân bozuntusunu almıştı bu adam. Önerdiği parayı da hiç pazarlık etmeden vermişti. Onun ters bir hareketiyle vazgeçebilirdi belki. En iyisi adama saygılı davranmaktı. Kültürlü bir insana benziyordu. Tarık Bey’in tanıdığı tüm kültürlü insanlarda biraz ukalalık vardı. Belki de olmalıydı. İnce yapılı bedenine baktı. Bacakları ile gövdesi orantılıydı. Fazla kilosu yoktu. Azdı bile belki. Yüzü keskin hatlarla doluydu. Elmacıkkemiklerinin çıkıklığı oldukça sert bir hava veriyordu Nevtan’a. Kısa saçları bu hatların belirginleşmesine neden oluyordu. Gözleri esmer tenine uyan çok koyu bir tondaydı. Tarık Bey içini çekerek “iyi günler” diledi. Yürüyerek uzaklaştı. Deniz kenarına indi. İçtiği sigara ve çay onu rahatlattı; şişkin cebiyle evine giderek derin bir uyku çekmesini sağladı.

Bu eski mekân, ahşap çerçeveleri yağmur, toz ve kuş pisliğinden çürümüş, camları yaramaz ellerden çıkan taşlarla kırılmış, neredeyse yıkılmak üzere olan, ama belki de içinde yaşananların hatırına ayakta duran bir yerdi. Pek çok inşaat firması tarafından yıkılmak istenmiş, ama

hükûmetçe korumaya alınmıştı. Sanki gizli bir el koruyordu burayı. Kapılardaki asma kilitler öylesine büyük ve eskiydi ki açılmayabilirdi. Anahtar delikleri neredeyse iki parmak kalınlığındaydı. Osmanlı'dan kalma kilitler olmalıydı bunlar. Nevtan, Tarık Bey'den aldığı anahtarları kilitlere sokarak çevirdi. Uzun süre uğraştı. Parmakları uyuşmuştu. Bunlar açılsa bile demir kepenkler yukarı kalkmazdı, çünkü onca yıldır kıpırdamayan demirler yağmurlarla paslanmış ve artık yerlerine kaynamış olmalıydılar. İçerisi daha da beter durumdaydı. Çürümüş tahtalar, küf, toz, fare, böcek, sıradan bir burnun dayanamayacağı kokular, karanlık, belki biraz korku, ama hepsine rağmen inanılmaz bir geçmiş.

Görünüşte Nevtan bir antikacı açmak niyetindeydi. Elinde çok değerli işlemeler, elyazmaları, kakmalar, hançerler, kristal bardaklar, mobilyalar, kilimler, kenarları işlemeli aynalar ve tablolar vardı. Bu mekânın sağlayacağı otantik ortamla kısa sürede İstanbul'un en tanınmış antikacılarından birisi olabilirdi. Bundan öte, Nevtan'ı burayı alması için zorlayan çok önemli bir neden vardı. Bin bir güçlükle elde ettiği bu antikalar arasında yaşamının akışını değiştiren bir elyazması vardı. Bu elyazması hayatının akışını değiştirmişti. Yazma, Ermeni Ante adında birisine aitti. Günlük olarak yazılmıştı. Birçok sayfası okunamaz haldeydi. Bir mezarlıktan çıkmıştı. Toprak altında kaldığı yıllar boyunca bazı sayfaları çürümüştü. Yaşlı bir İstanbul hanımefendisinden satın aldığında sağlam kalan sayfalardan bu esrarengiz adamın yaşamına ilişkin çok şey öğrenmişti Nevtan. Ama bilmedikleri onu çıldırtıyor, inanılmaz bir biçimde kendisine çekiyordu. Uyku düzeni kalmamıştı. Geceleri hep geziniyordu. Birlikte olduğu kadın bu durumdan çok rahatsızdı. Nevtan'daki bu değişiklikler onu çok rahatsız ediyor, kavgaların başlangıç nedeni oluyordu. Nevtan bulduğu bir ipucunun peşinde koşarken Beril'in kendisini beklediğini unutuyor ya da sevişirken ansızın aklına bir şey gelip Beril'i öylece yatakta bırakarak notlarının başına koşuyordu. Nevtan, Beril'i kaybetmek üzere olduğunun farkında değildi.

Satın aldığı bu yerin Ermeni Ante'yle ilgisi vardı. Belki de araştırmalarının son durağı burasıydı. Yıllardır İstanbul sokaklarının altını üstüne getirerek burayı aramıştı. Sabırlı olmalıydı. Ertesi sabah tekrar gelmek üzere evine gitti.

3

Ermeni Ante kendisine geldiğinde karanlık bir ambarda yatıyordu. Küf ve kan kokusu birbirine karışmıştı. İnleyen yüzlerce yaralı arasındaydı. Bunlardan bazıları can çekişerek ölüyor, kalanlar direnmeye çalışıyordu. Ante'nin yarım yamalak sarılmış başından akan kanlar, iltihaplanmaya başlamış olan omzundan akanlarla birleşince bacaklarına kadar inmiş, kuruyarak bedenini kabuk gibi kaplamıştı. Kıpırdayamıyordu. Önce neler olduğunu hatırlayamadı. Yukarıdan gelen seslerden bir geminin ambarında olduğunu anladı. Sonra çarpışmayı anımsadı. Adaya yüzüşünü. Artık önemli olan, içinde bulunduğu geminin Osmanlı'ya ait olup olmadığıydı. Sağında yatan adam çoktan ölmüştü. Soluna çevirdi başını. Gözleri karanlığa alıştığından yüzünü kasıp gevşeten bu genci seçebiliyordu.

– Delikanlı, duyuyor musun ?

– Evet.

– Düşman gemisi mi bu ? Esir miyiz ?

– Değiliz.

– Savaşı kazandık mı ?

Adam son soruya yanıt vermedi. "Evet" anlamında başını salladı. Çok acı çekiyordu. Bacağı neredeyse parçalanmıştı. Ante kendi acısını unutup az önce bayılan gence yardım etti. İyi tedavi edilmemiş bacağını kendi elbiseleriyle sardı. Omzundaki acı başındakiyle birleşince yardım ettiği gencin yanına kıvrılıp uyudu.

Ertesi gün kendisine geldiğinde Tunus'ta olduklarını öğrendi. Donanma, ayakta tedavi edilemeyecek olan yaralıları burada bırakarak İstanbul'a doğru yola çıkmıştı. Çarpışmada harap olmuş bir yelkenliyi de Tunus'ta kalan yaralıları getirmesi için limana çekmişti. Birkaç aylık sürede hem yaralılar iyileşecek, hem de bırakılan yelkenli onarılacaktı.

Tunus'ta zorlukla geçen elli beş günde yeni arkadaşlar edinen Ermeni Ante büyük bir saygı gördü, çünkü savaşı kazandıran kahramanın "o" olduğu anlaşılmıştı. Ateş gemisi mürettabatından Sarı Kulak Behçet, Ermeni Ante'nin yaptığı kahramanlığı herkese anlatarak, bu adamın aralarında olduğunu söylemişti. Ante'yle arkadaşlık etmek için inanılmaz bir yarış başlamıştı. Herkes Ante'nin İstanbul'a döner dönmez alacağı yüksek rütbe ve kazanacağı zenginlikten pay koparma peşindeydi. Behçet ise elinden geldiğince uzak duruyordu. Yanlış anlaşılmaktan korkuyordu. Ante, Sarı Kulak Behçet'i ateş gemisinde de çok severdi. Onun içtenliğine

inanırdı eskiden beri. Ateş gemisine ilk geldiğinde Behçet hiç zorunluluğu olmamasına rağmen kendisini tehlikeye atarak kurtarmıştı onu. Daha ilk Karamanlı Güzel Ahmed denilen kabadayı sataşmıştı Ante'ye. Ertesi gün bu insan azmanı adam Ante'ye meydan dayağı atmak üzereyken Sarı Kulak Behçet kabadayıya çıkışarak zavallıyı kurtarmıştı. Durup dururken kendisi belaya bulaşmıştı. Aslında Ante'yi pek iyi tanımadığından yapmıştı bunu. Edincik Tersanesi'nde karıştırdığı haltları bilse bulaşmazdı Karamanlı Güzel Ahmed'e. Birkaç gün içinde tersanedeki Araplar gibi o da belasını bulurdu nasıl olsa.

Ermeni Ante'nin Tunus'ta içtenliğine güvenebildiği tek kişi Sarı Kulak Behçet'ti. Bu adamın büyük bir derdi vardı. Cildindeki garip yaralar gittikçe yayılıyordu. Ante tüm ağırlığını kullanarak Tunus'un en iyi hekimlerini getirtti ama onlar da teşhis koyamadılar. Bazıları onun zamanla düzeleceğini, bazıları da asla düzelmeyeceğini söylediler. Çeşit çeşit ilaçlar vererek gittiler. Kimse Behçet'e yaklaşmak istemiyordu. Yaraların bulaşıcı olmasından korkuyorlardı. Ermeni Ante tek başına bu adamla ilgileniyor, bir anlamda ona olan borcunu ödüyordu.

İstanbul'a dönüş zamanı gelmişti. Kendilerini İstanbul'a götürmek için bırakılan harap yelkenli, artık denize indirildiği günkü kadar güzel ve sağlamdı. Gemide Tunus'ta ölenler, ağır yaraları henüz iyileşmemiş iki kişi ve Sarı Kulak Behçet dışındaki herkes vardı. Behçet bu haldeyken ailesine görünmenin yalnızca acılarını artıracağını düşünmüş ve Tunus'ta kalmaya karar vermişti. Gemidekiler büyük bir heyecan içindeydiler. Uzun bir süreden sonra ailelerini görecekler ve daha önemlisi bu büyük zaferin kahramanları olarak küçük birer servet edineceklerdi. İçlerinden yalnızca bir kişi, Ermeni Ante, Tunus'tan ayrılmanın ezikliğini yaşıyordu; çünkü geride yüreği kanayan, içi buruk ve ölüme dek yalnızlığa mahkûm bir dost bırakıyordu.

Gemideki zor günler, çevresindeki dalkavuklardan kurtulmaya çalışmakla geçti. Ancak geceleri yalnız kalabiliyor ve ardında bıraktığı dostunu düşünüyordu. Kimi zaman kendine lanet ediyordu. "Zenginlik için, rütbe için sattım Sarı Kulak Behçet'i" diyordu. Gemide, artık tamamen düzelmiş olanlar çalışıyordu. Ante hangi işe elini atsa birisi koşturuyor, iş yapmasına engel oluyordu. Tam her şeyden sıkılmak üzereyken İstanbul'a vardılar. Gece yarısıydı. Anlaşılan geminin sabah varacağını hesaplamışlardı. Ortalıkta kimseler yoktu. Ante onca davete rağmen Musullu Atmaca Latif'in evine gitti. Kapıyı Latif'in oğlu açtı. "Baban evde

mi ?” diye sordu Ante, çocuğun bakışını okşayarak. “Yok, daha gelmedi” diye yanıtladı korkan çocuk. “Nerede, biliyor musun ?” dedi Ante, Latif’in bir meyhanede olduğunu umarak. “Babam yaralı, Tunus’ta.” Ante’nin yüreği sızladı. Latif’in Tunus’ta yaralılar arasında olduğunu ümit ederek, beklemeye koyulmuşlardı. Oysa yoktu Tunus’ta. Ölmüştü Latif. Demek ki çarpışmada ölmüştü. Ya filikaya bir top isabet etmişti ya da Sarı Kulak Behçet gibi o da denize düşmüştü. “Sağ ol” diyerek hızla uzaklaştı Ante. Çocuk, arkasından, “Sen kimsin ?” diye bağırdı, ama o duymamış gibi devam etti yoluna. Evine gitti. Onca toza ve pisliğe rağmen yatağına bıraktı yorgun bedenini. Artık zavallı bir gayrimüslim değil, kahramandı. İstese bu mahalleyi yerinden oynatabilirdi. Kimse karşı koyamazdı. Dayısı Apraham bile. Mahallenin bekçisi, hatta kadı bile. Mahalledeki tüm Ermeni ve Yahudiler bile.

Sabah ezanından hemen sonra kapısına dayanan iki yeniçeri ona yıllar öncesini hatırlattı. Durduk yerde kahkahalar atmaya başladı. Bu sefer kapıya dayananlar elleri ayakları birbirine karışarak bekliyorlardı Ante’yi. Sırf o gülüyor diye gülüyorlardı, ne olduğunu, neye güldüğünü bilmeden. Tunus’tan gelen geminin gece yarısı limana yanaştığını öğrenen padişah küplere binerek sabah ezanıyla birlikte Ermeni Ante’yi huzuruna emretmişti. Bu büyük kahramanı görmek için sabırsızlanıyordu. Bu adamın Müslümanlığı seçmiş olması sevgisini (ve tabiî ki ona vereceği rütbeyi) bir kat artırıyordu.

Ermeni Ante padişahın huzuruna çıktığında ateş gemisinin hayatta kalan tüm mürettebatının orada olduğunu gördü. Bu adamın çarpışmanın kahramanı Ermeni Ante olduğu hepsi tarafından doğrulanınca padişah onu alnından öperek yılda bin akçe gelir bağladı ve “riyalelik” unvanı verdi. Bindiği gemiler “riyalei hümayun” unvanını alacaktı. Şaşıran Ante çevredekilerin uyarısıyla padişahın eteğini öptü ve “ona layık olabilmenin en büyük mutluluk olduğunu” söyledi.

Ermeni Ante yıllarca büyük bir saygı gördü. Elde ettiği onca şeye karşın mahallesinden taşınmadı. Eskiden yüzüne bile bakmayan insanlar çevresinde pervane olmaktan utanmıyorlardı. Eskiden onu mahallelerinde istemeyenler, şimdi gitmemesi için yalvarıyorlardı. Dayısı Apraham bile birkaç kez gelerek yeğeni Ante’nin hatırını sormuştu. Ama mutlu değildi Ante. Mutsuzluğu nedensiz değildi. İnsanların ikiyüzlülüğüne kızıyordu. Neredeyse onların adına üzülüyordu. Daha önemlisi Tunus’tan İstanbul’a

gelirken bedeninde çıkmaya başlayan ve giderek yayılan lekelerdi. Bunlar Sarı Kulak Behçet'in lekelerine benziyordu.

Bir sabah gün ağarırken Galata'nın dik yokuşlarından birinde, ellerindeki tespihleri çekerek camiden dönen, çoğunluğu yaşlı ve sakallı olan bir öbek adam, yıllardan sonra, uğursuz olduğunu bildikleri bir mekânın kilitlerini açmaya çalışan delikanlıyı gördüklerinde tövbeler ederek uzaklaştı. Bu mekânda insanlıktan çıkmış yaratıkların yaşadığı kuşaktan kuşağa anlatılagelmişti. Zaten dükkân sahibi de aynı babası ve hatta dedesi gibi burayı elden çıkaramamıştı. Devlet bu tarihî yerin yıkılmasına izin vermiyordu. Asma kilitleri açmak neredeyse bir saatini aldı Nevtan'ın. Artık yerlerine kaynamış olan demir kepenkleri kaldırmak için buranın hikâyesini bilmeyen gençlerin yardımını istedi. Uzun bir uğraş sonunda kaldırabildikleri kepenkler için gençlere harçlık vermek zorunda kaldı. Nevtan kapıyı zorlamaya başladığında çevredeki evlerden ve dükkânlardan kendisini izleyen insanların farkına vardı. Sanki hepsi içeriden çıkacak tuhaf yaratıkları bekliyordu. Sonunda sabrı taşan Nevtan güçlü bir omuz darbesiyle kapıyı açtı. Yağmurdan çürümüş tahtalardaki menteşeler yerlerinden sökülünce kapı içeri doğru devrildi. Yerden kalkan toz içeriyi görünmez yapıyordu. Çevredeki insanlar dükkâna yaklaşıyorlardı. Nevtan içeri baktığında kapıdan sızan gün ışığının bir şeyleri rahatsız ettiğini düşündü. Bastığında gıcırdayan zemin, masalar, masalarda duran bakır kaplar, yağ lambaları, ispirto ocakları, meyve sepetleri, içi böcek dolu şarap fıçıları rahatsız olmuştu. Nevtan'ın kırık camdan içeriye ilk baktığında duyduğunu sandığı, hatta duyduğundan emin olduğu sesler kapının devrilmesiyle durmuştu sanki. Bastığı yerlerden çıkan sesler Nevtan'ı sorguluyordu. Geçmişi kurcalayan bu siyah gözlü genç adam kimdi ? Neyin peşindeydi ? Dışarıda biriken insanları uzaklaştırmanın tek yolu vardı. Ayaklanan ve ortalığı görünmez eden tozlar dağılmadan yapmalıydı bunu. Hemen bir şarap fıçısının içini boşalttı. Böcekleri silkeledi. Masalardan birisinin üzerinde duran paramparça giysiyi geçirdi üzerine. Kapıya yaklaştı. Fıçıyı başına taktı. Bağırarak dışarı fırladı. Kadınlar ve çocuklar çığlıklarla kaçıştı. Erkekler donakaldılar. Nevtan kahkahalar atarak fıçıyı çıkardı. “Burada yaratık maratık yok. İsteyen girip bakabilir. Bir daha beni ve bu eski mekânı huzursuz etmeyin.”

Kalabalık dağıldığında içeri girdi. Hemen her köşeyi araştırdı. Aslında onun için önemli olan alt kattı. Mahzene inmek için sabırsızlanmaya başlamıştı. Tam merdivenin başına gelmişti ki bastığı yer çöktü; ayağının

acısıyla yere düştü. Ayak bileği kesilmişti. İnleyip kıvranıyordu. Bu arada bir çift el, paçasını sıvayarak akan koyu kanı beyaz bir mendille sildi. Korkudan buz kesilmişti. Gözlerini açtığında o sözünü ettikleri insanlıktan çıkmış yaratıkları göreceğini sandı. Karanlıkta zorlukla seçebildiği bu adam dükkânı satan Tarık Bey'di. "Şunu üzerine bastır, ben geliyorum" diyerek dışarı çıktı. Kısa bir süre sonra elinde bir fenerle geldi.

– Kötü kesilmiş. Hemen çaresine bakmak gerek. Sen şu feneri tut yaraya.

– Ayağım uyuştu. Kıpırdatamıyorum.

– Sakin ol. Şimdi doktor getiremem. Yani hemen bakmamız gerekli. İçinde küçük bir tahta parçası var. Karşıdaki evde bir arkadaşım oturuyor. Ondan malzeme alayım. Hemen gelirim.

Nevtan çaresiz yatıyordu. Tarık Bey çıktığında kulaklarına sesler gelmeye başladı. Mahzenden bir uğultu yükseliyordu. Sanki bir öbek insan konuşuyordu. Ya da bir ayin yapılıyordu. Belki de rüzgârdı bu. Beril'i düşündü. Kim bilir neredeydi ? Saatlerce seviştikleri bir gecenin sabahından beri görememişti onu. Necati'den geldiği geceydi. Ressam Halil'in öyküsünü anlatmıştı Beril. Necati'nin hediyesiydi bu ona.

– Geldim. Dur, şu mumları da yakayım. Tamam. Şimdi ayağını şu battaniyenin üzerine koy.

– Ayağımı kaldıramıyorum. Yardım eder misin ?

– Tamam, sen hiç zorlama. Önce iyice çevresini temizlemeliyim. Sonra içeride kalan parçayı çıkarıp yarayı sararım. Biraz acı duyacaksın.

Tarık Bey bir cerrah ustalığıyla Nevtan'ın bileğindeki tahta parçacığını çıkararak yarayı temizledi. Nevtan bağırmamaya çalıştı, ama arada bir attığı küçük çığlıklar civardaki insanların dillerini harekete geçirdi:

– İyi saatte olsunlar geldi.

– Her şeye burnunu sokan insanların sonu budur.

– İnlere cinlere bulaşmak neymiş görsün. Bir de utanmadan bizi korkuttu. Ne oldu ? Çarpıldı işte. Ağzı yüzü yamulmaz çocuğun inşallah.

Nevtan'ın sızısı biraz hafiflemişti. Bacağındaki uyuşukluk kanamanın durmasıyla geçmeye başladığında Tarık Bey onu elinden tutarak kaldırdı. Evine gitme önerisini reddetmeyen Nevtan, yaşlı adama yeni aldığı kilitleri takmasını söyledi ve her şey için teşekkür etti. Yokuşu inen iki adam Tarık Bey'in evine gittiler.

Nevtan oturduğu rahat koltukta bileğindeki sızıyı daha çok hissetti. Evin soğuk havasından rahatsız oldu. "Keşke gelmeseydim" diye geçirdi

aklından. Bir an önce kaçıp gitmek için bahane ararken Tarık Bey yerinden kalktı. "İyi bir kahvaltı seni kendine getirir" diyerek Nevtan'a itiraz fırsatı vermeden mutfağa gitti. Nevtan içini çekerek tavana baktı. Tavandaki sarı bir çizgi dikkatini çekti. Bir su sızıntısının izi olmalıydı. Bu çizgi, karşısındaki duvara kadar iniyordu. Çizgiyi sonuna kadar takip etti. Bitiminde dağınık bir leke oluşturmuş ve kapının çerçevesini de kirletmişti. Kapıdaki buzlucama ilişti gözleri. Nem kokusu baskınlaştı birden. Kapı nereye açılıyordu acaba ? Tek ayağının üzerinde sekerek kapıya gitti, kapının aralığından içeri baktı. Gördüğü güzel yüzle irkildi. Yataktaki bu kız Tarık Bey'in karısı olamayacak kadar gençti. Kızı olmalıydı ya da yeğeni gibi bir şey. Beril'e öylesine benziyordu ki kapıyı biraz daha iterek daha dikkatli baktı kızın yüzüne. Beril olmadığını anlayınca yaptığı şeye gülümsedi, biraz da utandı düştüğü durumdan. Beril'i bulmalıydı. Sevgisini sunmalıydı ona. Bunu belki de hiç yapamamıştı. Artık anlıyordu o sakat adamı neden bırakamadığını. Necati, Beril'e istediği sevgiyi açık yüreklilikle verebiliyordu. Ya Nevtan ? Aklı fikri Ermeni Ante'deydi. Bulduğu elyazmasından sonra kendisini tümüyle bu adamın yaşamöyküsüne adamıştı. Ve üstelik Necati gibi bunu bir hediyeye de dönüştürememişti.

"Kızım" dedi Tarık Bey. Nevtan aralık kapının önünde içerideki kıza bakarken, "Kusura bakmayın" dedi, "bir arkadaşıma çok benziyor."

5

Ermeni Ante birkaç yıl daha seferlere katıldı. Ancak kayda değer bir başarısı olmadı. Kazandığı ünden pek bir şey kaybetmedi. Sürekli Saray'a ve zengin konaklara davet ediliyor, en iyi biçimde ağırlanıyordu. Saray ileri gelenlerinin gözde konuklarından birisiydi. Şehzade Ahmed'le iyi dost olmuşlardı. Ayrıca Bahrî Kadın da Ante'nin muhabbetinden hoşlanıyor, tüm uyarılara karşın bu adamı sık sık huzuruna davet ediyordu. Büyük bir sefer öncesi Şemsî Ahmed Paşa'nın konağına çağrılmıştı. İstemeye istemeye gitmek zorunda kaldı. Şemsî Ahmed Paşa, Ante'nin evine bir araba göndermiş, adeta konakta onuruna verilecek yemeğe katılmaya mecbur etmişti. Hemen hazırlanıp arabaya bindi. Uzun süredir yağan yağmur yolları balçığa çevirmişti. Arabacı çamura saplanmamak için atları acımasızca kırbaçlıyor, yoğun yağışın neredeyse sıfıra indirdiği görüş uzaklığına rağmen hızla gidiyordu. Sonunda araba bir çukura girdi. Çukurdan çıktığında sağ ön tekerleği yoktu. Arabacı su birikintisinden çukuru fark edememişti. Ante'den özür dileyerek isterse gidip başka bir araba getirebileceğini söyledi. Ante konağa ne kadar yolları kaldığını sorduğunda, pek bir şey kalmadığını öğrendi ve yürümeye karar verdi. Üzerindeki yağmurluğu kendisine veren arabacıyı reddetti. Adamcağız bu yağmurda tekerleği onaracaktı. Issız yolda yürümeye başladı. Elbiseleri gittikçe ağırlaşıyor, titremeye başlıyordu. Konağa girer girmez kapıyı açan uşak sağa sola emirler yağdırmaya başladı. Ante hemen sıcak bir odaya alındı. Öylesine titriyordu ki, elbiselerini kapıyı açan adam çıkarmak zorunda kaldı. Elbiseleri çıkarır çıkarmaz, "Siz giyinirsiniz efendim" diyerek odadan kaçarcasına çıktı. Ante'nin bedenindeki yaralardan korkmuştu. Ante adamın arkasından bağırdı. Odaya giren uşağa ceketinin cebindeki keseyi almasını söyledi. Keseyi alan adama gördüklerini kimseye söylememesini emretti. İyice kendine geldikten sonra getirilen kuru elbiseleri giydi. Gösterilen misafir odasına geçti. Şemsî Ahmed Paşa onu ayakta karşılayarak, başına gelen talihsiz kazaya çok üzüldüğünü, eğer hasta olursa bunun sorumluluğunun kendisinde olduğunu söyledi. Aile hekimleri Bosnalı Kerim Bey'in hizmetine verildiğini de ekledi. Hemen sıcak bir ıhlamur ikram ettiler. İkramı yapan kadına bakakalan Ermeni Ante kim olduğunu sormaya cesaret edemedi. Bu tür bir davranışın pek hoş karşılanmayacağını düşünmüştü. Ama Şemsî Ahmed Paşa ikramı yapan kişinin öz kızı olduğunu söyleyince Ante neredeyse elindeki ıhlamuru döküyordu. Aslında

bu hizmeti iyi kötü Osmanlıca konuşan Mısırlı bir kadın yapardı. Kadının kız kardeşi öldüğünden beş gün izin verilmişti. Şemsî Ahmed Paşa kızının adının Mihriban olduğunu söyledi. Durup dururken Ante'ye aile geçmişlerini anlatmaya başladı. Ante ise paşanın anlattıklarını dinliyor gibi görünüyordu, ama aklı fikri, içeri girip çıkan Mihriban'daydı. Paşa, karısı Naime Hanım'ın yıllar önce yağmurlu bir günde ıslanarak zamanla incehastalığa dönüşen bir soğuk algınlığından öldüğünü anlattığı sırada, Ermeni Ante bir öksürük krizine tutuldu. O günden bu yana kızı Mihriban'a hem babalık, hem annelik yaptığını ve artık kızının evlenip yuvadan uçma zamanının geldiğini söylüyordu. Adamın anlatacak bir şeyi kalmadığında sözü Ante'nin alması gerekmişti. Paşanın sorusu ve isteği üzerine belki bininci kere, yaptığı kahramanlığı anlatmak zorunda kaldı. Nereye davet edilse, aynı şeyleri anlatıyordu. Şemsî Ahmed Paşa ve Mihriban Hanım büyük bir ilgiyle bu donanma kahramanının anlattıklarını dinliyorlardı. Yemek, çay, kahve, tütün derken iyice samimi olmuşlardı. Mihriban Hanım babasından aldığı izinle yüzünü açmıştı. Ante bu hanımefendinin güzelliğine ve zarafetine hayran kalmıştı. Konaktan ayrılırken yüreğinde bir sızı duyuyordu. Aynı sızı konaktaki Mihriban Hanım'ın yüreğinde de vardı.

Sabah gün ağarırken sefere çıktılar. Ermeni Ante, Mihriban Hanım'a duyduğu aşkı yol boyu taşıdı. Çarpışma sürerken bile onun yüzünü görüyordu. Sonuçsuz bir çarpışma sonrası iki donanma da geri çekilerek toparlanmaya başladı. Yeni bir çarpışma olacaktı. Ama bunun hazırlığı haftalar sürebilirdi. O arada Ante'nin hastalığı şiddetlenmişti, giderek ağırlaşıyordu. İkinci çarpışmaya donanma kaptanpaşasının kalyonunda katıldı. Kalyonun ambarlarından birisinde titreyerek ve terleyerek sesleri dinliyordu. Uzun bir aradan sonra Osmanlı donanması bir savaşı kazanmıştı, İstanbul'da büyük bir törenle karşılandı. Ermeni Ante, Şemsî Ahmed Paşa'nın isteğiyle konağa taşındı. Konakta özenli bir bakımla kısa sürede düzeldi. Ne var ki bedenindeki yaraları Hekim Bosnalı Kerim Bey de görmüş ve böyle bir şeyle ilk kez karşılaştığını söylemişti. Ante'nin ricası üzerine bundan kimseye söz etmemişti. Konakta geçen günler boyunca Ermeni Ante ile Mihriban Hanım yaşadıkları aşkı gizlemediler. Ante, Şemsî Ahmed Paşa'dan kızını istedi. Paşa böylesine şanlı bir donanma kahramanına kızını vermekten gurur duyacağını söyleyerek hemen söz kesti. Evlilik için hazırlıklar sürerken Ante, yeni bir görev emriyle yollara düştü. Yine aylarca süren bu sefer sonunda küçük de olsa bir başarı elde edilmişti. İstanbul'a döndüğünde Ermeni Ante hemen

padişahın huzuruna çıkarak görevinden affını istedi. Neden olarak evliliğini gösterdi. Padişah bu isteği kabul etmedi, ama kendisine uzun süreli izin verdiğini söyledi. Bunun üzerine Ante, mutlaka yalnız görüşmeleri gerektiğini anlatmaya çalıştı. Sonunda padişah buna razı oldu ve huzurunda bulunan herkesi dışarı çıkardı. Ermeni Ante özür dileyerek omuzlarını açtı ve yaraları gösterdi. Tüm bedeninin bunlarla kaplı olduğunu söyleyince padişahın emriyle kendisine beş yıllık maaşı olan beş bin akçe ödenerek görevinden azledildi.

Ante, Şemsî Ahmed Paşa'ya giderek görevinden ayrıldığını, bu yüzden de yeni bir iş kurması gerektiğini söyledi. Evliliğin birkaç ay ertelenmesini rica etti. Olumlu yanıt gelince elindeki küçük çaplı serveti bir yelkenliye yatırdı. Ticarete başlayacaktı. Ticarî hayatta, donanmaya kazandırdığı büyük zaferin yararlarını gördü. Osmanlı'da olmayan mallar getirip Haliç'in güney kıyısına yanaşıyordu. İstanbul kadısının görevlendirdiği kişi ya da bizzat kendisi, limana giren gemilerdeki malların fiyatlarını açıklamadan önce Ermeni Ante'yle görüşüyordu. Ve o gün büyük bir rastlantıyla Ante'nin gemisinde malların fiyatları çok yüksek oluyordu. Ermeni Ante bu yolla çok kısa bir sürede inanılmaz bir mal varlığına kavuştu. Artık yelkenlileri ve küçük çapta bir ticaret ağı vardı. Kendisi seferlere katılmıyordu. Bir süre ortalıkta görünmedi.

Şemsî Ahmed Paşa müstakbel damadının denizlerdeki başarısından sonra ticarî hayatta da dillere destan işler yapmasıyla iyice iştahlanmıştı. Neredeyse İstanbul'un en gözde bekârı sayılan Ermeni Ante'yi damadı olarak görmek, ona hem mutluluk, hem de daha seçkin bir mevki getirecekti. Ante'nin evine haber gönderdi. Ante günlerdir Mihriban Hanım'ı görememenin acısıyla kıvranıyordu. Evden çıkabilse gidecekti, ama yaralar boynuna ve hatta çenesinin altına kadar sıçramıştı. Kapıya gelen hizmetçiye, konağa daha sonra gideceğini ve özür dilediğini bildiren bir mektup verdi.

Artık bulunduğu yeri değiştirmeliydi. İnsanların onu bulamayacağı bir yere gitmeliydi, ama Mihraban'ı da bırakamazdı. Son bir çare olarak, yaralarını bir alazcı kadının tavsiye ettiği, cinciler, büyücüler arasında ünlenmiş Abid Efendi'ye gösterdi. Abid Efendi bu adama büyü yapıldığına karar verip çeşitli tütsüler ve kocakarı ilaçları kullanarak iyi etmeye çalıştı. Kahvenin üzerine kırlangıç pisliği ekerek içirdi. Salyangozları kaynatıp suyunu yasemin yağıyla karıştırdı. Bu karışımı yaraların üzerine sürdü. İnanılmaz denemeleri gittikçe iğrençleşiyor ve yaraları iyi etmek bir yana,

iyice azmalarına neden oluyordu. Artık yaralar yüzündeydi. Abid Efendi'den başkasıyla görüşemiyordu. Ondan aldığı haberlere göre, gemileri bir fırtınaya yakalanarak batmıştı. Elinde biraz para vardı, bununla Galata'da bir dükkân satın almaya karar verdi. Burayı bir meyhane haline getirerek işletme görevini Abid Efendi'ye verdi. Kazandıklarını paylaşacaklardı. Ante karanlık mahzenden çıkmıyordu. Bu arada Abid Efendi, hastası üzerindeki denemelerine devam etti.

6

Nevtan evine gittiğinde karanlık çökmüştü. Kendisini hemen yatağa bıraktı. Uykusuzdu ve uyumakta gecikmedi. Ayağındaki sızı çok rahatsız ediciydi. Uykuya daldığında bile belli belirsiz acı duyuyor, yüzü buruşuyordu. Sayıklıyordu, ama kendi dilinde değil. Garip bir dildi bu. Belki de dil değildi, saçmalıyordu. Rüyasında Beril'i arıyordu. Önce onu papatya tarlasında öpüyordu. Tam üzerindeki giysileri çıkaracağı sırada şiddetli bir rüzgâr başlıyordu. Beril kaçıyordu. İki yanında penceresiz yüksek duvarlar bulunan dar bir sokakta koşuyor, görebildiği küçücük bir parça gökyüzüne bakıyordu. Sokak karanlıktı, gece çökmüştü, sinsi bir yalnızlık korkusu saplanmıştı yüreğine. Beril'in buradan geçtiğini biliyordu. Yorgun düşüp sırtını bir duvara vererek oturduğu sırada yanına yaklaşan adama baktığında kulaklarını kapatan siyah, deri, o içi kürklü şapkalardan giydiğini görmüştü. Adam iki eliyle yüzünü kapatıyordu. Adamın ellerini açmaya çalşırken onun Beril'in nerede olduğunu bildiğini öğrendi. Tüm gücünü kullandığı için ter içinde kalmıştı. Sonunda adamın ellerini açtı. Tam o anda bağırarak uyandı. Yatağın içinde oturdu. Rüyasında gördüğü adam Ermeni Ante'ydi, biliyordu. Hemen hazırlandı.

Dükkâna geldiğinde gürültü yapmamaya çalışarak kepenkleri kaldırdı, ama meraklı çevre halkı hemen pencerelere koştu. Pijamasıyla sokağa çıkan bile vardı. Nevtan kapıyı kapattığında Tarık Bey'in kısa sürede her şeyi böylesine tamir edebilmiş olmasına şaşırdı. İçeride birden geçmişle yapayalnız kaldı. Yaktığı mumun ışığı toz kümelerini belirginleştirdi. Burayı yıllardır iyice sahiplenmiş olan böcekler deliklerine kaçtı. Sızlayan bileğine yüklenmemek için masalardan destek alarak yürürken içerideki çok sayıda böcekten tedirgin olmuştu. Eline akan mum, canını yaktı. Aşağı inmesi gerektiğini düşünüyordu. Tırabzana tutunarak mahzene uzanan merdivene adım attı. İndikçe mahzende beliren rafları, raflardaki fıçıları gördü. Ayağının üzerinden tiz bir sesle geçen fareden korkunca mumu yere düşürdü. Kör karanlığa bürünen mahzende bir süre sesleri dinledi. Önce bir şey duymadığını sandı, ama seslere de, karanlığa olduğu gibi, zamanla alışılıyordu. Garip bir uğultunun farkına vardı. Duvarlardan ürkütücü sesler geliyordu. İçi titredi. Paniğe kapıldı. Aslında böyle şeyler onu asla korkutmazdı, ama bu sefer ne yapacağını şaşırmıştı. Elleri titreyerek cebindeki çakmağı çıkardı ve zorlukla yere eğilerek mumu aramaya başladı. Bir rafın altına yuvarlanan mumu çıkarırken eline muma benzeyen bir

nesne daha takıldı. Bu, rulo yapılmış bir kâğıttı. Duyduğu uğultudan ürkmüştü, eve gitmeye karar verdi. Ses tam karşısındaki duvardan geliyordu. Bazen şiddetleniyor, bazen de tümüyle kesiliyordu. Fazla kurcalamadı. Hemen yukarı çıktı.

Evine gider gitmez yatağına uzandı, ama aklı cebindeki kâğıttaydı. Belki yüzyıllardır öylece duran bu rulo yapılmış kâğıdı açmak imkânsızdı. Daha ilk denemede kaskatı kâğıt iki parçaya bölündü. Zarar vermemeye çalışarak uzun süre uğraştı, beş parça halinde düzeltebildi. Bu bir haritaydı. Bu basit harita kalın bir çizginin çevresinde dallanıp budaklanan küçük çizgilerden oluşuyordu. Bu ince çizgilerin ucunda işaretler vardı. Sağa doğru eğimlenen ilk çizginin ucunda kaya parçalarına benzeyen şekiller bulunuyordu. Birkaç santim ilerisinde tekrar sağa eğimlenen başka bir çizginin sonuna iskelete benzeyen şekiller çizilmişti. Birkaç santim ileride sola dönen bir çizgide duvar vardı. Nevtan önce bu çizimlerin ne olduğunu anlayamamıştı. Biraz düşündükten ve hayal gücünü zorladıktan sonra vazgeçti, uzun bir uykuya daldı.

Sabah uyanır uyanmaz Beril'i bulması gerektiğini düşündü. Gidebileceği her yeri biliyordu. Buraları uzaklıklarına göre sıralayarak kâğıda yazdı. Bildiği tüm arkadaşları, akrabaları, sevdiği oteller, gezebileceği yerler, mağazalar, gidebileceği filmler, tiyatrolar ve durmadan çeşitlenen yerler. Hepsini bitirdiğini sandığında elinde üç sayfalık bir liste oluşmuştu. Olasılıklara göre elemeler yapmaya başladı. Karaladığı yerler çıkınca elinde bir sayfa kalmıştı. Küfrederek listeyi yırttı. İç geçirerek pencereye yürüdü. Artık onu beklemenin ve aramanın boşuna olduğunu anlamıştı. Tarık Bey'in kızını düşündü. Beril'e çok benziyordu. Ya da Nevtan, gördüğü her kadını Beril'e benzetiyordu. Bir çözüm bulmalıydı. Yoksa delirecekti.

7

“Lavirentos” adını verdikleri meyhanenin en iyi müşterisi Halil adında bir gençti. Bu adam meyhaneye girip oturmaz, küçük bir fıçı şarabını alıp çıkardı. Bir ikindi vakti, Halil şarabını almak için meyhaneye girdiğinde Abid’i göremedi. Abid Efendi peklik çektiğinden apteshaneye bir giriyor, tam giriyordu. Halil bekledi, ama Abid çıkmayınca apteshanenin kapısına dayandı. “Abid Efendi, ben Halil. Acelem var. Çıkacak mısın ?” “Sıkıştın mı evlat ?” “Yok, derdim o değil. Şarabımı alıp gideceğim de.” Bir anlık dalgınlıkla mahzendeki Ante’yi unutan Abid Efendi, Halil’e mahzene inip şarabını almasını söyledi. Halil mahzene açılan kapının anahtarını Abid’in tarif ettiği yerden alarak karanlık merdiveni inmeye başladı. Merdivenin hemen bitimindeki kalasa asılı lambayı yaktı. Küçük fıçıların olduğu yere yöneldi. Ermeni Ante onu günde dört beş kez mahzene inen Abid Efendi sanarak istifini bozmadı. Merdivenin altındaki rahat yatağında uyuyordu. Birden yüzüne vuran ışıkla uyandı. Halil donakalmıştı. Bu garip yaratığa bakıyordu kıpırdamadan.

– Çek şu lambayı gözümden. Sen kimsin ?

– Ben... Ben, Halil !

– Ne geziyorsun benim mahzenimde ! Anahtarı nereden buldun ?

– Abid Efendi. Şarap... Fıçı... Apteshanede de ondan !

– Tamam, kekeleme. Gördün işte. Altına etmeden git artık !

– Yok. Tamam, yani, gidiyorum !

– Şarap almayacak mısın ?

– Evet. Alıyorum !

– Beni gördüğünü kimseye söyleme.

– Söylemem.

Uzun zamandır ilk kez Abid dışında birisiyle konuşan Ante, yalnızlığına lanet ederek ağladı. Her gün Abid Efendi’nin içirdiği kirpi çorbası, kurt büzüğü suyu, kozalak yağı gibi şeyler işe yaramıyordu. Ölene dek mahzende yalnız yaşamaya mahkûmdu. Yaralar güneş ışığı görmediğinden iyice azmıştı. Ermeni Ante tanınmayacak kadar değişmişti. İnsanlıktan çıkmıştı. Garip bir yaratıktı artık. Abid Efendi paranın tadını fazlasıyla almıştı. Zamanla Ante’yi unutmaya başlamıştı. Ante ise yanlışlıkla karşılaştığı Halil’in ziyaretleriyle avunuyordu. Halil, mahzende gördüğü bu adamı unutamamış, zavallının büyük yalnızlığını hissetmişti. İki gün sonra

Abid Efendi’den izin alarak mahzene inmiş, Ermeni Ante’nin terslemelerine rağmen gitmemişti.

Ermeni Ante, hemen hemen her gün uğrayan Halil’in yolunu gözler olmuştu. Dünyada ondan başka dayanağı kalmamıştı. Ressam olan bu genç, en az Ante kadar yalnızdı. Birbirlerine yaşadıkları her şeyi anlatıyorlardı. Halil, bu garip yaratığın adını her yerde duyduğu “Ermeni Ante” olduğunu öğrenince inanamadı. Ante de Halil’in Sadi Bey’in oğlu olduğunu öğrendiğinde şaşkınlığını gizleyemedi. Ressam Halil çizdiği tabloları Ante’ye getiriyor, onun da düşüncelerini öğreniyordu. Ante, Halil’in günden güne artan çıplak kadın çizme tutkusunu kaygıyla izliyor, kadınlar hamamının tepesine açtığı delikten bakarken yakalanacağından korkuyordu. Peride’yi gördüğü gün titreyerek mahzene gelişini, yapacağı çılgınca şeylerden bahsedişini hâlâ unutamamıştı.

Halil ise Ante’nin Mihriban Hanım’a duyduğu aşkı biliyor ve bu kadına bir şekilde ulaşması için yollar arıyordu. Geceleri Abid Efendi Lavirentos’u kapattığında birlikte dışarı çıkıyorlar, kimselerin olmadığı yollardan Şemsî Ahmed Paşa’nın konağına gidiyorlardı. Birkaç kez konağın köpeklerinin saldırısına bile uğramışlardı. Ağaçlara tırmanarak sabaha dek orada kalmışlardı. Halil, Mihriban’a haber gönderebilmesi için Ante’ye İstanbul’un en pahalı eğitimli güvercinlerini satın almıştı; ama güvercinler, Mihriban taşıdıkları notları fark edene kadar konağın azgın kedilerine yem oldular. Halil, bizzat kendisi kılıktan kılığa girerek Mihriban’a ulaşmaya çalıştı, ama başaramadı. Bir keresinde bohçacı kılığında konağa girmeyi denedi. Mihriban Hanım dışında konağın bütün kadınları başına toplandı. Kıllı elleri fark edilince dünyanın dayağını yiyerek kovuldu.

Ermeni Ante ile Halil küfelik olana kadar içtiler. Ante artık Halil’e gizlediği bir şeyi göstermesi gerektiğini söyledi. Mahzen merdiveninin tam altına denk gelen köşeye götürdü genç ressamı. Tuğlalardan birkaçını çekti. O anda küf kokusu yayıldı mahzene. Uzun zamandır bir dehliz kazıyordu Ante. Yerüstünden ulaşamadığı Mihriban’a yeraltından ulaşacaktı. Lavirentos’un mahzeninden başlayan bu dehlizin son durağı Şemsî Ahmed Paşa’nın konağı olacaktı. O günden sonra dehlizi birlikte kazmaya başladılar. Ante, ateş gemisindeki arkadaşı Sarı Kulak Behçet’ten lağım kazmanın inceliklerini öğrenmişti. Tunus’ta geçirdikleri sıkıntılı günlerde Behçet, daha küçük yaşlarda, orduda, bu işi yapmaya başladığını söyleyerek kazdığı dehlizlerin inceliklerini anlatmıştı. Ante de bu bilgilerden yararlanarak sağlam bir dehliz kazıyordu.

Halil bir yandan kazıyor, bir yandan da dehlizin haritasını çıkarıyordu. Gittikçe uzayan ve sapaklara ayrılmaya başlayan dehlizde kaybolmak işten bile değildi. Kimi zaman iri bir kayaya ya da büyük bir binanın yer altındaki duvarına çarpıyor, bunların çevresinden dolanmak zorunda kalıyorlardı. Bir gün dayanılmaz bir koku ve yüzlerce iskeletin bulunduğu bir yere geldiler. Burası bir mezarlıktı ve milyonlarca böcek karşılamıştı onları. Bu ayrıntıları haritaya çizen Halil, dehlizin her metresinde karşılaşabilecekleri tehlikeleri de çizimle anlatmaya çabalıyordu. Halil, bazı geceler dehlizin dayanakları için, inşaatı süren konaklardan kalaslar çalıyordu. Boş fıçılara kumları dolduran Ante ise bunları yakındaki mezarlığa boşaltıp geliyordu. İkisinin de aklında birbirlerine sormaya hep çekindikleri bir soru vardı: “Bu haliyle Mihriban’ın karşısına çıkabilecek miydi ? Çıksa bile Mihriban onu kabul edecek miydi ?” Ante, Mihriban’ın ona olan sevgisinden emindi ve onu isteyeceğinden kuşkusu yoktu. Ama küçük de olsa bir kuşku içini eritiyordu.

Bir gün Ante dehlizin en ucunda çalışırken arkasından bir ses geldiğini duydu. Halil akşamları gelirdi. Abid Efendi ise yukarıda olmalıydı. Kendisine yaklaşan ışığı taşıyanın Halil olduğunu görünce pek kaygılanmadı. İşine devam etti. Halil soluk soluğa Ante’nin yanına oturdu. “Çabuk” dedi, “mahzene gidelim.” İki adam emekleyerek mahzene doğru gittiler. Oraya vardıklarında Halil, Ante’nin yatağına bıraktığı büyük paketi açmaya başladı. İkisi de soluk soluğaydılar. Kâğıtları açınca Ante hayretler içinde tabloya bakakaldı. Tabloda inanılmaz güzellikte bir kadın vardı. Kadın çıplaktı. Ante’nin hayret ettiği şey kadının çıplaklığından öte kusursuz çizgilerdi.

– Peride, dedi Halil.

– Bu mu ? Çok güzel. Ama nasıl çizdin ? Nasıl hayal ettin bu güzelliği ?

– Hayal etmedim. Peride evde. Sabah kapımın önünden geçerken eve çektim onu. Sonra bayıldı. Ben de resmini çizdim. Çırılçıplak. Yıllardır hayalini kurduğum şeyi gerçekleştirdim, ama boyalarım yetmedi. İstediğim gibi olmadı. Boya almaya çalıştım. Gidip bir daha çizeceğim.

– Kız ?

– Bağladım, kaçamaz.

– Deli misin sen ? Sonunda korktuğumu yaptın. Şimdi herkes kızı arıyordur.

– Sen bu tabloyu sakla. Ben gidiyorum.

Halil gittiğinde Ante tabloyu uzun süre seyretti. Gözlerini alamıyordu. Ama aklı Halil'deydi. Başına büyük bir bela almıştı. Tehlikeyi göze alan Ante kara elbiselerini giyerek dehlize girdi. Dehlizin yeryüzüne açılan bir çıkışı vardı. Halil'in çizdiği haritadan burayı kolaylıkla buldu. Çıktığında elbisesinin başlığını başına geçirdi. Yüzü görünmüyordu. Hızla daha önce Halil'in tarif etmiş olduğu eve doğru yürüdü. Zaten Sadi Bey'in evini bilmeyen pek yoktu. İyi kötü hatırlıyordu. Sokağın başına geldiğinde yükselen dumanları gördü. İnsanlar naralar atarak yaktıkları ateşin çevresinde duruyorlardı. Alevlerin içindeki iki kişiyi seçebilmişti. Bu insanlık dışı görüntüye dayanamayanlar birer birer evlerine gidiyorlardı. Çevreye keskin bir et kokusu yayılmıştı. Ateşin başında kimse kalmayınca Ante oraya koştu. Halil olduğunu sandığı kişiyi çıkardı. Zaten öbürü kaskatı olmuştu. Halil ateş geçmek üzereyken atıldığından ölmemişti. Peride'den geriye pek bir şey kalmamıştı. Ermeni Ante, Halil'i dehlizin girişine kadar taşıdı. Kimseye görünmediğini umarak dehlize girdi. Halil'i oraya bıraktı. Mahzene girerek su getirdi. Bu serin yerde yaşama şansı daha yüksekti. Abid Efendi'ye elini yaktığını söyleyerek birkaç ilaç tarifi aldı. Bunları hazırlayarak Halil'in yanıklarına sürdü.

Halil haftalarca baygın yattı. Dehlizin serinliği ve Ante'nin itinalı bakımı sayesinde hayatta kaldı. Kendisine geldiğinde bir daha asla insan içine çıkamayacağını anlamakta gecikmedi. Yüzü ve bedeni Ante'ninkinden beter olmuştu. Su toplayan yaraları patlıyor, ona büyük acı veriyordu. Bütünüyle düzelmesi için ayların geçmesi gerekti. İyileştikten sonra hiç konuşmadan Ante'ye yardım ediyordu. Ante de konuşması için ısrar etmiyor, onu kendi haline bırakıyordu. Peride ölmüştü ve artık tek amaçları kalmıştı. Mihriban'a ulaşmalıydılar. Dehlizin ucundan mahzene neredeyse bir saatte ulaşabiliyorlardı. Dehlize girerken arkalarındaki tuğlaları örüyorlardı. Abid Efendi mahzene indiğinde bu iki adamı bulamıyor, yine de umursamıyordu.

Daha önce dört kez kız çocuk sahibi olan padişah bir erkek çocuk sahibi olunca ocaklardaki tüm yeniçerilere bir gün izin vermişti. Lavirentos öylesine dolmuştu ki Abid Efendi yetişemiyordu. Ante'ye seslendi ve birkaç fıçıyı mahzen kapısına taşımasını istedi. Yanıt alamayınca mahzene indi. Nerede olduğunu bulmaya çalışırken duvardan gelen uğultuyu duydu. Uğultunun geldiği yere dokununca tuğlalar dehlize doğru yıkıldı. Onları hemen alıp yerine yerleştirdi.

O gün Halil ve Ante mahzene döndüklerinde birbirlerine sarıldılar. Ante'nin yaptığı hesaba göre birkaç metre sonra Mihriban'ın konağına çıkacaklardı. Ertesi gün kazmaya karar verdikleri mesafenin sonunda olacakları düşününce heyecanlanıyorlardı. Uygun zamanda Mihriban'ın odasına çıkmalıydılar. Ante'nin hesapları tutacak mıydı ? Daha önemlisi, Mihriban Ante'yle dehlize inecek miydi ? İnse bile, Ante dehlizin dayanaklarını zamanında çekip çökertebilecek miydi ?

Ermeni Ante ve ressam Halil, Mihriban Hanım'ı almak için son kez dehlize girdiklerinde garip bir hüzün hissettiler yüreklerinde. Sanki yaşamak için bir amaçları kalmamıştı artık. Sanki ölmeye gidiyorlardı. Dehlizi kazmak onların yaşama amaçlarıydı. Belki de Mihriban Hanım ulaşacakları son noktaydı. Ya sonrası ? Ne yapacaklardı bu halleriyle ? Ante sevgilisine kavuşuyordu, ama Halil ? Dehlizin içindeki ıslak toprak kokusu yalnızlığını iyice yüzüne vuruyordu ressamın. Az da olsa kin besliyordu Mihriban Hanım'a. Tek dostunu elinden alıyordu. Gelmesi, yalnızlığı olacaktı Halil'in.

Mezarlık çıkışına yaklaştıklarında işlerin ters gittiğini anladılar. Her zaman hissettikleri temiz hava kokusu yoktu. Uğultu duyulmuyordu. Işık sızmıyordu. Giriş kapatılmıştı. İrili ufaklı yüzlerce kaya atılmıştı yukarıdan. Şaşkınlıkları paniğe dönüştü. Hızla Lavirentos'a döndüler. Ante sürekli, "Abid, seni ellerimle boğacağım, kalleş köpek !" diyordu. Lavirentos'a vardıklarında dehliz girişinin de kapatıldığını gördüler. İki adam sıkışıp kaldıkları dehlizde naralar atıyordu.

Dehlizi öğrenen Abid Efendi, Ante ve Halil dehlizin öbür ucundayken içeri girerek mezarlık çıkışına kadar ilerlemişti. Haince bir plan yaparak iki adamı içeride bırakmıştı. Mezarlık çıkışını önceden kapatarak Ante ve Halil'in dehlize girmesini beklemişti. İki kafadar uzaklaştıktan sonra da girişi doldurarak tuğla örmüştü. Arkasına yığdığı koca raflarla çıkamayacakları bir engel oluşturmuştu.

Mezarlık çıkışı ile Lavirentos arasında sıkışıp kalan iki adam günlerce can çekişti. Ölümleri de hayatları gibi acı içinde oldu. Abid Efendi vicdanını susturmuştu. Lavirentos'a sahip olmanın tadını çıkarıyordu.

8

Nevtan'la Beril anlayışsızlık ve acılarla geçen günler yaşamışlardı. En zor anlarında birbirlerine sırt çeviriyor, kıskanmanın en adi, en düzeysiz yerlerinde geziniyorlardı. İlişkileri gittikçe bozuluyor, geçmişteki hataları yeniden yaşıyorlardı. Tartışmaya bile değmeyecek olaylardan ateşli kavgalara sıçrıyor, görüşmelerine günlerce engel olacak cümleler kullanıyorlardı. Sıkıntı değildi yaşadıkları, görünmeyen ama hissedilen bir şey vardı. Adını koyamadıkları bir duygu içlerini kemiriyordu. Aralarında bir duvar vardı, saydam, incecik, ama kırılamayan. Beril, Necati'ye acıyor muydu yoksa onu seviyor muydu ? Belki de her ikisi birden. Oysa "sevmek" ve "acımak" birbirlerine çok uzak iki duygudur. Kim acıdığı bir insana âşık olabilir ki ? Nevtan bunları düşünerek gittikçe yoğunlaşan sıkıntıların içine yuvarlanıyordu farkında olmadan. Beril'in Necati'den her gelişinde daha da içine kapanması, Nevtan'ın yaşadığı ikilemi daha da içinden çıkılmaz yapıyordu. Gerçi Beril bu sakat adama acıdığını ve onun kendisine duyduğu aşkın çok aptalca olduğunu sık sık yineliyordu, ama Nevtan her seferinde kıskançlığın derin uçurumuna biraz daha yuvarlanıyordu. Birlikte yaşadığı kadının belirli aralıklarla bu çocukluk arkadaşını ziyarete gitmesine izin vermemeliydi. Beril, Necati'den öylesine rahat söz ediyordu ki, sanki Nevtan'ın kuşkulanması çocukça kıskançlıktan öte bir şey değildi. Hatta bir keresinde Necati'nin kendisine sarkıntılık ettiğini bile hiç çekinmeden anlatmıştı. Nevtan sıkıntısını gizlemeye çalışıyor, kendisini başka işlere veriyordu. Uzun süre Osmanlı'da yaşamış bir gayrimüslimin, Ermeni Ante'nin yaşamına ilişkin bilgiler toplamakla uğraştı. Bir ara bu işe kendisini öyle kaptırdı ki, neredeyse tüm sıkıntılarını unuttu.

Beril'in yine Necati'ye gitmek için hazırlık yaptığı bir gün Nevtan'ın içinde biriken bütün kıskançlık ateşi kendini dışa verdi. Ağır ve dönüşü olanaksız sözler edildikten sonra bu gidişinin son olduğunu söyleyen Beril evden çıktı.

Nevtan saatlerce aynı yerde oturdu. Beril ile Necati'nin neler yaptığını düşünmeye çalıştı. O sakat adam belki de Beril'e sarkıntılık ediyordu. Hazırladığı o saçma sapan hediyesini veriyordu belki de. Beril, gece yarısı geldiğinde tek kelime etmeden yatak odasına gitti. Üzerindekileri çıkardığında Nevtan ansızın odaya girdi. Bu güzel bedeni ne zamandır görmemiş, özlemişti. Ama yumuşamamalıydı. Hemen giyinip salona

gelmesini söyledi. Salonda karşı karşıya oturdular. “Bu saatte kadar ne yaptınız ?” diye sordu. “Sen ne söylemeye çalışıyorsun, deli misin ? Sınırı aşmaya başladın artık. Zaten son zamanlarda iyice kafayı bozdun. Rüyanda bile Abid, Ante sayıklıyorsun. Bir psikiyatriste görünsen iyi olur” diye yanıtladı onu Beril. Nevtan ısrarla ne yaptıklarını öğrenmeye çalışıyordu. “Hediyesini verdi” dedi Beril dişlerini sıkarak. “Yatakta mı ?” dedi Nevtan küstahça. “Hayır, mahzeninde.” “Ne garip fantezileri varmış bu topal herifin. Mahzende aşk. Mükemmel. O porno dergilere de yazıyordur bu fantezilerini, eminim.” “Hayal kırıklığına uğrayacaksın, ama aramızda hiçbir şey geçmedi. Bana hazırladığı hediyeyi verdi. Hediye bir öyküydü ve saatlerce onu anlattı” dedi Beril gözleri nemlenerek. “Anlat bakalım, ben de duyayım şu saatler süren öyküyü. Gerçi sen hatırlamazsın ama” dedi Nevtan, Beril’in yalan söyleyeceğine eminmiş gibi görünerek. Beril inada binen bu tartışmayı bitirmek için öyküyü anlatmaya başladı. Ressam Halil’in yaşamöyküsüydü bu. Peride’ye duyduğu aşk ve onu çıplak resmetme tutkusuna dairdi. Nevtan susmuştu. Hiç olmazsa bu ilginç öykünün tadını almak için karışmadan dinliyordu. Halil’in Ermeni Ante adındaki bir adamla dostluğunu duyduğunda şaşkınlığını gizleyemedi. Yıllardır araştırdığı Ermeni Ante’nin yaşamıyla ilgili bilgiler tıkanmıştı ve bu rastlantı, araştırmasının akışını sağlayabilirdi. Öykü bittiğinde Nevtan yakalayabildiği ayrıntıları değerlendiriyordu. Beril’i ise çoktan unutmuştu.

Sabah uyandığında Beril yanında değildi. Önemli eşyalarını da yanında götürmüştü. Günlerce uğramadı. Nevtan aralarındaki bu isimsiz bitişin nedenini düşündü durdu. Acı çekiyordu, bunu dindirmeliydi. Beril’i Necati’nin evinde bulabileceğini umdu. Adresi bulabilmek için çok uğraştı. Bu adam Beril’in çocukluk arkadaşı olduğuna göre Beril’in başka bir çocukluk arkadaşından bağlantıyı kurabilirdi. Öyle de oldu. Adresi bulduğunda gitmeye karar verene kadar iki gün düşündü. Eski bir semtte, oldukça eski bir yapıydı Necati’nin evi. Kapıyı çaldığında bu ölü evin içinde kimsenin olmadığını sandı. Tam gitmek üzereyken kapı gıcırdayarak açıldı. Tekerlekli sandalyede oturan Necati soğuk bir bakışla süzdü Nevtan’ı. Nevtan ne yapacağını şaşırmıştı. Hata işleyen bir çocuğun öğretmeni karşısındaki çaresizliğini yaşıyordu. Ellerini ceplerine sokuyor, başını öne eğiyordu. Necati onu uzun zamandır tanıyormuşçasına, “Nevtan” dedi. Nevtan rahatladı. Üzerindeki baskı kalkmıştı. Başını sallayarak çoktan içeri yönelmiş tekerlekli sandalyenin peşine takıldı. Aşağıya doğru giden merdiveni yardım gerekmeksizin inen bu adama bir hayranlık bile duydu.

Mahzene indiklerinde Lavirentos'u ilk gördüğü an içini kaplayan gizemi hissetti.

– Burası mıydı gerçekten ? Yani Halil'in Peride'yi alıkoyduğu mahzen ?

– Evet.

– Peki, nasıl bir araya getirebildin bunca şeyi ?

– Sen Ermeni Ante'nin yaşamını nasıl öğrendin ?

– Demek Beril anlattı.

– Evet, söz etti, ama ben zaten biliyordum. Şu köşedeki dolabı görüyor musun ? Şu anahtarı al ve dolabı aç !

Nevtan anahtarı aldıktan sonra dolaba yöneldi. Hayretler içindeydi. Bu tuhaf adam Ante'nin yaşamını bildiğini iddia ediyordu. Öyleyse, belki de öyküyü Beril'e bilerek anlatmıştı. Beril, Nevtan'a anlatacak, o da Necati'ye gelip bu adamın böbürlenmelerini görecekti. Sinirli hareketlerle dolabı açtı. Karşısında asılı duran tabloya hayretle baktı.

– Peride mi yoksa ?

– Kesinlikle o.

– Ten rengini tutturmuş.

– Evet. Halil'in kurtulduğunu biliyorsun herhalde. Ermeni Ante'nin onu kurtarıp Lavirentos'a götürdüğünü.

– Biliyorum, dedi Nevtan biraz rahatlayarak. Bu adamın bildiklerinin kendisininkilerden çok da fazla olmadığını düşündü.

– Kazdıkları dehlizi de biliyorsundur.

– Biliyorum, ama sen nereden biliyorsun ? Beril mi anlattı ?

– Hayır. Günlük tutan tek kişinin Ermeni Ante olduğunu mu sanıyorsun ?

– Başka kim olabilir ? Abid Efendi mi ?

– Hayır, Mihriban Hanım'ın evindeki hizmetçi kız. Onun her şeyden haberi vardı. Eski hizmetçi bir süre sonra değişti. Yeni bir kız aldılar. Bu kız Ermeni'ydi. Kısa sürede Mihriban Hanım'ın sırdaşı oldu. Hem Osmanlıca, hem de Ermenice bilen bu kız, Ante ile Mihriban'ın haberleşmesini sağlıyordu.

– Ama görüşmeleri olanaksızdı. Hem haberleşmeleri için kızın Ermenice bilmesine gerek yoktu, Ante zaten Osmanlıca'yı kendi dilinden iyi biliyordu.

– Haklısın. Görüşmeleri olanaksızdı. Görüşmüyorlardı da. Ressam Halil'in araç gerecini aldığı nakışçı dükkânı sayesinde haberleşiyorlardı. Ermeni Ante'nin yazdığı notları Halil, buraya bırakıyordu. Hizmetçi kız,

bunları Mihriban Hanım'a götürüyor, ona okuyor, yanıtını yine nakışçı dükkânına bırakıyordu. Halil de aynı işlemi Ante için tekrarlıyordu. Tabiî ki, bütün bu notlar ve mektuplar her ihtimale karşı Ermenice yazılıyordu. İşte hizmetçinin Ermenice bilmesi de bu işe yarıyordu.

– Peki, Halil yandıktan sonra ne oldu ?

– Halil, yandıktan sonra Ante gibi mahzene kapandı. Kuryelik işi tümüyle hizmetçi kıza kaldı.

– Lavirentos'a mı gelip gidiyordu ?

– Hayır. Halil dehlizin haritasını çıkarmıştı. Ante'nin isteği üzerine bunun bir kopyasını hizmetçi kıza vermişti. Halil, yandıktan sonra haftalarca nakışçıya uğramadığından Mihriban Hanım haritada belirtilen mezarlık çıkışına gönderdiği hizmetçisiyle ulaştı Ante'ye. Buraya bıraktığı mektubun yanıtını iki gün sonra aynı yerde aldı. Haberleşme bu şekilde devam etti. İşte ben Mihriban Hanım'ın mektuplarına yazılan yanıtları ele geçirdim. Hem de hizmetçi kızın günlüğüyle birlikte. Böylelikle iki taraftan da haberdar oldum.

– İnanılmaz !

– Acele etme ! Şaşırtıcı kısmı daha bilmiyorsun. Ya da yanlış biliyorsun. Sen dehlizi buldun değil mi ?

– Evet. Dehlizin ağzı tuğla örülerek kapatılmıştı. Mezarlık çıkışında da kayalar yığılıydı. Kapatılan bu iki çıkışın arasında da iki iskelet vardı. Ante ve Halil içerde bırakılmış.

– Yarısı doğru.

– Nasıl yani ?

– İsketelerden birisinin sahibini bildin. Ante'nin iskeleti oradaydı.

– Diğeri ?

– Mihriban.

– Mümkün değil. Ona ulaşamadılar !

– Evet ulaşamadılar. Mihriban'ın evinin altında aşılamayacak taş bloklar vardı. Ante mektubunda bu durumu Mihriban'a anlatarak evden kaçması gerektiğini yazmıştı. Ertesi gün, mezarlık çıkışını kullanarak dehlize giren Mihriban içeride kendisini bekleyen Ante'ye sarılır sarılmaz yukarıdan gelen seslerle korkuya kapıldı. Mezarlık çıkışından dehlize doğru kayalar atılıyordu. Kızının hareketlerinden kuşkulanan babası Şemsî Ahmed Paşa hizmetçiye yüklü bir para vererek tüm sırrı öğrendiğinde Mihriban konaktan yeni çıkmıştı. Hemen topladığı adamlarla mezarlıkta bir deliğe girip kaybolan kızının ardından gitmiş, tövbeler edip çıkışın çevresine

yığılmış kaya parçalarını attırmıştı. Bu arada iki sevgili emekleyerek Lavirentos’a doğru kaçıyorlardı.

– Lavirentos’a geldiklerinde buranın da kapatılmış olduğunu gördüler. Abid Efendi de arkalarından taş yığıp duvarı örmüştü. Ama bu büyük bir rastlantı değil mi ? Yani hem mezarlık çıkışının, hem de Lavirentos girişinin aynı anda kapatılması.

– Rastlantı değil. Dehlizi Abid Efendi değil, Halil kapattı.

– Mümkün değil. Bunu kader arkadaşına yapmış olamaz.

– Yanıtını kendin verdin. “Kader arkadaşı” dedin. Halil’in Ante’den başka dostu var mıydı ? Ante, Mihriban’a kavuşunca Halil’e gitmek düşecekti. Hem mahzeni terk etmek zorunda kalacaktı, hem de Ante’yi kaybedecekti. O korkunç görünümüyle başka nerede kalabilir ve kiminle dostluk kurabilirdi ? Daha Ante, Mihriban Hanım’ı almak için dehlize girer girmez kaya parçalarını yığmış, ardından da duvarı örmüştü.

– Tamam da mezarlık çıkışını kullanabileceklerini düşünmedi mi ? Halil, Şemsî Ahmed Paşa’nın mezarlık çıkışını kapattıracağını bilmiyordu ki.

– Güzel soru. Halil, Mihriban’ın geleceğini bir gece önceden öğrenmişti. Ante mutluluktan uçuyordu. Halil gecenin karanlığından yararlanarak mezarlığa gitmişti. Bulduğu tüm taş ve kaya parçalarını dehliz çıkışının yakınına toplamıştı. Amacı, Ante, Mihriban’ı almak için Lavirentos’tan dehlize girdiğinde arkasından duvarı örüp mezarlığa koşmaktı. Bunun için bir çarşaf ve peçe bile ayarlamıştı. Mezarlıktaki çıkışı da Mihriban dehlize girdikten sonra kapatacaktı. Mezarlığa kadar her şey planladığı gibi oldu. Kan ter içinde oraya vardığında gördüğü kalabalığın kayaları dehlize attığını görünce bir köşeye sindi. Küfürler ve tövbeler arasında Halil’in biriktirdiği tüm kayaları dehlize dolduran sinirli kalabalık, yaşlı bir adamın emirlerine uyuyordu. Bu adam Şemsî Ahmed Paşa’ydı.

– Tüylerim ürperdi. Peki Halil ?

– Halil günlerce dehlizden gelen inlemeleri dinleyerek ıstırap çekmek zorunda kaldı. Mahzende günler geceler boyu dehlizden gelen inlemeler, yakarmalar, ağlamalar arasında ne yapacağını şaşırdı. İçerideki iki insanın hayatı onun ellerindeydi. Onları kurtarsa içi rahat edecekti, ama kendisi için yaşayacak başka bir yer kalmayacaktı. En iyi dostunu göz göre göre bir kadına bırakacaktı. Ante ile Mihriban dehlizde can çekişirken Halil yandığı gün Ante’ye bırakmış olduğu tabloyu karşısına koydu. Nü Peride’ydi bu. Dehlizdeki inlemeler kesilene kadar fıçılarca şarap içti. Dehlizdekiler

öldüğünde Halil de alkol komasına girmişti. Abid Efendi bir gece dükkânı kapatmadan önce indiği mahzenden çıkmak üzereyken duvarın karşısında cansız yatan Halil'i buldu.

– Bu tablo sana nasıl ulaştı ? Hem bunca zaman böyle sağlam kalabilmesi çok şaşırtıcı.

– Haklısın. Halil elinde kalan tek değerli şeyi olan bu tabloyu çok iyi korumuştu. Özenle verniklemiş ve verniklerin çatlamaması için alkolle ıslattığı bir keçe tabakasının bir karış altına koyarak büyük bir şarap fıçısının içine yerleştirmişti. Böylelikle tablo uzun yıllar korundu.

– Bu zamana dek o fıçının içinde kalması imkânsız.

– Sabret, anlatıyorum. Abid Efendi, Halil'i bulduktan sonra gece gizlice gömdü. Yıllarca Ante'yi göremedi. Öldüğünü ya da gittiğini tahmin etti ve Lavirentos'a tamamen sahip olmanın mutluluğunu yaşadı. Ama bu mutluluğu uzun sürmedi. Padişah fermanıyla kapatılan meyhaneler zincirine Lavirentos da katıldı. Bütün fıçılar imha edilmek üzere toplandı. Meydanlarda toplanan fıçılar yakılıyordu. Evsiz barksız bir çocuk, tablonun olduğu büyük fıçıyı çalarak soğukta yatacak bir yere kavuşmak niyetindeydi. Fıçıyı açtığında içinden çıkan tabloyu görünce ne yapacağını şaşırdı. Önce resmi kendisine saklamayı düşündü, ama çok tehlikeli bir işti bu. Daha sonra bu resmi bir gayrimüslime satabileceğini akıl etti. Ve sonunda resim sanatına meraklı bir Yahudi tüccara iyi sayılabilecek bir para karşılığında sattı. Nü Peride ölene kadar bu Yahudi'nin elindeydi. O da ölümünden sonra bu değerli olduğunu bildiği tabloyu kendisi gibi iyi koruyabilecek birine bıraktı. En yakın arkadaşı olan bu adam, her şeyini paylaştığı, dostu olan büyükbabamdı. Böylece tablo bana kadar ulaştı.

– İnanılmaz bir öykü bu. Ben sadece küçük bir kısmını öğrenebilmiştim. Onun da yarısı yanlışmış. Ne de çok şey bildiğimi sanıyordum oysa. Senin Lavirentos'u bulmuş olman lazım.

– Evet. Senden birkaç yıl önce. Beril'in senin hakkında anlattıklarıyla bulduklarını izledim. Beril'e anlattığım öykünün sana ulaşacağını biliyordum. İletmek istediğim mesajı anladın ve öykünün tamamını öğrenmek için geldin.

– Aslında ben bunun için gelmemiştim. Gerçi, içimde garip bir dürtü duyuyordum buraya gelmek için, ama asıl neden Beril'i sormaktı. Uzun zamandır kayıp. Sana hiç uğradı mı ?

– Hayır. Daha fazla soru sorma. Sabırlı ol. Gelecektir. Bu kadar yeter. Öğrenmen gerekenleri öğrendin. Git ! Gördüğün gibi Beril burada değil ve

nerede olduğunu bilmiyorum.

Necati, sandalyesinin tekerleklerini çevirerek Nevtan’ın oturduğu koltuğa yaklaştı. Nevtan’ın elindeki tabloyu aldı. Kucağına yerleştirdi. Sandalyesini geriye doğru kıvrak bir hareketle çevirip köşedeki dolaba doğru ilerledi. Nü Peride’yi dolaba özenle yerleştirirken mahzenden yukarı uzanan merdivenin gıcırtısını duydu.

Üçüncü bölüm
“Aslında en akıllılardır deliler”

Sakindim, hem de hiç olmadığım kadar. Günlük, sıradanlaşmış hatta neredeyse makineleşmiş olarak yaptığım işleri daha da istekli yapıyordum o günlerde. Amaçsız yaşantım sıkıcı gidişinden kurtulmuştu. Pencereden baktığımda koşturan çocukların heyecanına katılır olmuştum. İç dünyam inatçı sıkıntılar ve karabasanlı günler yerine genelde dingin diyebileceğim bir süreçteydi. Huzursuzluğumu muhafaza eden kalın kabuk kırılmıştı sonunda. Doğal olarak, kırılan kabuktan içeri alışık olmadığım bir huzur sızmıştı. Sanki bir mutluluk ilacı içmiştim ve bu ilacın ana maddesi yokluğundu. Alışıyor muydum sensizliğe yoksa deliriyor muydum farkında olmadan ? Bu deliliğin ilk belirtisi kendimi içinde bulduğum dinginlik olmalıydı. Bir süre sonra kuşkulanmaya başladım kendimden; sen yıllarca sinir krizleri geçir, Beril'in yokluğunda tir tir titre, sakinleşmek için olmadık şeyler dene, sonra durup dururken sakinleş, yokluğunda huzur bul. Bocalıyor, tereddütte kalıyordum. O günler, kelebekleri bile salıveriyordum kurutmadan. O günler teleskopumla kadınların rüzgârdan kalkan eteklerinin altına bakmaya bile utanmaya başlamıştım. Aslında o günler umursamaz olduğumu sandığım günlerdi. Yokluğun beni bir sabun köpüğü gibi avucunda tutuyordu ve dokunsa patlayacaktım. Belki de içten içe hesaplaşıyordum seninle. Kendim bile farkında değildim senden intikam alışımın. Tutmayan bacaklarım için suçluyordum seni belki de. Ya da seni Peride gibi yüzlerce tablo içinde yakıyordum diri diri.

Tüm bu saçmalıkların adı nedir bilemiyorum. Psikologlar beni incelemeye bayılırlar sanırım. Büyük bir çaresizliğin içinde dinginliği yaşayabilen bir adam pek normal değildir herhalde. O günlerde karabasanlarım kol kola girmiş yerel danslarını sergilerken, ben inanılmaz derecede huzur doluydum. Sanki oturmuş karabasanlarıma puanlar veriyordum. O günlere dek yaşadığım ufak tefek mutluluklar üç beş günde anormal bir değer artışına uğramışlardı. Ve ben bu beklenmedik kârın tadını çıkarıyordum.

Son gelişinde sana anlattığım öyküyü defalarca kurdum. Bir yanlışlık yapmış mıydım ? Yapmadıysam bile sen tüm planlarımı suya düşürür müydün ? Becerebilir miydin öyküyü olduğu gibi anlatmayı ? Sen anlatsan bile Nevtan öyküyü sonuna dek dinler miydi ? Dinlese bile ressam Halil ile Ermeni Ante'nin arasındaki bağı anlayabilecek kadar dikkatini verir miydi ? Ya sonra, buraya gelir miydi öykünün devamı için ? O günlerde inanılmaz

bir soğukkanlılıkla planlarımın yürümesini bekliyordum. Sırrını çözmek için son dokuz yılımı verdiğim öykünün bir kısmını sırf yem olsun diye sana anlatmış, bu yeme takılacak balığı, Nevtan'ı beklemeye koyulmuştum. Kapımı çalması umduğumdan çok zaman aldı. O gelene dek hep aynı rüyayı gördüm. Yürüyebiliyordum, düşmemiştim ağaçtan, tanışmamıştım tekerlekli sandalyeyle. Bir deniz kıyısındaydım. Sahile vuran dalgaların kumda çizdiği eğri büğrü çizgide ayak izlerimi bırakıyordum. Ayak izlerimi görebilmek ne güzeldi. Renkli deniz kabukları ve taşları topluyordum sana bu olmadık, bilinmedik kıyıdan. Hepsine deniz kokusu sinmişti ve tek tek hepsinde dokunuşum gizliydi. Dörde bölmüştüm topladıklarımı; gözlerinin renginde olanlar, teninin, saçlarının ve gözyaşlarının renginde olanlar. Uzaklarda olacağını biliyordum, korkuyor(muy)dum ?

Sana ulaşamıyordum. Senin yokluğunda yaşamak yavan kalıyordu aslında. Varlığında bile, bir nefes boyu uzaklıktayken bile, benimle sevişirken bile öyle uzaktın, öyle ulaşılmazdın ki... Benim olmanı istiyordum. Bencilce sana sahip olmak, düşlerini biçimlendirmek. Gözlerinden uzak kalmak öldürüyordu beni. Tenin tenimi çekiyordu. Bilmeden Nevtan'a bir düşmanlık beslemeye başlamıştım. Sen benim değildin. Sen Nevtan denen bu adama aittin ve bana acıdığın için ziyaret ediyordun. Kendini suçlu hissettiğinden, bana bir yaşam borçlu olduğundan. Bu adam hakkında her ayrıntıyı öğrenmiştim senden. Aslında ne kadar acı çekiyordum sen bana anlatırken. Oysa ben bu adamla ve ilişkinizle ilgilendiğim için değil, günün birinde intikam alabilmek için soruyordum bana dayanılmaz acılar veren o soruları. Yok Nevtan nelerle ilgilenirmiş, ilişkiniz nasıl başlamış, yok ne tür kitaplar okurmuş, nerelere gidermiş. Sonunda Ermeni Ante adında birisine ait bir öyküyü araştırdığını öğrendim. Tek ortak noktamızdı. Bu tek ortak nokta geçmişte, ta Osmanlı'da birleşiyordu. Yıllarımı verdiğim ressam Halil'in yaşamöyküsünde geçen Ermeni Ante ile aynı kişiydi bu ve Nevtan bir yerlerde tıkanıp kalmıştı. Bunu anladığımda intikam planım için başlangıç noktasını buldum. Senin aracılığınla Nevtan'a Ante'nin yaşamıyla da ilgisi olan Halil'in öyküsünü ulaştırdım. Beklediğim gibi sen Nevtan'a öyküyü anlattın, Nevtan da buraya geldi.

Alacağım intikam bana büyük bir zevk vermeliydi. Öncelikle, bu genç adama karşı büyük bir üstünlük sağlamalıydım. Çaresizlik içinde beni dinlemeliydi. Asla sonunu kendisinin getiremeyeceği bu kesişen hayatların öyküsü onu huzursuz etmeliydi. Karşımda iki büklüm olmalı, zekâ

farklılığımızı ayrımsayıp ezilmeliydi. Öyküyü anlatırken öyle olduğunu sandım; ama öykü bitince aslında bunun için gelmediğini, amacının seni aramak olduğunu söyleyince hayal kırıklığına uğradım. Benim kadar tutkulu değildi bu adam. Onu öldürmekten vazgeçtim. Evet, onu öldürecektim. Ama bana benzemediğini görünce yapmak istemedim. Gerek görmedim daha doğrusu. Kapıyı açtığımda karşımdaki güzel yüze olan kinim artmıştı, ama ben nedensizce bu adamı sevdim. Halil ile Ante'nin öykülerini anlatırken yüzünün aldığı biçim ve en sonunda da durup dururken seni sorması hoşuma gitmişti. Öldüremedim Nevtan'ı. Gitmesine göz yumdum. Haftalarca yaptığım planları bir kenara bırakıp gitmesini bekledim. Öldüremedim, kaydı gitti avuçlarımdan su gibi.

Aslında Nevtan'a yapacaklarım çok bilinen şeylerdi. Her gece karşısına oturduğumuz ve farkında olmadan hayatımızı biçimlendirmesine izin verdiğimiz, ekranda seyrederek en küçük parçasına kadar uygulamaya çalıştığımız filmlere özgü şeylerdi. Ante ile Halil'in öykülerini anlatırken ona verdiğim içkiye çok miktarda uyku ilacı katacaktım. Öyküm bitmek üzereyken gözleri kapanacak, başı düşecek, ama o yine de uyanık kalmaya çalışacaktı. Sonunda çaresiz sızacaktı. Ben de onu bağlayacaktım. Uyandığında mahzendeki mum ışıkları altında ayinsel bir ortamda bulacaktı kendini. Kıpırdayamayacak, ona yapacaklarıma çaresiz boyun eğecekti. Tabiî önce tehditler savuracaktı, ama uzun sürmeyecekti. Nevtan'ın çıplak bedenini renk renk boyayacak, saçlarını kazıyacaktım. Belki de ilk kez meydana çıkacak olan kafa derisi akıttığım mumlarla yanacaktı. Sonra seni elimden almasını ne kadar ağır ödeyeceğini anlamaya başlayacaktı. Bedeninin birçok yerine diktiğim mumlar her kıpırdanışında sıcak sıvılarını akıtacak, canını yakacaktı. Seni zevkten çıldırtan erkeklik organına gelecekti sıra. Senin bana erkek değilmişim gibi davranmanı, belki de acımanı ödeyecekti Nevtan. Hazırladığım onlarca buz torbasını yerleştirecektim bacak arasına, erkeklik organının üstüne, altına. Buzlar erkekliğini hissetmesini engelleyecekti. Böylece eşit olacaktık. "İşte" diyecektim sana, "işte seni çıldırtan adam, bırak seni düzmeyi, işeyemez bile." Saatler sonra kanı çekilmiş organa sıcak mumları damlatıp kendine getirmeye çalışacaktım. Tam karşıda oturup bizi seyrederken, senin iplerini çözüp silahı doğrultacaktım. Sevişmenizi isteyecektim. Eğer Nevtan'ın erkekliğini uyandırabilip sevişirseniz hayatlarınızı bağışlayacaktım. Sen bildiğin her numarayı deneyecek, ama asla beceremeyecektin. Planlarım buraya kadardı. Bundan sonrasına o an karar verecektim. Silahla vurmak,

yakmak, zehirlemek ya da günlerce işkence sonrası acıdan öldürmek gibi seçeneklere sahip olacaktım. Büyük olasılıkla her gün bu buz olayını tekrarlayacaktım. Aynı şeyi sana da yapabilirdim. Ama olmadı. Nevtan'ı bağışladım. Nevtan'ı Ermeni Ante ve ressam Halil'e duyduğu hayranlık ve bana gösterdiği saygı için bağışladım; belki de seni bana gönderdiği için. Aslında buna izin vermesinin nedeni beni kendisine rakip görmemesi ve acımasıydı, ama yapamadım.

Her şeye rağmen, yaşamım boyunca tattığım ve hep tatmak zorunda kaldığım acılara neden olan bir kişi vardı. Bu kişi yaşadıklarımı umursamadan beni satmış, vakit kaybetmeden bir erkeğin kollarına atılmıştı. Nevtan'dan değilse bile, senden bunun öcünü almalıydım. Aldım da. Ressam Halil'in öyküsünü sana anlattığım gün planım işlemeye başlamıştı. Sen ertesi sabah Nevtan'ı terk ederek bir iki günlüğüne bana gelmiştin. Öyküyü Nevtan'a anlatmıştın. Nevtan, Halil ile Ante arasındaki bağlantıya duyduğu meraktan dolayı gelecekti. Seni uyutup bağlamak zor olmadı. Nevtan günler sonra geldiğinde sen üst kattaki odalardan birisindeydin. Söylediğim gibi Nevtan'ı bağışladım, ama bağışlanamayacak bir kişi vardı: sen. Yaşamımı paçavraya döndürmenin hesabını ödeyecektin.

Nevtan gittikten sonra, seni yarı baygın durumda mahzene indirmek neredeyse bir saatimi aldı. O halde bile kaçmaya yeltendin, ama elimdeki silah, tutmayan bacaklarımın yerine geçiyordu. Hep Halil geliyordu gözlerimin önüne. Elindeki hançerle Peride'yi mahzene indirmiş, bayıltıp çırılçıplak soymuş ve resmini çizmişti. Ben de öyle yaptım. Koltuğa yatmanı söyledim sana, uzun süre uyumanı sağlayacak kadar uyku ilacı içirdim. Bu güzel, ama benim olmayan bedeni elimden geldiği kadar çizmeye çalıştım. Mumların ışığında şarap içerek, iç geçirerek, erkeklik duyularımın uyanmasını bekleyerek... Ten rengini tutturamadığımı sandım. Mum ışığında yanılmış da olabilirdim. Kendine gelmeye başlarken hemen bağladım seni. Saçlarını usturayla kazıdım. Böyle bile güzel görünüyordun. Aynayı getirerek kendini görmeni sağladım. Ağzına tıkıştırdığım bezleri öyle bir ısırdın ki, dişetlerinden sızan kanlar beyaz bezleri kırmızıya boyadı. Ağlıyordun ve sen ağlarken ben göğüs uçlarına mum damlatıyordum. Bedenindeki sarı tüyler kabarmıştı. Göğüs uçların yerlerinden fırlayacaktı. Sonra katılaşmış mumları temizledim. Buraları öpmeye, yalamaya başladım. Bir mum kadar olamıyordum. Ben öpünce göğüs uçların tepki bile vermiyordu. Çok kızmıştım. Mumu bacaklarına doğru götürdüm. En

çok acı duyabileceğin yere damlatmaya başladım. Çırpınarak bayılman uzun sürmedi.

Ertesi gün, buz torbalarım işe yaradı. Senin bacaklarını buzlarla kapladım. Eriyen buzları yenileriyle değiştiriyordum. İki saat kadar sonra beden ısın iyice düşmüştü, buzlar bile erimiyordu. Bu yöntemin Ruslar tarafından kullanıldığını okumuştum. Teknolojik olanaksızlıklar nedeniyle kalp ameliyatı gibi operasyonlarda beden ısısını yirmi derece kadar düşürmek için bu yöntemi kullanıyorlardı. Artık bir şey hissedemeyecek duruma gelmiştin. Ayak parmaklarını, ayak bileklerini ve dizlerini kırmak pek zor olmadı. Bundan sonra kendine gelmeden ölme olasılığı çok yüksekti. Ama görmeliydin. Bacakları olmadan yaşamanın ne demek olduğunu bir dakika için de olsa anlamalıydın. Kendine gelmen için çok uğraştım. Saatler sonra inlemeye başladın. Bacakların mosmor olmuştu. Patlayacak kadar şişmişlerdi. Kısa da olsa kendine geldin. Sandalyemin tekerleklerini çevirdim. Sırtından itekleyerek doğrulmanı sağladım. Bacaklarını görebildin mi bilmiyorum. Hayal kırıklığına uğramıştım. İstediğim son bu değildi. Daha çok acı çekmeliydin. Bana yaşattıklarını bir dakika için bile olsa anlamalı, benden özür dilemeliydin.

Beril’in ölmediğini dün öğrendim.

2

İki aydır bu duvarlar arasında, yaşadıklarımı düşünme fırsatını buldum. Tekerleklerine muhtaç olduğum bu sandelyenin üzerinde, çektiğim acıları hissettim tekrar tekrar. İnsanlar gazetelerden, yaptıklarımı okuduklarında bana ne çok küfür etmişlerdir kim bilir. Benden ne kadar nefret ettiklerini dün mahkemeye götürülürken anladım. Beni korumak için bir sürü asker görevlendirilmişti. Onlar beni yalnızca bedensel olarak koruyabiliyorlardı. Atılan laflar, savrulan küfürler beni parçalıyordu oysa. Tanımıyorlardı beni; yaşadıklarımı, Beril'in bana yaşattırdıklarını bilmiyorlardı. Gözlerimden süzülen yaşları kendimi acındırmak için akıttığımı sanıyorlardı. Keşke bana bir kez daha yaşama şansı verilseydi. Keşke, aşkımı, sevgimi, acılarımı doya doya tatma fırsatı tanınsaydı.

Salona girdiğimde yuhalandım. Ayakta duramayan ihtiyarlardan, yeni yürümeye başlamış çocuklara kadar herkes küfürler savuruyordu bana. Yargıç salona girene kadar bu böyle sürdü. Birden gürültüler kesildi. Açılan kapıdan içeri giren koyu renk giysili adamlardı beni bu işkenceden kurtaran. Yanıma gelen bir adam beni savunacağını söyledi. Anlaşılan son güne kadar beni savunacak bir avukat bulamamışlardı. İşi bu yeni mezun delikanlıya vermişlerdi. Ellerindeki fotoğraf makinelerinin flaşlarını acımasızca suratımda patlatan, kameralarının ışıklarını gözbebeklerime kadar sokan medya ordusu arka tarafa geçmeleri için uyarılınca gördüğüm şey, soğuk soğuk terlememe neden oldu. Sağ tarafımda, tam pencerenin önünde, gün ışıklarının havadaki tozları belirginleştirdiği yerde benimkine çok benzeyen bir tekerlekli sandalye duruyordu: Beril'in sandalyesi. Ölmemişti. Nevtan yanı başındaydı.

Nevtan yanındaki polislerle evimi bastığı sırada Beril'in öldüğünü sanmıştım. Tuz buz olmuş bacak kemiklerinin neden olduğu iç kanama daha fazla yaşamasına izin vermezdi. Sandığımdan dayanıklıymış. O gün beni apar topar, biraz da döverek bu hücreye tıktılar. İki ay sonra dün mahkemeye çıkarıldığımda karşılaştığım sahne garip bir huzur duymamı sağladı. Beril'in ölmesi beni üzerdi. Bundan sonra benim tattığım acıları tadacak. Nevtan bir süre sonra onu terk edecek ve tümüyle yalnız kalacak. Camının önünde oturup baharların gelmesini bekleyecek; baharlarda penceresine konan kelebekleri yakalamayı öğrenecek, sonra da kurutmayı. Sokaklarda koşan çocuklardan nefret edecek zamanla. Kimi zaman ölmek isteyecek ve kendini öldürmeye yeltenecek. Düşünecek, hep düşünecek. Bir

elma uğruna bunca şey yaşamaya değer miydi ? Canı sevişmek isteyecek, beceremeyecek. Becerse bile kendisini becerecek adam bulamayacak. Belki para verecek serserilere, bu iş için. Kendisini arada bir ziyaret edecek Nevtan için aylarca hediyeler hazırlayacak. Nevtan'a yanaşacak kendisiyle sevişmesi için.

Mahkemeden sonra beni yeniden bu hücreye getirdiler. Toy avukatım mahkemenin aylar sürebileceğini, bu arada beni kurtaracak bir şeyler bulabileceğini söyledi. Onu görevinden azlettiğimi, savunma istemediğimi belirten bir kâğıdı bunları yazmadan önce imzalayıp mahkemeye gönderdim. Beni büyük olasılıkla bir akıl hastanesine gönderecekler. Tam anlamıyla tedavi edildikten sonra cezamı çektirecekler. Belki bir dehliz kazarım olduğum yerden Beril'in olduğu yere kadar. Artık birlikte olabiliriz. Eşitiz, aynıyız. Ama o elma olmasaydı yine eşit olacaktık. Değer miydi bir elmaya ?

Dördüncü bölüm
A(v)cı
ya da
sonsöz

sanki kanatlanıp en beklenmedik rüzgârlara karşı dalga dalga uçuyorum
uçuyorum kuş olmuş bir insan gibi mutlu
mutlu içimdeki karabasanları öldürmek adına çığlıklar atıyorum göklerde
göklerde anlamsız tedirginlikler yok zaten
zaten olmamalı bunca yüksekte ama acı mutluluğun kardeşi
kardeşi değil acı mutluluğun içinde gizli hatta
hatta acı mutluluğun ta kendisi
birden acı saplanıveriyor gövdeme mutluluğun yerine sıyırıp geçmiyor
geçmiyor ki kanadımı yavaş yavaş şekiller çizerek düşeyim
düşeyim ölmeye hazırlanan bir kuş gibi hayır en orta yerimden vuruyor birden
birden inivereyim diye
düşüyorum
öylece suskun duruyorum toprağın üzerinde çamur içinde
çamur içinde uçma yasağı yükselmek yok artık ayağıma tel bağlıyor avcı
avcı omzuna asıyor kan beynime sıçrıyor ölüyorum sanki
sanki ölüyorum
avcı acı
acı avcı demek
ölüyorum sen başka adam kollarında umursamazken dünyayı dünyanın içinde ben de varım
ben de varım sözlerimi anlamazdan gelip başka adam sıcaklığı duyarken içinde
içinde bir şeyler burkulsa yüzün bir an buruşsa ben gelmişimdir aklına zaten
zaten sıyırıp atıverirsin o maskeyi bilirsin
bilirsin o maske bir anlıktı üzmeden geçti
geçti unutturdu adam sana dudaklarından ıslak bir öpücük gibi çekti aldı beni
beni ve benimle ilgili her şeyi
ölüyorum yokum
yokum artık seviş onunla sayma beni ki ben demeye hakkım yok biliyorum
biliyorum ben yokum senin acımasız dünyanda susuyorum

sus(a)mak hayatımın en önemli parçası ve susmak derimin yüzülmesi gözlerimin kanaması

düşlerimi düşündüklerimi isteklerimi hissettiklerimi söyleyememek

söyleyememek en küçük bebeği en büyük mezara gömmek demek öldürmeden hem de

hem de diri diri insan değilsin sen

sen insansın hem de en güzeli

söz veriyorum bu odadan dışarı çıkmaz kâğıtlar

kâğıtlar saklar sırları

sırları bir bana fısıldar kalemim bir de kâğıtlara sessizce

sessizce eğilip de kulağına ilk seni seviyorumu fısıldadığım gibi

ihanet etmez onlar onca zahmet vererek büyüttüğün saksıdaki çiçekler gibi

sen gider gitmez yeni yapraklar yeni çiçekler fışkırdı gidişini kutlarcasına

kutlarcasına büyüdüler oysa senin sesin yerine benim sesim vardı üzerlerinde

üzerlerinde benim kokum vardı benim tenim

tenim sevdi onları her sabah sesim okşadı kadifeçiçeklerini ama onlar coştukça

coştukça renkleri kuşlar ölüp bahçeme düşmeye başladılar soğuktan

soğuktan ben de hasta olup yatağa düştüm zavallı kuşlar

zavallı kuşlar göçemediler soğuktan

soğuktan yağmur yağamaz oldu hep kar vardı hep kardan adam yaptı çocuklar günlerce

günlerce ben onları seyrettim kıpırdamadan

kıpırdamadan kardan adam oldum

kardan adam oldum burnu havuç gözleri kömür

gel artık havalar ısınınca kardan adamlar ölür

ki gelmezsin biliyorum

biliyorum sen avcısındır kendimden geçip gökyüzünü seyrettiğim kıyıda kimi zaman

kimi zaman en azılı orospusundur ya da masum bir çocuk nedense

ve nedense hepsinin ortak özelliği benim olmayışın yani sen avcı ben acı

acı yani sen yakan güneş ben kardan adam burnu havuç gözleri kömür

gel artık havalar ısınınca kardan adamlar ölür

Nü Peride

Hakan Akdoğan

"Adımlarıma yön vermeliydi aşk, düşüncelerime biçim. Kalçalarını davet edercesine sallayan bir orospunun rahatlığı olmalıydı benim aşklarımda, aynı zamanda uzun yoldan gelmiş bir yabancının ürkekliği. Başkalarına muhtaç bir bebeğin yüzündeki saflığın yanında yılların tecrübesini alnındaki kırışıklara sıkıştırmış bir ihtiyarın
olgunluğu olmalıydı. Ortası olmamalıydı benim yaşadığım aşkın."

Kanatan tutkuların, yürek yakan acıların, aykırı aşkların romanı Nü Peride. Aynı kentin, aynı mekânlarında, şimdinin can yakan gerçekleri ile tarihin gizemli olayları arasında karşı konulamayan bir yolculuğa davet. Anılarını koynuna birer akrep gibi iliştirip her gece, kendi kendini sokmaya yatan sakat bir adamın, sevdiği kadına anlattığı garip öykünün dehlizlerindeki koyu yalnızlığa katılış. "Nü" çizmek için ölüme gebe bir heyecanla Peride'yi mahzenine kapatan Osmanlı ressamın amacına ortaklık. Aşka yelteniş en önemlisi, gerçek aşka uzanış.

Yunus Nadi Roman Ödülü'ne değer bulunan Nü Peride, dilimizin tüm zenginliklerini de içinde barındıran, çokkatmanlı bir eser.

1971'de Ankara'da doğan Hakan Akdoğan, Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dil Bilimi Bölümü'nden mezun oldu. Uludağ Üniversitesi Sosyoloji ve Felsefe bölümleri ortak programında eğitimini sürdürüyor. 2003 yılından bu yana bir "yazın atölyesi" yürüten Akdoğan, radyo ve televizyon programcılığıyla da ilgileniyor. Gölge Yaşatan, İlişmek ve Struma adlı romanları Doğan Kitap tarafından yayımlandı. Akdoğan, Uluslararası Pen Yazarlar Derneği, Edebiyatçılar Derneği ve Dil Derneği üyesidir.

Kapak resmi: *Hazinenin [illegible]* Della Rocca